

SUOMEN METSÄTIETEELLINEN SEURA — FINSKA FORSTSAMFUNDET
SOCIETY OF FORESTRY IN FINLAND — FORSTWISSENSCHAFTLICHE GESELLSCHAFT IN FINNLAND —
SOCIÉTÉ FORESTIÈRE DE FINLANDE

SILVA FENNICA

116

METSÄVEROKOMITEAN MIETINTÖ

SUMMARY:

REPORT OF THE FOREST TAXATION COMMITTEE

HELSINKI 1965

SILVA FENNICA

N:o 116 (1965)

METSÄVEROKOMITEAN
MIETINTÖ

HELSINKI 1965

VALTIONEUVOSTOLLE

Valtioneuvosto asetti 1 päivänä lokakuuta 1959 komitean tutkimaan nykyisessä metsäverotuksessa esiintyviä epäkohtia sekä tekemään tarpeelliseksi katsomiaan ehdotuksia niiden poistamiseksi. Komitean puheenjohtajaksi valtioneuvosto kutsui hallitusneuvos

Lauri Hervosen sekä jäseniksi metsäneuvos Olavi Linnamiehen, maatalous- ja metsätieteiden tohtori Antero Pihan, metsänhoitaja Oiva Suomisen, maatalous- ja metsätieteiden tohtori Paavo Tiihosen ja maatalous- ja metsätieteiden maisteri Sulo Väänänen. Tohtori

Pihan siirtyessä metsähallituksen pääjohtajaksi valtioneuvosto myönsi 15 päivänä joulukuuta 1960 hänelle pyynnöstä eron komitean jäsenyydestä ja kutsui samalla hänen tilalleen jäseneksi metsänhoitaja Yrjö Hassin. Komitea otti nimekseen metsäverokomitea ja kutsui sihteerikseen metsäverotarkastaja Paavo Ruismäen.

Saadakseen tehtävänsä suorittamista varten tarpeellista aineistoa komitea pyysi metsänhoitolautakunnilta ja metsänhoitoyhdistysten liitoilta lausunnot nykyisessä metsäverotuksessa havaituista epäkohdista. Komitea tutustui suorittamansa matkan aikana paikallisten asiantuntijain opastuksella Pohjois-Suomen metsätalouden erikoisolosuhteisiin.

Työnsä eri vaiheissa komitea on kuullut asiantuntijoina piiritarkastaja Carl Axelssonia, päämetsänhoitaja Martti Hoolia, professori Olavi Huikaria, päämetsänhoitaja Eero Karppista, professori Valter Keltikangasta, metsänhoitaja Tatu Möttölä ja metsänhoitaja Lauri Silvania.

Valtioneuvoston myönnettyä määrärahan komitea on jäsenensä tohtori Tiuhosen johdolla suorittanut laajan tutkimuksen nykyisten metsäveroalueiden ja verokuutiolukujen sekä verokuutiometrin rakennealueiden ja rakenteiden tarkistamiseksi uusimpien tutkimusten mukaisiksi. Tutkimuksen yhteydessä komitea asetti keskuudestaan työvaliokunnan, johon ovat kuuluneet komitean jäsenet Hassi, Tiuhonen ja Väänänen sekä sihteeri Ruismäki.

Komitea on toimeksiantonsa mukaisesti kiinnittänyt huomiota lähinnä verotusjärjestelmästä johtuvaan metsälökohtaisuuden puutteeseen. Tämän epäkohdan poistaminen edellyttäisi kuitenkin järjestelmän muuttamista, mikä ei kuitenkaan ole kuulunut komitean tehtävään. Voimassaolevan järjestelmän puitteissa komitea on kuitenkin tehnyt metsäverotuksen eräissä yksityiskohdissa sellaisia ehdotuksia, jotka pyrkivät nykyistä paremmin ottamaan huomioon metsien tilan ja niiden tuoton. Siten komitea ehdottaa, että metsänomistajalle, joka kylvämällä tai istuttamalla suorittaa perusmetsityksen vanhaan aukealle tai taloudellisesti vähäarvoisen puuston hallussa olevalle tahi vähäpuustoiselle ja heikkoon tuottokuntoon joutuneelle alueelle, myönnettäisiin tämän alueen osalta 15 vuoden verovapaus. Samanlainen verovapaus esitetään myöskin ojitetulle suolle.

Huonokasvuiset metsämaat, jotka nykyään luetaan V veroluokkaan, mutta joilta puustoa ei yleensä kannata hakata, komitea esittää siirrettäviksi verovapaaseen joutomaahan. Luonnontuhoalueille ehdotetaan myöskin määrärahaista verovapautta. Lisäksi ehdotetaan, että puuntuotoksesta saadusta veronalaisesta tulosta saataisiin erikseen vähentää metsänhoitomaksu ja osa metsäautoteiden rakentamiskustannuksista.

Komitea on tutkinut myös metsämaan puhtaan tuoton arvioimisessa huomioon otettavien metsään kohdistuvien käyttö- ja kunnossapitokustannusten, työpalkkojen sekä arvonvähennysten sisältöä ja määrää ja tehnyt sitä koskevan ehdotuksen. Tähän liittyen komitea on tehnyt ehdotuksen verovelvollisen metsätaloutensa hyväksi tekemän työn arvon verotuksen poistamisesta ja hankintakaupan yhteydessä puutavaran valmistamisessa ja kuljettamisessa tehdyn työn arvon verotuksesta.

Komitea on metsämaiden luokituksen osalta pitänyt aiheellisena ehdottaa sen lisäksi, mitä edellä on mainittu, että Perä-Pohjolassa eli komitean ehdottamassa 10:ssä metsäveroalueessa metsämaat huomioon ottaen niiden eri veroluokkien tuotoksen väliset vähäiset erot jaettaisiin veroluokituksessa vain kahteen veroluokkaan. Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien osalta komitea ehdottaa, että nykyisestä pinta-alaan perustuvasta tuottoverotuksesta niiden alueella luovuttaisiin ja siirryttäisiin metsästä saatavien todellisten tulojen verotukseen, joka paremmin vastaisi näiden alueiden rajoitettua metsänkäyttöä ja hidasta metsien uudistumista.

Metsämaiden vyöhykejaoissa todetun epäyhtenäisyyden poistamiseksi komitea esittää yhtenäisen tutkimuksen suorittamista puutavaran hinta-alueiden muodostumiseen vaikuttavista tekijöistä ja näihin tekijöihin perustuen kantohinta-alueista, joiksi komitea ehdottaa nykyisiä vyöhykkeitä nimitettäväksi. Puutavaran kuljetusolojen ja kuljetustekniikan kehittymisen seurauksena kantohinnoissa on tapahtunut tasaantumista ja vyöhykejakojen tarve varsinkin maan etelä- ja länsiosien kunnissa on vähentynyt. Tämän johdosta komitea ehdottaa, että metsäveroalueilla 1, 2, 3, 4, 5 ja 7 olevissa kunnissa metsämaat jaettaisiin enintään kahteen ja muualla maassa enintään kolmeen kantohinta-alueeseen.

Huomioon ottaen sen merkityksen, mikä

Metsäntutkimuslaitoksella on metsäverotuksen perusteiden selvittämisessä, komitea esittää, että sille luotaisiin nykyistä paremmat mahdollisuudet suorittaa keskitettyä tutkimustyötä kaikissa metsäverotukseen liittyvissä kysymyksissä.

Helsingissä 29 päivänä joulukuuta 1964.

Lauri Hervonen.

Yrjö Hassi.

Oiva Suominen.

Sulo Väänänen.

Olavi Linnamies.

Paavo Tiuhonen.

Paavo Ruismäki.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
Komitean kirjelmä valtioneuvostolle	3
Komitean mietintö	9
I Metsäverotus nykyisen lainsäädännön mukaan	9
1. Maatalouskiinteistö verotuksessa	9
2. Varsinaisten metsätaloustulojen verotus	9
3. Erityisiä säännöksiä	10
4. Puhtaan tuoton arviointi	11
5. Metsätalouden hyväksi tehdyn työn arvon verotus	15
6. Hankintakaupan yhteydessä tehdyn työn arvon verotus	16
7. Metsätalouden sivutulosten verotus	16
II Komitean ehdotukset perusteluineen	17
1. Yleisiä näkökohtia	17
2. Veronalainen metsämaa	19
3. Metsätalouden veronalainen tulo	20
4. Metsätalouden peruseräannokset	28
5. Luonnontuhot metsäverotuksessa	32
6. Metsätalouden puhtaan tuoton arviointiperusteet	34
III Komitean ehdotukset muutoksiksi verolainsäädäntöön	45
1. Ehdotus muutoksiksi tulo- ja omaisuusverolakiin	45
2. Ehdotus muutoksiksi maalaiskuntien kunnallishallinnosta annet- tuun asetukseen	46
3. Asetus maatalouskiinteistöjen verotuksesta	48
IV Liitteet	53

I Metsäverotus nykyisen lainsäädännön mukaan

1. Maatalouskiinteistö verotuksessa.

Vero-oikeudellisessa mielessä maatalouskiinteistöllä tarkoitetaan sellaista tilaa tai sen osaa tahi muuta kiinteistöä, omaa tai vuokrattua, jolla harjoitetaan maa- tai metsätaloutta. Jos kiinteistön jollakin osalla harjoitetaan muuta elinkeinoa, ei tätä osaa lueta maatalouskiinteistöön (TOL 4 §, MKunA 82 § 4 k.). Tilaa, joka on luonteeltaan asunnotila, ei lueta maatalouskiinteistöksi. Sellaiseksi ei lueta myöskään huvilapalstaa, vaikka siihen sisältyisikin pienehkö viljelys- tai metsämaa-alue. Periaatteellisenä rajana pidetään kiinteistön käyttötarkoitusta.

Maatalouskiinteistöstä saatujen tulojen verottamista koskevat säännökset sisältyvät tulo- ja omaisuusverolakiin (888/43), maa-laiskuntain kunnallishallinnosta annettuun asetukseen ja verotuslakiin (482/58) sekä näiden nojalla annettuihin asetuksiin, valtioneuvoston ja valtiovarainministeriön päätöksiin ja ohjeisiin. Metsä voi muodostaa maatalouskiinteistön joko yksinään tai kuulua siihen osana. Maatalouskiinteistöä metsä- ja viljelysmaaineen ja rakennuksineen pidetään verotuksessa yhtenä tulolähteenä, vaikka veronalainen tulo määritetään kunkin tulolajin osalta erikseen.

Verotuksessa käsitellään metsästä saatuja tuloja *varsinaisina metsätaloustuloina ja metsätalouden sivutuloina*. Edelliseen luetaan metsämaan arvioitu puhdas tuotto sekä verovelvollisen ja hänen perheenjäsentensä metsätalouden hyväksi suorittaman työn arvo. Jälkimmäiseen luetaan muut metsästä tai metsätaloustoiminnasta, kuten jäkälän myynnistä, metsästysmaan ja laidunmaan vuorasta ym. saadut tulot. Varsinaisten metsätaloustulojen ja metsätalouden sivutulosten verottaminen tapahtuu periaatteellisesti eri tavoilla. Edellisten arvioitun keskimääräisen puhtaan tuoton ja jälkimmäisten puhtaan tuoton perusteella.

2. Varsinaisten metsätaloustulojen verotus.

Varsinaisesta metsätaloudesta saatu veronalainen tulo on määritelty TOL (888/43) 15 §:ssä ja MKunA 82 §:n 1 kohdassa samansisältöisesti. Näiden säännösten mukaan maatalouskiinteistöstä saatuna tulona metsämaan osalta on pidettävä sitä keskimääräistä puhdasta tuottoa, jonka samanlaatuisten kiinteistöjen kunnassa arvioidaan verovuonna päättyneenä ja kahtena sitä edeltäneenä hakkuuvuotena (1.7.—30.6.) keskimäärin antaneen huomioon ottaen paikkakunnalla tavalliset käyttö- ja kunnossapitokustannukset, työpalkat sekä kohtuulliset arvovähennykset. Puhdas tuotto vastaa arvioitua nettotuloa. (Ahvenanmaan osalta on puhtaan tuoton arvioimisesta kunnallisverotusta varten säädetty erikseen).

Edellä esitetyn mukaista puhtaan tuoton verottamista sanotaan pinta-alaverotukseksi eli tuottoverotukseksi. Siinä veronalainen tulo kunkin metsälön osalta arvioidaan keskimääräisenä eräiden metsää luonnehtivien tunnusten, kuten metsämaan alan, hyvyyden ja sijainnin perusteella, joiden katsotaan osoittavan kunkin metsälön tuoton suuruuden. Metsämaan veronalaisen tulon määrittely nojautuu siis oleellisesti keskimääräisyyden periaatteelle.

Ehdotuksen metsämaan verotusperusteiksi tekee verolautakunta vuosittain marraskuun 15 päivään mennessä. Ehdotusta tehdessään verolautakunta

— päättää, omko ja millä tavalla metsämaat kunnassa jaettava vyöhykkeisiin,

— määrää tarvittaessa vyöhykkeittäin verokuutiometrin verovuotena päättyneen ja kahden sitä edeltäneen hakkuuvuoden keskimääräisen raha-arvon, sekä

— määrää verokuutiometrin raha-arvon ja verokuutiolukujen perusteella metsämaan

keskimääräisen puhtaan tuoton raha-arvon hehtaarilta kussakin veroluokassa.

Verolautakunta lähettää ehdotuksensa valtioneuvostolle sekä asettaa sen säädetyllä tavalla soveliaassa paikassa kunnan alueella 14 päivän ajaksi verovelvollisten nähtäväksi. Verovelvollisella on oikeus tehdä muistutuksensa ehdotusta vastaan edellä mainitun ajan kuluessa. Verojohtajan tulee toimittaa muistutus ja verolautakunnan sen johdosta antama lausunto valtioneuvostolle. Verotusperusteiden vahvistamista varten valtioneuvosto hankkii verolautakuntien ehdotuksista lääninhallitusten lausunnot sekä pyytää verokuutiometrin raha-arvosta Metsäntutkimuslaitoksen lausunnon. Valtioneuvosto vahvistaa verotuksessa noudatettavat perusteet siten, että verotus tulee oikeaksi ja koko valtakunnassa yhdenmukaiseksi (MKunA 82 § 2 k).

Valtioneuvoston päätöksellä vahvistetaan verotusperusteet jokaisessa kunnassa metsämaan hehtaaria kohti veroluokittain sekä verokuutiometrin raha-arvo, molemmat tarvittaessa vyöhykettäin. Vahvistettuja verotusperusteita ja sitovina noudatettava verotuksessa.

Metsämaan puhtaan tuoton raha-arvo kiinteistölle lasketaan verolautakunnassa siten, että todetaan metsämaan pinta-alat veroluokittain eri vyöhykkeissä tai verokuutiomäärät myös vyöhykkeittäin. Kertomalla vahvistetut puhdastuottoarvot vastaavien veroluokkien pinta-aloilla ja laskemalla tulot yhteen saadaan koko metsämaan puhdas tuotto. Samaa tulokseen päästään kertomalla verokuutiometrin raha-arvo verokuutiometrimäärällä vyöhykkeittäin ja laskemalla tulot yhteen.

Verotusperusteiden mukaan lasketusta veronalaisen tulon kokonaismäärästä ei verotuksessa saa vähentää tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuvia kustannuksia, koska ne on jo otettu huomioon verotusperusteissa. Poikkeuksena tästä säännöstä ovat kuitenkin eräät yleiset vähennykset, jotka ovat luonteeltaan sellaisia, joita ei oteta huomioon verotusperusteissa. Tällaisia metsälökohtaisia vähennyksiä ovat mm. metsään kohdistuvien velkojen korot, metsämaan vuokra lukuunottamatta valtion omistamista maista maksettuja vuokria ja eräät eläkkeet. Lisäksi verovelvollisella on valtionverotuksessa oikeus vähentää sosiaaliturvamaksu ja työttömyysvakuutusmaksu, jotka hän työnantajana on suorittanut vaikka ne

jo verotusperusteissakin on otettu huomioon. Edellä mainitut vähennykset tehdään maatalouskiinteistöstä saadusta kokonaistulosta.

3. Erityisiä säännöksiä.

Verotusperusteiden mukaan lasketusta veronalaisen tulon määrästä voidaan annettujen erikoissäännösten nojalla sekä valtion että kunnallisverotuksessa poiketa vain harvoissa erityistapauksissa:

Milloin metsänomistaja on *uudistanut metsänsä* yksityismetsälain (161/28) 2 §:n mukaisen, metsänhoitolautakunnalle esittämänsä suunnitelman mukaan ei uudistusalueen metsäntuottoa eräistä toimenpiteistä vajatuottoisten metsien uudistamisesta annetun lain (834/43) nojalla oteta huomioon valtiolle ja kunnalle tulon perusteella veroja määrättäessä Oulun ja Lapin läänissä 15 vuoden ja muualla maassa 10 vuoden aikana uudistustöiden päättymisestä lukien. Sanoitu yksityismetsälain säännös edellyttää, että uudistamistyöt on suoritettu metsänomistajan omalla kustannuksella. Uudistamistöiden päättymisestä alueella on metsänomistajan toimitettava verolautakunnalle metsänhoitolautakunnan antama todistus.

Metsää kohdanneen luonnontuhon tai metsäpalon johdosta voidaan TOL:n 18 §:n ja MKunA:n 82 §:n 3 kohdan nojalla, niin kuin siitä on tarkemmin säädetty maatalouskiinteistöjen verotuksesta annetun asetuksen (376/59) 17 §:ssä, tuhoalueen veronalaista tuloa verotuksessa alentaa enintään 30 vuoden ajaksi korkeintaan kahta veroluokkaa vastaavalla määrällä siitä, mihin alue veroluokituksessa on luettu. Säännöksessä edellytetään, että puusto on luonnontuhon tai metsäpalon johdosta vahingoittunut siinä määrin, että metsämaan tuotto on oleellisesti alentunut. Tuhon laadusta ja laajuudesta on esitettävä luotettava selvitys verolautakunnalle.

Maankäyttölain (353/58) 105 §:n mukaan sellainen kiinteistö, joka maankäyttölain säännösten mukaan saa uutistilan perustamispalkkiota, on valtiolle, kunnalle ja seurakunnalle maatalouskiinteistön tuloksi katsottavista tuloista verovapaa. Verovapausaika on yleensä kuusi vuotta. Lisäksi valtio on vapaa suorittamasta kunnallis- ja kirkkolisveroa maankäyttölain tarkoituksiin hanki-

tun tilan tai alueen osalta samalta tai eräissä tapauksissa samalta ja sitä seuraavalta vuodelta, jolloin alue on siirtynyt maankäyttöviranomaisten hallintaan.

Yhteismetsän verottamisesta annetun lain (275/59) mukaan jaetaan yhteismetsästä verotusperusteiden mukaan laskettu puhdas tuotto tulo- ja omaisuusverotuksessa sekä kunnallisverotuksessa osakasten kesken heidän yhteismetsäosuutensa mukaisessa suhteessa ja osuus lisätään heidän muualta saamaansa tuloon. Jos yhteismetsä ulottuu useamman kunnan alueelle, on kunkin osakkaan osuus yhteismetsän tulosta jaettava näissä kunnissa verotettavaksi siinä suhteessa kuin yhteismetsän maiden tuotto jakaantuu kuntien alueille.

Valtion omistamien metsämaiden verotuksesta on säädetty MKunA:n 78 §:n 3 momentissa (434/63). Sen mukaan valtio on kunnille verovelvollinen omistamiensa metsämaiden tuloista lukuunottamatta yleisiin tarkoituksiin käytettyjä alueita. Verotettavaksi tuloksi katsotaan vuodelta 1963 toimitettavasta verotuksesta lähtien MKunA:n 82 §:n 2 kohdan mukaisesti arvioitu puhdas tuotto kokonaan. Enontekiön ja Utsjoen kunnille valtio suorittaa kuitenkin veroa niiden puhtaiden tulojen koko määrästä, jotka valtio saa, hallintokustannuksia vähentämättä, metsistään tapahtuneesta metsän tai metsäntuotteiden myynnistä tai käytöstä omiin jalostuslaitoksiin.

Milloin luonnonsuojelualueeksi julistetun metsämaan osalta metsänkättöä on rajoitettu niin, ettei normaalin metsätalouden harjoittaminen näillä alueilla ole mahdollista, ei näiltä alueilta saatujen tulojen verottamisessakaan sovelleta maatalouskiinteistöistä saatujen tulojen verottamisesta annettuja säännöksiä, vaan nykyisen laintulkinnan mukaan katsotaan luonnonsuojelualueella metsämaan veronalaiseksi tuloksi alueelta saatu puhdas tulo (KOH 15. 5. 58 taltio 2614).

4. Puhtaan tuoton arvioiminen.

Maatalouskiinteistöjen tilusten pinta-ala ja laatu verotusta varten selvitetään erityisessä toimituksessa, jota sanotaan *verojyvitykseksi ja -luokituksiksi*.

Metsämaan hyvyys eli sen puuntuottokyky saattaa eri metsälöissä ja samankin metsä-

lön eri osissa vaihdella suuresti. Metsälöiden puuntuottokyvyn selvittämiseksi ja niiden saattamiseksi tämän tunnuksen osalta verotuksessa keskenään oikeudenmukaiseen asemaan toimitetaan maastossa veroluokitus siitä annettujen säännösten ja ohjeiden nojalla.

Sen jälkeen kun v. 1922 annetulla lailla (15/22) maatalouskiinteistöjen verotuksessa siirryttiin todellisen tulon verottamisesta arvioidun keskimääräisen puhtaan tuoton verottamiseen, on annettu useita asetuksia ja ohjeita, jotka sisältävät määräyksiä metsämaan luokittamisesta verotusta varten.¹⁾ Nykyisin voimassa olevat säännökset metsämaiden veroluokituksesta sisältyvät vuonna 1958 annettuun verotuslakiin (482/58) ja sen nojalla annettuun asetukseen maatalouskiinteistöjen verotuksesta (376/59) sekä niitä täydentäviin valtiovarainministeriön ohjeisiin (Vvm ver. os.julk. n:o 92/60). Verotuslain säännöksillä verojyvitys ja -luokitus on tehty viralliseksi toimitukseksi nähtävällepa-noineen ja valitusmenettelyineen. Tätä ennen se oli ollut vain asiantuntijalausunto verotusviranomaisia varten. Sopimuksen työn suorittamisesta kunnassa oli tehnyt kunnallisvaltuusto, valtion osallistuessa kustannuksiin (n. 40 %:lla kokonaiskustannuksista). Tällöinkin sopimus oli alistettava valtiovarainministeriön tarkastettavaksi.

Voimassa olevien säännösten mukaan verojyvityksen ja -luokituksen suorittamisesta kunnassa sekä työnsuorittajan ottamisesta tehtävään määrää valtiovarainministeriö kunnallisvaltuustoa kuultuaan. Valtiovarainministeriö tekee verojyvitystä ja -luokitusta koskevan sopimuksen työnsuorittajan kanssa. Samoin se määrää myös onko ja missä kunnissa valtion omistamat metsämaat luokitettava. Työtä valvoo valtiovarainministeriö (metsäverotarkastaja) apunaan kunnan valitsema luokitustoimikunta. Työnsuorittajan puolesta tulee veroluokituksen kenttätöön välittömänä johtajana ja valvojana olla sellainen metsänhoitaja, jonka suorittaman aineyhdistelmän on katsottava antavan päte-

¹⁾ Asetukset n:o 18/20.1.1922, n:o 180/24.4.1953, n:o 83/26.2.1954 ja n:o 376/1.10.1959; Ohjeet: valtiovarainministeriön verotusasiainososton julkaisut n:ot 38/1952, n:o 50/1956 ja n:o 92/1960. Metsämaiden luokitusta on käsitelty lisäksi seuraavissa komiteanmietinnöissä n:o 18/1921, n:o 6/1927, n:o 6/1942 ja n:o 6/1953.

vyöden tähän työhön. Nämä henkilöt toimivat virkamiehen vastuulla. Veroluokituksen kenttätöiden suorittajalta vaaditaan metsätieteiden pätevyys tai vastaavat tiedot.

Kunnan alueesta laaditaan verotuskartta. Sen pohjana käytetään mittakaavaan 1:4 000 tahi poikkeustapauksissa 1:8 000 tai 1:10 000 suurennettuja ja oikaistuja ilmakuvalehtiä. Erityisistä syistä valtiovarainministeriö voi työn pohjaksi hyväksyä muunkin luotettavan kartan (376/59 9 §). Karttaan merkitään mikäli mahdollista ennen varsinaista kentällä tapahtuvaa luokitusta kylien ja tilojen rajat, tontti- ja tiealueet, talouskeskukset ym. tarpeelliset kenttätöitä helpottavat kohteet.

Metsämaat luetaan verotuksessa maan tuottokyvyn perusteella kuuteen veroluokkaan metsätuotantijärjestelmää hyväksi käyttäen. Kukin metsätuotantityyppi on asetuksella määrätty kuulumaan tiettyyn veroluokkaan. Metsämaan lisäksi erotetaan joutomaa, joka jää pinta-alaverotuksen ulkopuolelle. Milloin metsämaan tuottokyky on pysyvän haittatekijän johdosta huomattavasti alentunut, voidaan sen veroluokka alentaa vastaamaan alentunutta tuottokykyä tai lukea se joutomaahan. Kartalle piirretään maastossa veroluokkakuviot ja kullekin kuviolle merkitään veroluokan sekä metsätuotantityypin ja mahdollisten haittatekijöiden merkit. Kuvioiden pinta-alat lasketaan kartalta sisätyönä maastotyön jälkeen planimetrillä ja poletilla, jolloin kartalle merkitään kuvion numero ja pinta-ala. Verotusluokituksen ja luokituksen saatu tilan kokonaispinta-alaa verrataan myös maarekisteripinta-alaan. Mikäli näiden mahdollinen ero pysyy ohjeissa annettua virherajaa pienempänä luokituspinta-ala kuvioittain tasotetaan maarekisteripinta-alaan. Muussa tapauksessa eron syy tutkitaan. Pinta-alojen eron jäädessä tämän jälkeinkin virherajaa suuremmaksi, käytetään verotuskartalta saatua tilan kokonaispinta-alaa sen verotuspinta-alaan. Verotusluokituksen ja luokituksen tuloksena laaditaan kullekin tilalle verotuskortti, josta näkyy mm. metsämaan pinta-ala veroluokittain ja verokuutiometriäärä, molemmat tarvittaessa vyöhykeittäin.

Kun verotus ja luokitus on kunnassa loppuun suoritettu työn suorittaja luovuttaa laaditut asiakirjat ja kartat verojohtajalle, jonka toimesta aineisto asetetaan verovelvol-

listen nähtäväksi soveliaana vuodenaikana 60 päivän ajaksi. Omistamansa tai hallitsemansa maatalouskiinteistön verojyvitykseen ja luokitukseen voi siihen tyytymätön hakea muutosta edellä mainittuna aikana sen lääninhallitukselta, jonka alueella kiinteistö sijaitsee. Muutoksenhaku on tehtävä kirjallisesti ja valituskirja on toimitettava asianomaiseen verotoimistoon tai lääninhallitukseen. Valtion puolesta on verotarkastajalla ja valtionasiamiehellä sekä kunnan puolesta kunnanasiamiehellä ja kunnallishallituksella oikeus hakea muutosta verojyvitykseen ja luokitukseen jonkin tilan osalta tai vaatia sen kokonaan kumoamista.

Lääninoikeus, johon on tällaisten valitusten käsittelyä varten vakinaisten jäsenten lisäksi nimetty kolme lisäjäsentä, joista yhden tulee olla metsänhoitaja, ratkaisee valituksen. Muutoksenhaun johdosta on lääninoikeuden, jolle valitusta heti jätetä tutkittavaksi ottamatta tai ilmeisesti aiheettomana hylätä, hankittava verojyvityksen ja luokituksen suorittajan lausunto sekä varattava valituksesta maatalouskiinteistön omistajalle tai haltijalle sekä tämän valituksesta valtion- ja kunnanasiamiehelle tilaisuus kirjallisen vastineen antamiseen. Mikäli asian laatuun nähden pidetään tarpeellisena lääninoikeuden taikka sen määräämän kahden tai useamman jäsenen tahi lisäjäsenten, on lisäksi toimitettava kiinteistöä katselmuksella. Lääninoikeus voi valtion ja kunnan vaatimuksesta kumota verojyvityksen ja luokituksen kokonaisuudessaan, jos se havaitaan niin virheelliseksi tai puutteelliseksi, että sen soveltaminen aiheuttaisi olennaisesti epätasaisen verotuksen. Lääninoikeuden verojyvitystä ja luokitusta koskevassa asiassa tekemä ratkaisu on lopullinen.

Lain mukaan verovelvollisten nähtäväksi asetettua verojyvitystä ja luokitusta on ensimmäisen kerran sitovana noudatettava siinä verotuksessa, joka toimitetaan nähtävänä pitämisaikojen päättymistä seuraavana kalenterivuotena. Siinä tapauksessa, että toimitusta on vaadittu kokonaisuudessaan kumottavaksi noudatetaan verojyvitystä ja luokitusta sitovana sen lainvoimaiseksi tulemistä seuraavana kalenterivuotena toimitettavassa verotuksessa. Sellaisen tilan osalta, jossa lääninoikeus on valituksen johdosta muuttanut jo verotuksessa sovellettua vero-

juovitystä ja luokitusta, on verotukseen tehtävä oikaisu verolautakunnan päätöksellä.

Veroluokitukselta on verotuksessa kuitenkin poikettava, jos havaitaan, että siinä on tapahtunut laskuvirhe tai tähän verrattava erehdys taikka että metsämaan pinta-alassa on veroluokituksen jälkeen tapahtunut muutos (esim. uudet tiet, voimajohtolinjat, raiuvaus viljelysmaaksi ym.). Niin ikään veroluokitukselta on poikettava, jos sen toimittamisen jälkeen metsämaan tuottoon vaikuttavissa tekijöissä on tapahtunut sellainen muutos, joka aiheuttaa metsämaan tuoton lisääntymisen tai vähentymisen ainakin viidellä prosentilla (esim. ojitukset, vesistöjen pantoamiset ym.).

Verojyvityksiä ja luokituksia on tehty runsaasti jo ennen verotuslain voimaan tuloa (1. 1. 1960). Osa näistä luokituksista

L ä ä n i	Kuntia yhteensä	Luokitettu	Luokitetuista verotuslain 68 §:n mukaisia	Työnalaisena	Aloitamatta
Uudenmaan	33	32	25	1	—
Turun ja Porin	107	105	87	—	2
Ahvenanmaan maakunta	15	14	10	—	1
Hämeen	50	49	48	1	—
Kymen	26 ¹⁾	26	22	—	—
Mikkelin	26	26	24	—	—
Kuopion	26	23	16	1	2
Pohjois-Karjalan	18	17	14	1	—
Keski-Suomen	31	28	24	1	2
Vaasan	70	59	40	5	6
Oulun	54	41	40	4	9
Lapin	21	8	8	—	13
Yhteensä	477	428	364	14	35

Metsämaan vuotuinen tuotto hehtaaria kohti ilmaistaan *verokuutiometreinä*. Verokuutiometrillä tarkoitetaan kiinteän mitana ilmaistua runkopuukuutiometriä ilman kantoa, kuorta ja käyttämättä jäävää luontaista poistoa.

Määritelmän mukaan verokuutiometri sisältää yhden kuutiometrin kuoretonta runkopuuta. Sitä käytetään mittayksikkönä metsämaan tuoton eli puuston kuutiokasvun vuotuista määrää laskettaessa (verokuutioluvut). Verotuksessa, jossa tuotto arvioidaan rahana, ei tällainen kuutiokasvun määrän selvittäminen yksinään riitä, sillä kasvulle ei voida suoraan määrittää raha-arvoa. Ve-

ei alunperin ole täyttänyt nyt voimassa olevien säännösten vaatimuksia joko säännösten muuttumisen takia tai muista syistä. Valtaosa näistä luokituksista on myöhemmin korjattu ja saatettu verotuslain edellyttämällä tavalla lainvoimaiseksi. Osalla on korjaustyö vielä kesken tai aloittamatta. Nämä luokitukset ovat toistaiseksi luonteeltaan asiantuntijalausuntoja kunnes ne on korjattu. Lisäksi on vielä kuntia, lähinnä Pohjois-Suomessa, joissa luokitus nykyisessä mielessä on toistaiseksi suorittamatta. Näissä kunnissa verotus perustuu maarekisteriin, verovelvollisen veroilmoituksensa yhteydessä antamiin tai verolautakunnan muutoin hankimiin tietoihin.

Alla olevassa asetelmassa on esitetty maalaiskuntien maatalouskiinteistöjen verojyvitys- ja luokitustilanne 31. 12. 1964.

rokuutiometrin raha-arvon laskemista varten sen sisältämä puumäärä onkin jaettu puutavaralajeihin metsien metsänhoidollisen hakkuun keskimääräisen rakenteen perusteella. Verokuutiometri on erikoisesti verotusta varten laadittu yksikkö, joka sisältää yhden kuutiometrin suuruisen puumäärän puutavaralajeihin jaoteltuna.

Valtioneuvosto on päätöksellään (390/59) verokuutiometrin rakenteesta eri osissa maata määrännyt, kuinka paljon kutakin puutavaralajia (järeeä puu, kuusipaperipuu, mäntypinotavara, koivuhalko ja sekahalko) verokuutiometriin on maan eri osissa katsottava sisältyvän. Päätös perustuu valta-

¹⁾ Lukuun ei sisälly Haapasaaren kunta, jossa ei ole maatalouskiinteistöjä.

kunnan metsien II inventoinnissa (vv. 1936—1938) saatuun lähinnä yksityismetsien metsänhoidollisen hakkuun kuutiometriä kohden laskettuun puutavaralajien jakaantumaa. Tämän jakaantumaa alueeltaisesta vaihtelusta johtuen valtakunta on jaettu neljään *rakennealueeseen*, joille kullekin on päätöksessä määrätty oma rakennejaottelu. Jaottelu on alueittain keskimääräinen metsämaan hyvydestä riippumatta. Rakennejaottelussa puutavaralajit on ryhmitelty puutavarakaupassa esiintyviin yleisimpiin puutavaralajeihin ja ilmaistu käytännöllisistä syistä kaupallisia mittayksiköitä ja kuorimasteita käyttäen. Esim. järeään puuhun sisältyvät paitsi sahatukit myös mm. paalut, johtopylväät, rakennushirret, parrut, rata-pölkkyt sekä järeät koivu- ja haapatukit. Hakkuuseen sisältyvästä puumäärästä osa tulee käyttöön osan jäädessä käyttämättömänä metsään. Viimemainittuun luetaan se hakkuumäärän osa (latvukset, tyveykset, katkomispätkät, pieni harvennuspuu ym.), jota ei yleisesti käytetä. Valtioneuvoston päätöksessä verokuutiometrin rakennejaotteluksi ei näiden hakkuutahteiden osuutta (keskimäärin n. 10 %) ole merkitty näkyviin eikä sitä myöskään raha-arvoa laskettaessa hinnoitella. Käyttöpuuhun luetaan se hakkuumäärän osa, jota säännöllisesti käytetään ja joka välittömästi vaikuttaa kantohintaan. Käyttöpuun minimiläpimittana on käytetty 4 cm:iä kuoren päältä mitattuna. Rakennejaottelussa mainitut eri puutavaralajit täyttävät kussakin ryhmässä myyntipuulle asetetut mitta- ja laatuvaatimukset. Verokuutiometrin raha-arvoa laskettaessa hinnoitellaan tämä käyttöpuuerä.

Voimassa olevat verokuutiometrin rakennealueet ja rakenteet on esitetty liitteessä 1.

Verokuutioluvulla tarkoitetaan sitä verokuutiometrimäärää, joka vastaa eri veroluokkiin kuuluvien metsämaiden vuotuista tuottoa keskimäärin hehtaaria kohti.

Voimassa olevat verokuutioluvut perustuvat valtakunnan metsien II inventoinnissa (vv. 1936—38) saatuaan metsien puuston vuotuisen kuutiokasvuun keskimäärin hehtaaria kohti eri laatuilla metsämailla. Kun sanotussa inventoinnissa on todettu kuutiokasvun vaihtelevan alueittain, on valtakunta jaettu yhdeksään *metsäveroalueeseen*, joille kullekin on asetuksessa määrätty oma verokuutiolukusarjansa. Verokuutioluvut ovat siis

alueittaisia keskiarvolukuja. Niiden suuruuteen eri metsäveroalueilla on ollut vaikuttamassa metsien tila sellaisena kuin se kullakin alueella on ollut valtakunnan metsien II inventoinnin ajankohtana. Paitsi alueittaisia ilmastollisia eroavuuksia vaikuttaa niiden suuruuteen monet puustolliset tekijät, kuten puuston ikä, puulajisuhteet, puuston määrä, metsänhoidollinen tila, luonnontuhot ym. Ne eivät siis edusta ko. alueella tiettyyn veroluokkaan luetun metsämaan puuntuottoa, vaan niiden todellista vuotuista keskimääräistä puuntuotosta hehtaaria kohti edellä mainitun inventoinnin ajankohtana.

Voimassa olevat metsäveroalueet ja verokuutioluvut on esitetty liitteessä 2.

Milloin puutavaran kantohinnat ovat kunnan eri osissa metsäntuotteiden menekki- ja kuljetussuhteista johtuen huomattavasti erilaiset, jaetaan kunnan alue metsämaihin nähden enintään kolmeen vyöhykkeeseen (*vyöhykejako*). Tästä on säädetty maatalouskiinteistöjen verotuksesta annetun asetuksen (376/59) 7 §:n 2 momentissa.

Vyöhykejako on siis kunnan sisäinen jako. Ehdotuksen siitä, onko ja millä tavalla metsämaat kunnassa jaettava vyöhykkeisiin, tekee verolautakunta vuosittain verotusperuste-ehdotuksensa yhteydessä. Vyöhykejaolla pyritään verotuksessa ottamaan huomioon metsämaiden erilaisesta sijainnista johtuva puhtaana tuoton vaihtelu kunnan alueella. Edellytyksenä metsämaiden jakamiseksi vyöhykkeisiin on sellainen kantohintojen erilaisuus, mikä johtuu nimenomaan puutavaran menekki- ja kuljetussuhteista (kulutuspaikoista, kauko- ja lähikuljetusteista ja matkoista). Puutavaran kantohinnat saattavat vaihdella myös muista syistä, kuten esim. leimikon koosta ja laadusta, myyjän varallisuudesta ja kaupantekotaidosta, ostajien ostomenettelystä ym. Tällaisia kantohintojen vaikuttavia tekijöitä ei säännöksen mukaan kuitenkaan voida pitää vyöhykejaon perusteena.

Nykyiset vyöhykejaot perustuvat yleensä kaukokuljetusteiden (maantiet, rautatiet, vesikuljetustiet), lähikuljetusteiden ja matkojen sekä kulutus- ja menekkipaikkojen (tehtaat, satamat ym.) erilaisuuteen kantohintojen muodostumisessa. Myös muita jakoperusteita on käytetty (tilasijainti, kyläjaot ym.). Tilojen useasti pitkänomaisesta muo-

dosta tai sen erillisten palstojen sijainnista johtuen samankin tilan metsämaat saattavat kuulua eri vyöhykkeisiin. Vyöhykkeiden leveys on 2—3 km, Itä- ja Pohjois-Suomen laaja-alueisissa kunnissa enemmänkin.

Vyöhykkeiden määrä kunnissa v. 1963 verotusperusteiden mukaan on esitetty liitteessä 3.

Ehdotuksen *verokuutiometrin raha-arvoksi* eri vyöhykkeissä tekee verolautakunta verotusperuste-ehdotuksensa yhteydessä verovuonna päättyneen ja kahden sitä edeltäneen hakkuuvuoden verokuutiometrin raha-arvojen keskiarvona. Kun verolautakuntien ehdotuksissa verokuutiometrin raha-arvoksi on ilmennyt epätasaisuuksia eri kuntien kesken, on katsottu välttämättömäksi, että valtioneuvosto pyytää Metsäntutkimuslaitokselta vuosittain lausunnon verokuutiometrin raha-arvosta eri kunnissa. Päätöksissään verotusperusteiksi valtioneuvosto on harvoja poikkeuksia lukuunottamatta noudattanut näitä Metsäntutkimuslaitoksen laskemia verokuutiometrin raha-arvoja.

Yksityiskohtaisia säännöksiä siitä, millä tavalla verokuutiometrin sisältämät puutavaralajimäärät hinnoitellaan ei verotuslainsäädännössä ole. Käytössä oleva laskentamenetelmä on kehitetty Metsäntutkimuslaitoksessa.

Verokuutiometrin raha-arvon määrittäminen Metsäntutkimuslaitoksessa tapahtuu myyntipuutavarasta saatujen kantohintojen perusteella ja käyttämällä hyväksi verokuutiometrin puutavaralajittaista rakennejaottelua sekä Metsäntutkimuslaitoksen metsänhoitolautakuntien avustuksella keräämiä pysty- ja hankintakauppoja koskevia hintatietoja. Hankintahinnoista, joilla tarkoitetaan puutavaran hintaa luovutuspaikalla, saadaan kantohinnat vähentämällä luovutuspaikkahinnasta hankintakustannukset. Näihin luetaan hakkuu-, lähikuljetus-, tie- ja varasto-, työnjohto- ja sosiaaliset kustannukset, jotka aiheutuvat puutavaran hankinnasta metsästä luovutuspaikalle. Ohjeina käytetään tällöin työehtosopimuksissa sovittuja ohjetaksoja. Hintojen lisä- ja tarkistusaineistoa on viime vuosina saatu puutavarayhtiöiden ostokonttoreista. Kukin verokuutiometriin sisältyvä puutavaralajimäärä hinnoitellaan yhden hakkuuvuoden keskimääräisillä kantohinnoilla. Saatua raha-arvoa sanotaan verokuutiometrin yhden hakkuuvuoden arvoksi.

Tästä bruttoarvosta vähennetään 25 %, johon sisältyy metsälön käyttö- ja kunnossapitokustannukset, työpalkat ja kohtuulliset arvonvähennykset (yht. 15 %) sekä kotitarpepuun myyntipuuta alhaisemman hinnan osuus (10 %). Vähennyserä perustuu arviolaskelmaan. Saatu raha-arvo on verokuutiometrin nettoarvo. Verokuutiometrin keskimääräinen raha-arvo määritetään sitten verovuonna päättyneen ja kahden sitä edeltäneen hakkuuvuoden verokuutiometrin nettoarvojen painottomana arimeettisena keskiarvona. Sellaisissa kunnissa, missä metsämaat on jaettu vyöhykkeisiin määrätään verokuutiometrin raha-arvo kullekin vyöhykkeelle erikseen.

5. Metsätalouden hyväksi tehdyn työn arvon verotus.

Tulo- ja omaisuusverolain 19 § 1 mom. 4 kohdan ja maalaiskuntian kunnallishallinnosta annetun asetuksen 82 § 3 kohdan mukaan luetaan maatalouskiinteistöjen tuloksi puhtaana tuoton lisäksi vuosittain erikseen arvioituna mm. *sen työn arvo, johtotyö mukaan luettuna, minkä verovelvollinen on metsätaloutensa hyväksi tehnyt*, arvioituna rahassa siihen määrään, minkä siitä työstä olisi ollut palkatulle henkilölle suoritettava. Valtiovarainministeriö antaa vuosittain verolautakunnille ohjeet tämän, ns. isännän palkan arvioimisen perusteista.

Ohjeiden mukaan isännän metsätaloutensa hyväksi tekemän työn arvo voidaan hänen metsänsä hyväksi suorittamansa työn määrästä laadusta riippuen arvioida 2.5 — 5 prosentiksi metsämaan puhtaana tuoton määrästä. Arvioitua prosenttimäärään sisältyy vain isännän työn arvo metsänsä hoidossa, myynnissä ja hallinnossa ja se otetaan vähennyksenä huomioon metsämaan puhdasta tuottoa arvioidessa verokuutiometrin raha-arvon laskemisen yhteydessä.

Sen työn arvo, minkä verovelvollisen kotona oleva lapsi tai muu perheenjäsen, joka ennen verovuotta on täyttänyt 16 vuotta, puolisoa lukuunottamatta, on suorittanut hänen metsätaloutensa hyväksi, luetaan lapsen tai perheenjäsenen tuloksi ja arvioidaan siihen määrään, mikä siitä työstä olisi ollut palkatulle henkilölle suoritettava.

Kuolinpesän, yhtymän tai muun yhteisön tuloksi luetaan vain sen osakkaan tai jäsenen työn arvo, jonka työn arvo on katsottava suurimmaksi. Muiden edellä mainittujen tai heidän perheenjäsentensä työn arvot luetaan heidän kunkin omaksi tuloksi.

6. Hankintakaupan yhteydessä tehdyn työn arvon verotus.

Niinkuin aikaisemmin on esitetty, on verovelvollisen metsätaloutensa hyväksi tekemään työhön katsottu sisältyvän hänen metsänsä hoidossa, myynnissä ja hallinnossa tekemä työ, jonka arvo valtiovarainministeriön antamien ohjeiden mukaan on arvioitu 2.5—5.0 prosentiksi metsämaan puhtaasta tuotosta. Sen sijaan näihin prosenttilukuihin ei ole katsottu sisältyvän sen työn arvoa, minkä verovelvollinen on omassa metsässään *hankintakaupan* yhteydessä tehnyt puutavaran valmistamisessa ja kuljettamisessa metsästä kaukokuljetusreitien varten tai käyttöpaikkaan. Edellä tarkoitettujen hankintatyön arvon verottamisessa on noudatettu vuodelta 1963 toimitetussa verotuksessa Korkeimman hallinto-oikeuden omaksumaa tulkintaa (taltio 1421 n:o 2069/15/62). Sen mukaan verovelvollisen veronalaiseksi tuloksi luetaan mm. kaikki hänen metsätaloutensa hyväksi suorittamansa työn arvo siihen luettuna hänen hankintakaupoin omasta metsästään myymänsä puutavaran teossa ja ajossa tekemänsä työ, arvioituna siihen määrään, mikä siitä työstä olisi ollut palkatulle henkilölle suoritettava. Valtiovarainministeriön antamien ohjeiden (390/64) mukaan hankintakaupan yhteydessä puutavaran teossa ja ajossa tehdyn työn arvo arvioidaan työhön käytettyjen työpäivien lukumäärän ja työpäivää kohti sovellettavan päiväpalkan mukaan. Päiväpalkkana on käytetty metsäalan työehtosopimuksen mukaista alinta metsätoissa noudatettavaa päiväpalkkaa. Näin laskettu hankintatyön arvo on lisätty muilla perusteilla laskettuun verovelvollisen metsätaloutensa hyväksi tekemän työn arvoon. Jos verovel-

linen on ollut yli kuukauden työssä omassa metsässään tai tämän ohella tahi yksinomaan muussa ansiotyössä voidaan verovelvollisen maatalouden hyväksi tekemän työn arvoa sellaisilla tiloilla, joiden viljelty pinta-ala on yli 10 ha, kohtuullisessa määrässä alentaa.

7. Metsätalouden sivutulosten verotus.

Maatalouskiinteistön tuloksi metsämaan osalta luetaan pinta-alaperusteiden mukaan määrätyn tulo lisäksi vuosittain erikseen arvioituna ns. *metsätalouden sivutulot*, jotka verotetaan puhtaan tulo mukaan (TOL 19 § 1 mom. MKunA 82 § 3 k.). Tällaiseksi metsätalouden sivutuloksi katsotaan mm. metsämaan vuokra, metsästysmaan vuokra sekä metsästyksestä omaan lukuunsa tai myyntiä varten saatu tulo, jäkällä myynnistä saatu tulo, soran, hiekan, turpeen tms. myynnistä saatu tulo ja sellaisesta kiinteistöllä olevasta tuotantolaitoksesta, jota verotuksessa ei lueta eri liikkeeksi, aiheutunut kiinteistön tuoton lisäys (esim. puutavaran sahaus kotitarvesahalla myyntiä varten).

Kun vuokratulla metsämaalla vuokramiehelle tavallisesti kuuluu vain rajoitettu metsänkyyttöoikeus, verotetaan vuokranantajaa metsätalouden hyväksi tehdyn työn arvosta ja metsätalouden verotusperusteiden mukaan lasketusta tulosta, josta kuitenkin vähennetään vuokramiehelle kuuluvan metsänkyyttöoikeuden vuotuinen arvo. Valtion maasta maksettua vuokraa ei kuitenkaan saa vähentää kunnallisverotuksessa. Edellä mainittu rajoitetun metsänkyyttöoikeuden vuotuinen arvo samoin kuin muut vuokramiehen kiinteistöstä saamat tulo luetaan vuokramiehen veronalaiseksi tuloksi.

Soran, hiekan, turpeen tms. ottopaikan tulo saadaan tehdä myytävän aineksen vähentymisestä aiheutuva arvonvähennys, joka lasketaan aineksen hyväksikäytön määrästä aiheutuvan arvonvähennyksen mukaan.

Metsätalouden sivutulosten bruttomäärästä saadaan vähentää niihin kohdistuvat tulojen hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet kustannukset.

II Komitean ehdotukset perusteluineen

1. Yleisiä näkökohtia.

Maatilataloudessa puuntuotoksesta saatujen tulojen verotus perustuu arvioituun keskimääräiseen tuottoon. Tuotto arvioidaan erilaisten, tarkoitusta varten määrättyjen perusteiden mukaan (kts. siv. 11—15). Metsämaan laatu selvitetään metsälökohtaisesti, muiden tekijöiden ollessa alueiden keskiarvoja (verokuutioluvut, verokuutiometrin rakenne ja -raha-arvo). Verokuutiometrin raha-arvoa lukuun ottamatta arvioimisperusteet on määritelty luonteeltaan pysyviksi tai olosuhteiden oleellisesti muuttuessa vain aika-ajoin tarkistettaviksi. Keskimääräisten arvioimisperusteiden määräytymiseen vaikuttavat metsien tunnuksat (puulaji, puuston ikä, puuston määrä, metsänhoidollinen tila, sijainti ym.) saattavat yksityisissä metsälöissä monista syistä johtuen suurestikin poiketa sekä alueen keskimääräismetsää edustavista että toisiinsa verrattuna. Seurauksena tästä on, että samojen perusteiden mukaan verotetuista metsälöistä saatu sekä biologinen tuotos että sen seurauksena myös todelliset tulot ovat pinta-alayksikköä kohti hyvin erilaiset. Verotuksessa näitä näkökohtia ei kuitenkaan metsälökohtaisesti voida ottaa huomioon, eikä verotus siten ainakaan lyhyen ajan kuluessa kaikissa yksityistapauksissa muodostu oikeudenmukaiseksi. Tämä keskimääräisyyden periaatteesta johtuva *metsälökohtaisuuden puute* onkin eräs nykyiseen metsälöverotusjärjestelmään liittyviä epäkohtia.

Metsälökohtaisuuden puutteen osoittamiseksi numerollisesti ei ole käytettävissä tarkoitukseen soveltuvaa riittävän luotettavaa tilastoaineistoa. Sen merkityksen toteamiseksi antanee kuitenkin valaisevaa viitettä sen tutkimuksen tulokset, joka valtiovarainministeriön toimesta on muussa yhteydessä tehty maataloushallituksen kirjanpitoilija koskevan näyteaineiston perusteella. Tutki-

muksessa laskettiin kuinka monta prosenttia metsätalouden veronalainen tulo eli puhdas tuotto näyteaineistoon kuuluvilla eri metsälöillä poikkesi niiden kirjanpidollisesta liikejäämästä eli todellisesta nettotulosta. Vertailu tapahtui kirjanpitoilijoiden tilivuosi 1954—55, 1955—56 ja 1956—57 liikejäämien keskiarvon ja verotuksen osalta vastaavien hakkuuvuosien perusteella lasketun v. 1957 verotusperusteiden mukaisen puhtaan tuoton kesken. Tutkimuksessa näytemetsälöt (346 kpl), ryhmiteltynä sen mukaan kuinka monta prosenttia metsälöiden puhdas tuotto poikkesi liikejäämästä, jakaantuivat seuraavasti:

Poikkeaman suuruusluokka %	Näytemetsälöiden määrä	Näytemetsälöiden kokonaismäärästä %
81 +	3	0.9
61—80	5	1.4
41—60	12	3.5
21—40	24	6.9
+, 1—20	58	16.8
0	5	1.4
—, 1—20	70	20.3
21—40	100	28.9
41—60	46	13.3
61—80	18	5.2
81 +	5	1.4

Erikoisesti tutkimuskauden lyhyiden (3 vuotta) ja näytemetsälöiden vähäisen määrän kuin myös eräiden muiden syiden vuoksi on asetelman prosenttiluvuille verotuksen metsälökohtaisuutta arvosteltaessa annettava vain suuntaa osoittava merkitys. Niiden perusteella voitaneen kuitenkin päätellä, että metsiä nykyisen järjestelmän mukaan verotettaessa metsälökohtaisuuden puute on ilmeinen ja verorasituksen jakaantuminen eri metsälöiden kesken epätasainen. Myöskin eräiden muiden tutkimusten tulokset tukevat tätä käsitystä.

Keskimääräisyyden periaatteeseen nojautuu myös menettely puhtaan tuoton arvioimiseksi kolmen hakkuuvuoden kantohintojen perusteella laskettujen verokuutiometrin raha-arvojen perusteella. Kolmen hakkuuvuoden keskimääräisten hintojen käyttämistä puhtaan tuoton arvioimisessa on perusteltu sillä, että lähinnä kuntien verotulot näin menetellen pysyvät tasaisina ja että siten voidaan tasata myös vuotuisten hintavaihtelujen aiheuttamaa verorasitusta yksityisillä metsäloilla. Verotuksessa käytetyt kolmen hakkuuvuoden keskiarvohinnat ovat kaksi vuotta vanhempia kuin verovuoden markkinahinnat (liite 4). Tästä on seurauksena, että noususuhdanteen aikana, jolloin metsätulot ovat suuret hintojen nousun ja hakkuumäärän lisääntymisen vuoksi, metsätalouden veronalaiset tulot ovat keskimäärin todellisia alhaisemmat. Laskusuhdanteiden aikana sitävastoin metsätulot vähenevät hintojen laskiessa ja hakkuumäärän vähetessä. Tällöin kuitenkin veronalaiset tulot ovat keskimäärin todellisia korkeammat.

Kolmen hakkuuvuoden keskiarvohintojen käytöstä on inflaatiokausina myös ilmeisenä seurauksena, että vero maksetaan huonompiarvoisella rahalla kuin millä tulo on saatu. Finanssipoliittiselta kannalta katsottuna verotuksen pitäisi olla ankarampi silloin, kun tulot ovat suuret ja lievempi niiden ollessa pienet.

Edellä esitetyn perusteella näyttäisi olevan perusteltua luopua kolmen hakkuuvuoden käyttämisestä metsätalouden puhdasta tuottoa arvioitaessa ja siirtyä esim. yhden hakkuuvuoden käyttämiseen, jolloin metsätalouden puhtaan tuoton, todellisen tulon ja verovelvollisen veronmaksukykyyn kesken tulisi keskimäärin nykyistä kiinteämpi yhteys. Komitea ei ole kuitenkaan katsonut voivansa esittää tätä lähinnä sen takia, että pienillä ja pienehköillä metsäloilla, jollaisia valtaosa metsäloistamme on, voidaan puutavaraa myydä suhteellisen harvoin ja pienissä erissä. Verorasitus saattaisi niinä vuosina, jolloin myyntitoimintaa ei voida harjoittaa, muodostua kohtuuttoman raskaaksi, mikä kolmen hakkuuvuoden käyttämisellä ainakin jossain määrin vältetään. Komitean kantaan on vaikuttanut myös puhtaan tuoton vaikutus metsän omaisuusarvoon, joka määrätään kapitalisoimalla puhdas tuotto. Ilmeistä nimittäin on, ettei metsän arvo ole yhtä kiin-

teässä suhteessa vuotuisiin puutavaran hintavaihteluihin kuin tulo, eikä sen muuttuminen yhtä herkkää.

Monet metsämaan puhtaan tuoton arvioimisperusteet (kts. siv. 11—15) perustuvat valtakunnan metsien II inventoinnin (1936—38) tuloksiin. Metsien tilassa on myöhempien inventointien mukaan tuon ajankohdan jälkeen todettu tapahtuneen muutoksia. Muutosta on tapahtunut myös metsien käsittelyssä. Yhdessä nämä vaikuttavat sen, että edellä tarkoitettujen arvioimisperusteiden on katsottava olevan vanhentuneita. Niiden saattamiseksi mahdollisimman hyvin vastamaan nykytilannetta komitea piti välttämättömänä suorittuttaa valtakunnan metsien III ja täydentävästi IV (osittain ennakkotietoja) inventointien tuloksiin nojautuen tutkimuksen. Sen kohteeksi otettiin metsäveroalueiden ja verokuutiolukujen sekä verokuutiometrin rakennealueiden ja niiden puutavaralajittaisen rakenteen tarkistaminen.

Edellä mainitun tarkistuksen yhteydessä on tullut esille myös kysymys, olisiko ja millä tavalla metsämaan laadun vaikutus puuston rakenteeseen ja arvoon otettava huomioon verotuksessa. Itsestään selvää on, että hyvä metsämaa kykenee tuottamaan suhteellisesti enemmän arvokasta järeää puuta kuin huono. Nykyisen käytännön mukaan eri veroluokkiin kuuluvien metsämaiden keskeiset arvoerot verotuksessa määräytyvät pelkästään tuotoksen määrän (verokuutiolukujen) perusteella. Ne eivät kuitenkaan vastaa todellisia taloudellisia arvoeroja. Metsämaan laadusta johtuvaa tuotoksen rakenteen erilaisuutta ei ole kuitenkaan ottaa huomioon veronalaista tuloa arvioitaessa, koska rakenne-erojen selvittäminen olisi muodostunut kovin työlääksi. Tämän vuoksi metsämaan laadun puolesta keskimäärää huonommat metsälöt ovat joutuneet suhteellisesti ankarammin verotetuksi kuin keskimäärin paremmat metsälöt. Tätä on verotuksen metsälökohtaisen oikeudenmukaisuuden kannalta pidettävä epäkohtana, jonka korjaamiseksi komitea onkin tehnyt ehdotuksen, kuten tuonnempana esitetään.

Puhdasta tuottoa arvioitaessa on lain mukaan otettava huomioon paikkakunnalla tavalliset käyttö- ja kunnossapitokustannukset, työpalkat sekä kohtuulliset arvonvähennykset. Nykyisen menettelyn mukaan tämä ta-

pahtuu siten, että verokuutiometrin bruttoarvosta vähennetään 25 %, johon sisältyy myös kotitarvepuun markkinapuuta alhaisemman hinnan perusteella arvioitu vähennys (10 %). Mitä vähennyserään on katsottava kuuluvan ja kuinka suuri sen tulisi maan eri osissa olla, ei ole aikaisemmin tarkemmin selvitetty. Vähennyserän sisällön ja arvon selvittämiseksi, varsinkin kun sen suhteellinen osuus on huomattava, on komitea pitänyt aiheellisena selvityksen hankkimista siinä laajuudessa, kuin se on ollut mahdollista.

Niissä lausunnoissa, jotka komitea tehtävänsä suorittamista varten on hankkinut metsänhoitolautakunnilta ja metsänhoitoyhdistysten liitoilta, on kiinnitetty erikoista huomiota mahdollisuuteen veronhuojennusten avulla edistää metsätalouden perusparannustoimintaa, lähinnä vajaatuottoisten metsien uudistamista ja metsänkasvulle soveltuvien soiden ojitamista. Molempien tarvetta on todettu metsissämme olevan runsaasti, samoin myös metsäautoteiden puutetta. Puun tuotannon lisäämiseksi ja sen kuljettamisedellytysten parantamiseksi edellä mainitulla perusparannustoiminnalla on katsottava olevan valtakunnallisesti tärkeä merkitys ja sitä olisi edistettävä.

Voimassa olevan metsäverotusjärjestelmän mukaan verotetaan myös vajaatuottoisia metsiä niiden maapohjan edellyttämän tuottokyvyn mukaan, jolloin ei metsälöittäin oteta huomioon sitä, että tällaisten metsien heikosta puustosta johtuva tuotto on keskimääräistä tuottoa huomattavasti pienempi. Ojitetuilla soilla veroluokka nostetaan määräjän kuluttua ojituksesta edellyttäen, että metsänkasvu ojituksen johdosta on oleellisesti parantunut.

Valtion tuen lisäksi perusparannustoiminta vaatii myös metsänomistajan omia varoja, joista korvaus hakkuutulosten lisääntymisen muodossa saadaan yleensä vasta pitkän ajan kuluttua. Poikkeuksen tästä muodostavat metsäautotiet, jotka välittömästi vaikuttavat hakkuutulosten määrään. Jotta metsäverotuksen osalta luotaisiin paremmat edellytykset perusmetsitysten suorittamiseksi, soiden ojittamiseksi ja metsäautoteiden rakentamiseksi, olisi komitean mielestä myös metsäverolainsäädännön kehittämiseksi pyrittävä metsien perusparannustoimintaa edistävät näkökohdat ottamaan huomioon. Eri-

koisesti vajaatuottoisten metsien osalta voitaisiin tällöin parantaa myös verotuksen metsälökohtaisuutta.

2. Veronalainen metsämaa.

Voimassa olevien säännösten (TOL 4 § ja MKunA 82 § 4 k) mukaan metsämaalla verotuksessa tarkoitetaan sellaista maata, jolla harjoitetaan metsätaloutta. Yksityiskohtaisemmin veronalaisen metsämaan käsite on määritelty maatalouskiinteistöjen verotuksesta annetussa asetuksessa (376/59), jossa luetaan minkälaiset metsämaat veroluokituksessa luetaan eri veroluokkiin. Veronalaisen metsämaan alimman luokan muodostaa siinä V veroluokkaan kuuluvat ns. huonokasvuiset metsämaat. Tähän ryhmään on valtakunnan metsien inventoinneissa omaksutun käytännön mukaisesti luettu veroluokituksessa sellaiset suot, kivi- ja kallioperäiset maat sekä tunturi- ja vaaranlakimaat, jotka nykyisessä tilassaan kykenevät tuottamaan vain kitukasvuista, yleensä pienikokoista puustoa. Veroluokituksessa on metsämaan ja joutomaan rajan määrittelemisessä pyritty biologisten tunnusten ohella kiinnittämään huomiota myös alueen taloudelliseen käyttöarvoon ts. siihen, kykeneekö alue nykyisessä tilassaan tuottamaan kohtuullisen kiertoajan kuluessa määrältään, järeydeltään ja laadultaan sellaisen puuston, jonka käytöstä on mahdollista saada kutakuinkin säännöllisesti toistuvia nettotuloja. Alueen kuljetussuhteita ei tällöin ole otettu huomioon. Kovin suurta painoa tälle näkökohdalle luokitustyössä nykyisten säännösten puitteissa ei ole voitu panna. Sen huomioon ottaminen on kuitenkin johtanut siihen, että joutomaa on veroluokituksessa tulkittu jonkin verran laajempaan kuin pelkästään biologisiin tunnuksiin nojautuvassa valtakunnan metsien inventoinneissa, IV inventointia lukuun ottamatta, on tehty.

Verotusperusteiden määrääminen metsämaalle edellyttää komitean käsityksen mukaan, että alueelta sen puuntuottokyvyn puolesta on mahdollisuus saada säännöllisesti puhdasta tuottoa, ts. nettotuloja. Tätä taustaa vastaan arvosteltuna käy kyseenalaiseksi, onko tällaista edellytystä olemassa huonokasvuisten metsämaiden osalta niiden tuottaman puuston vähäisyyden ja vähäarvoisuu-

den takia. Huonokasvuisen metsämaan puuston keskikuutiomääräksi hehtaaria kohti on valtakunnan metsien III inventoinnissa saatu koko maassa 20 k-m³, maan eteläpuoliskolla 26 k-m³ ja pohjoispuoliskolla 17 k-m³ kuorineen. Vuotuiseksi hakkuukertymäksi hehtaaria kohti, huomioon ottaen kuoren ja hakkuutähteiden suuren osuuden hakkuupoistumasta, voitaneen arvioida 0.2 — 0.3 k-m³:ä kuoretta. Näiden maiden taloudellista vähäarvoisuutta lisäävät vielä usein hankalista maastosuhteista johtuvat korkeat hankintakustannukset kuutioyksikköä kohti. Taloudelliseen päämäärään pyrkivä hankintatyö suosii huonokasvuisilla metsämailla paljaaksihakkuuta. Kiertoajan pituudesta (120—170 v.) johtuen voidaan tällainen hakkuu toistaa vasta monien omistajapolvien jälkeen. Metsän käytön taloudellisesta kannattamattomuudesta johtuu, että huonokasvuisilla metsämailla puutavaran hankintatointaa suoritetaan vain poikkeuksellisen edullisissa menekkioloissa. Verotuksessa huonokasvuiset metsämaat joutuvat muita epäedullisempaan asemaan myös sen johdosta, että niiden puhdasta tuottoa arvioitaessa käytetään keskimääräistä verokuutiometrin rakennetta, missä järeällä puulla, jollaista niillä ei sanottavasti kasva, on ratkaiseva osuus (50—60 % verokuutiometrin rahavarvosta).

Verotulojen kertymisen kannalta huonokasvuisten metsämaiden merkitys nykyisellään on vähäinen, laskelmien mukaan 1—5 % metsämaan puhtaasta tuotosta. Yksityisellä metsälöllä näiden maiden osuus saattaa kuitenkin olla huomattavan suuri. Tällöin on ilmeistä, että metsänomistaja tältä osalta joutuu maksamaan veroa sellaisesta tulosta, jonka saantiin hänellä ei ole mahdollisuutta. Edellä esitettyjen näkökohtien perusteella komitea on päättänyt siihen käsitykseen, että huonokasvuiset metsämaat olisi jätettävä pinta-alaperustein määrättävän verotuksen ulkopuolelle.

Kasvullisella metsämaalla, jonka alarajaksi tavallisesti katsotaan kasvullinen rämeä tai puuntuottokyvyltään siihen verrattava metsämaa, puusto määrätään, järeyydetään ja laadultaan on sellaista, että siltä näiden tunnusten puolesta saadaan säännöllisesti nettotuloja. Puusto kykenee kasvamaan sillä yleisesti ainakin tukkipuun vähimmäismitat täyttäväksi. Nämä maat onkin

katsottavan kuuluvan veronalaiseen metsämaahan.

Myöskin valtakunnan metsien IV inventoinnin (vv. 1960—63) yhteydessä suuri osa aikaisemmissa inventoinneissa huonokasvuiseksi luetuista metsämaista on luettu joutomaahan. Metsämaan alarajan määrittelyssä on tällöin käytetty metsätyypin lisäksi puustollisia tunnuksia, kuten metsikön tiheyttä, valtapituutta ja rinnankorkeusläpimittaa. Sanotussa inventoinnissa sovellettu metsämaan käsite vastaa likipitäen veroluokituksessa sovelletun kasvullisen metsämaan käsitettä ollen kuitenkin jonkin verran laajempi.

Edellä esitettyihin perusteluihin viitaten komitea ehdottaa,

— että metsämaaksi verotuksessa luettaiisiin koko maassa vain kasvullinen metsämaa ja nykyisten säännösten mukaan V veroluokkaan luetut huonokasvuiset metsämaat taloudellisessa mielessä joutomaina jätettäisiin pinta-alaperustein määrättävän verotuksen ulkopuolelle.

3. Metsätalouden veronalainen tulo.

Ne säännökset, joiden mukaan varsinaiset maatalouskiinteistöistä saadut tulot eli puhdas tuotto verotusta varten arvioidaan (TOL 15 §, MKunA 82 § 1 ja 2 kohdat), ovat maatalouden ja metsätalouden osalta yhteisiä. Maatalouskiinteistöillä maatalous ja metsätalous ovat luonteeltaan kuitenkin suuresti erilaisia talousmuotoja, vaikka liittyvätkin maatilataloudessa kiinteästi toisiinsa. Varsinaisten metsätaloustulojen arvioiminen verotusta varten perustuu erilaisiin arviomisperusteisiin kuin varsinaisten maataloustulojen. Maatalouskiinteistön kummastakin osasta saatu veronalainen tulo on komitean käsityksen mukaan yhteisen periaatesäännöksen puitteissa tullut epätasaisesti määrittelyksi, kuten tuonnempana eri yhteyksissä esitetään. Selvempää olisi, jos puhtaan tuoton periaatesäännös määriteltäisiin erikseen, eri momentteina, metsätalouden ja maatalouden osalta. Tällöin säännökset kummankin osalta voitaisiin määrittellä nykyistä täsmällisemmin.

Edellä mainittujen säännösten mukaan puhdas tuotto hehtaaria kohti on arvioitava *samanlaatuisilla* maatalouskiinteistöillä sa-

mansuuruiseksi. Nykyisessä metsäverotuksessa samanlaatuisuuden vaatimusta toteutetaan täsmällisimmin metsämaan osalta, jonka laatu ja pinta-ala selvitetään metsälöittäin veroluokituksessa. Suurpiirteisemmin samanlaatuisuutta toteutetaan erilaisten aluejakojen (kunnittaiset vyöhykejaot, metsäveroalueet, verokuutiometrin rakennealueet) puitteissa. Metsästä saadun tulon määrään tilalla vaikuttavat ratkaisevammin kuin maan laatu usein monet puustolliset tekijät, kuten puuston määrä, järeys, puulaji- ja ikäsuhteet, metsänhoidollinen tila ym. Näiden tunnusten samanlaatuisuuteen metsälöittäin ei verolainsäädännössä ole kiinnitetty huomiota muuten kuin harvoissa poikkeustapauksissa (veronhuojennukset luonnontuhoalueilla). Komitean käsityksen mukaan metsälöiden samanlaatuisuuden vaatimusta ei voidakaan täydellisesti toteuttaa nykyisen, keskimääräisyyteen perustuvan metsäverotusjärjestelmän puitteissa tekemättä järjestelmää käytännön verotustyön kannalta liian monimutkaiseksi ja suuritöiseksi. Samanlaatuisuutta voidaan jossain määrin parantaa mm. kunnittaisten vyöhykejakojen nykyistä tarkoituksenmukaisemmalla suunnittelulla, jolloin metsälöt puutavaran hintojen osalta tulisivat paremmin keskenään samanlaiseen asemaan.

Metsätaloudesta saadusta kokonaistulosta muodostavat myyntitulot siihen liittyvine työtuloineen pääosan. Vähäisempiä, vaikka paikallisesti joskus huomattaviakin tuloja saadaan metsän sivutuotteista, kuten jäkälistä, marjoista ym. Pinta-alaperustein verotettavaksi on katsottu vain metsätalouden puuntuotoksesta saatu puhdas tuotto. Tätä ei ole kuitenkaan periaatesäännöksissä selvästi sanottu. Se ilmenee kuitenkin metsätalouden sivutulujen verottamista koskevasta säännöksistä. (TOL 19 §, MKunA:n 82 § 3 k.). Nämä sivutulot ovat myöskin metsätaloustuloja. Niitä verotetaan kuitenkin eri säännösten perusteella kuin puhdasta tuottoa. Komitean mielestä olisikin selvempää, jos puhtaan tuoton määrittelyä niin tuloja omaisuusverolain kuin maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksenkin osalta täsmennettäisiin siten, että periaatesäännöksistä suoraan ilmenisi pinta-alaperustein verottaviin tuloihin sisällytetyksi vain metsätalouden puuntuotoksesta saatu puhdas tuotto. Komitea onkin tehnyt mainit-

tuihin säännöksiin tätä koskevan tarkistusehdotuksen.

Metsätalouden puhdasta tuottoa arvioitaessa on säännösten mukaan otettava huomioon *paikkakunnalla tavalliset käyttö- ja kunnossapitokustannukset, työpalkat sekä kohtuulliset arvovähennykset*. Arvioidusta bruttotulosta on siis vähennettävä tämän tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet kustannukset eli ns. luonnolliset vähennykset. Ne on puhtaan tuoton arvioimisessa otettu huomioon kaavamaisesti keskimääräisenä vähennyseränä verokuutiometrin bruttoarvosta niinkuin aikaisemmin on esitetty (siv. 15). Mitä tähän vähennyserään on katsottava kuuluvan ja kuinka suuren arvo todella on, ei ole aikaisemmin tarkemmin selvitetty. Periaatteessa siihen sisältyy sellaiset metsätalouden harjoittamisesta ja tulon säilyttämisestä aiheutuneet kustannukset verovelvollisen metsätaloutensa hyväksi suorittaman työn arvo mukaan luetuna, jotka kaikkien metsälöiden osalta ovat vuodesta toiseen toistuvia ja siis yleisiä. Tällaisia kustannuksia ovat lähinnä metsien leimaus, normaalit metsänviljely- ja hoitotyöt, metsien valvonta ja suojeleminen, metsäojien, pysyvien metsäteiden, metsätalouteen käytettyjen koneiden, rakennusten ja laitteiden kunnossapito ja arvovähennykset, metsätalouden suunnittelu, puutavaran myynti sekä metsänhoito- ja vakuutusmaksut. Niin ikään edellä mainittuihin töihin liittyvät sosiaaliturvamaksu, työttömyysvakuutusmaksu ja tapaturmavakuutusmaksu kuuluvat luonnollisiin vähennyksiin.

Kun tämä vähennyserä on tähän saakka ollut niin sisällöltään kuin markkamääräiseltä arvoltaankin summittainen, on komitea pitänyt välttämättömänä sen selvittämistä siinä laajuudessa kuin se käytännössä on ollut mahdollista. Selvittelyä suunnitellaan komitea on kiinnittänyt huomiota myös siihen, onko kaikki luonnollisiin vähennyksiin kuuluvat kustannukset sisällytettävä keskimääräiseen vähennyserään vai olisiko tarkoituksenmukaisempaa salliä eräitä niistä verotuksen metsälökohtaisuuden parantamiseksi tai muista syistä vähentää erikseen tai jättää tässä yhteydessä kokonaan huomioon ottamatta. Tällaisena vähennyksenä tulisi komitean käsityksen mukaan lähinnä kysymykseen *metsänhoitomaksu*. Metsänhoitomaksun suuruus metsälöillä määräytyy tietyinä pro-

senttina kunnallisverotusta varten arvioidusta metsämaan puhtaan tuoton määrästä. Prosentin suuruuden määrää metsänhoitoyhdistys metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain (558/50) säännösten puitteissa ja sen tulee olla vähintään 2 ja enintään 6 %. Suurin se on ollut maan ruotsinkielisillä alueilla ja Pohjois-Suomessa, pienin erällä Etelä-Suomen alueilla. Esimerkiksi v. 1964 se oli Helsingin ja Vaasan metsänhoitolautakuntien alueilla keskimäärin 4.8 %, Kainuun 4.9 %, Pohjois-Pohjanmaan 4.2 % ja Lapin 4.0 % mutta Itä-Hämeen 2.9 % ja Etelä-Savon 3.1 % (ennakkotietoja). Lisäksi metsänhoitomaksu kohdistuu eri tavalla eri metsänomistajaryhmiin. Valtio, kunnat, yhtiöt, seurakunnat ym., joiden metsiä hoitavat omat ammattimiehet, maksavat yleensä vain ns. neljännesmaksua. Sama koskee myös eräitä yksityisiä metsänomistajia. Metsänhoitomaksua ei määrätä maksettavaksi metsälöistä, joiden verotusperusteiden mukaisesti laskettu vuosittainen puuntuotos jää alle 20 m³:n. Metsänhoitoyhdistyslakia ei lainkaan sovelleta Lapin suojametsäalueeseen eikä luonnonsuojelualueisiin.

Edellä esitetyistä syistä olisi komitean käsityksen mukaan oikeudenmukaisempaa, jos metsänhoitomaksua, varsinkin kun sen markkamäärä metsälöittäin verotuksen yhteydessä selvitetään, ei otettaisi huomioon vähennyksenä puhtaasta tuotosta arviotaessa, vaan se sallittaisiin erikseen vähentää metsätalouden veronalaisesta tulosta. Tämä lisäisi verotuksen metsälökohtaisuutta ja olisi metsänomistajan kannalta nykyistä selvempi tapa.

Viitaten esitettyihin perusteluihin komitea ehdottaa,

— että verovelvollinen saisi metsätalouden puuntuotoksesta saadusta veronalaisesta tulosta markkamääräisenä vähentää metsänhoitomaksun ja

— että mainittua vähennystä koskeva säännös otettaisiin tulo- ja omaisuusverolakiin ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettuun asetukseen.

Voimassa olevien säännösten (TOL 19 § 4 k. ja MKunA 82 § 3 k.) mukaan verovelvollisen metsätaloutensa hyväksi tekemän työn arvo johtotyö mukaan luettuna on verotuksessa arvioitava rahassa siihen määrään, mikä siitä työstä olisi ollut palkatulle henkilölle suoritettava.

Verovelvollisen metsiensä hoidossa, myyn-

nissä ja hallinnossa tekemän työn määrä on keskimäärin vähäinen. Kun sen arvon markkamääräinen selvittäminen metsälöittäin verotusta varten on hankalaa, ei siihen pyritäkään, vaan se määrätään arvioimalla valtiovarainministeriön vuosittain antamien ohjeiden mukaisesti työn määrästä ja laadusta riippuen 2.5—5.0 prosentiksi metsämaan puhtaasta tuotosta. Sen johdosta, että verovelvollisen metsätaloutensa hyväksi tekemän edellä mainitun työn arvo yhtäältä otetaan vähennyksenä huomioon puhtaasta tuotosta arviotaessa ja toisaalta palautetaan erikseen verotettavaksi, muodostuu verotusmenettely tarpeettoman monimutkaiseksi. Verotusmenettelyn yksinkertaistamiseksi, ja kun edellä tarkoitettun työn arvo on vähäinen, olisi komitean mielestä tarkoituksenmukaista yhdistää se puhtaaseen tuottoon, jolloin isännän metsiensä hoidossa, myynnissä ja hallinnossa tekemän työn arvo tulisi sen yhteydessä verotetuksi eikä verottaa sitä erikseen, kuten nykyisin tapahtuu. Metsätaloudesta saadun tulon verottamisen kannalta tällä yhdistämisellä olisi nykyiseen käytäntöön verrattuna vain muodollinen merkitys.

Edellä esitetyillä perusteilla komitea ehdottaa,

— että verovelvollisen metsätaloutensa hyväksi tekemän työn arvon, lukuunottamatta hankintakaupan yhteydessä tehtyä työtä, erikseen verottamista koskevat säännökset jätettäisiin pois tulo- ja omaisuusverolain 19 §:n ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen 82 §:n 3 kohdan säännöksistä eikä sitä otettaisi kustannuksena huomioon puhtaasta tuotosta arviotaessa.

Mikäli verovelvollinen edellä tarkoitettujen hoito-, myynti- ja hallintotoiden lisäksi tekee puutavaran valmistukseen ja kuljetukseen metsästään liittyvää työtä hankintamyynnin tai muun siihen verrattavan myynnin yhteydessä, on tällöin katsottu verotuksessa voitavan ottaa huomioon myös näin tehdyn työn arvo. Metsäntuotteiden myynnissä käytetyistä kauppamuodoista hankintakauppa onkin yleisin. Hankintakaupalla myydään n. 60—70 % yksityismetsistä myydystä puumäärästä. Menettely sen tulon verottamiseksi, minkä verovelvollinen on saanut hankintamyynnin tai siihen verrattavan myynnin yhteydessä suoritettua puutavaran valmistus- ja kuljetustyöstä on ollut tulkinvarainen. Tulkitaan on aiheuttanut lä-

hinnä kysymys siitä, sisältyykö myös edellä tarkoitettu hankintatyö siihen verovelvollisen metsätaloutensa hyväksi tekemään työhön, jonka arvo otetaan huomioon puhtaasta tuotosta arviotaessa. Seurauksena säännösten tulkinnanvaraisuudesta on ollut, että menettelytavat hankintatyön arvon verottamiseksi ovat käytännössä muodostuneet erilaisiksi. Komitea esittää käsityksensä asiasta seuraavaa:

Verokuutiometrin raha-arvon laskeminen tapahtuu niiden kantohintojen perusteella, mitkä metsänomistajat saavat myydessään metsänsä pystykaupalla. Täten saadusta verokuutiometrin bruttoarvosta vähennetään paikkakunnalla tavalliset käyttö- ja kunnossapitokustannukset (verovelvollisen metsien hoidossa, myynnissä ja hallinnossa tekemän työn arvo) sekä kohtuulliset arvonvähennykset. Hinta-aineistoon sisältyy myös hankintakauppahintoja. Hankintahinnoista johdetaan bruttokantohinnat vähentämällä niistä hankintakustannukset, ts. sen työn arvo, mikä aiheutuu puutavaran valmistamisesta ja kuljettamisesta metsästä kaukokuljetusreitien varteen tai käyttöpaikkaan. Täten verokuutiometrin raha-arvoon ja sen nojalla arvioituun puhtaaseen tuottoon ei sisälly metsäntuotoksen realisoimisessa tehdyn työn arvoa. Metsänomistajaa verotetaan puhtaan tuoton verotuksessa vain metsän vuotuista biologista tuotosta vastaavan puumäärän arvioidusta nettoarvosta. Realisoimistyön arvo jää siis puhtaan tuoton ja myöskin verovelvollisen metsiensä hoidossa, myynnissä ja hallinnossa tekemän työn arvon ulkopuolelle. Kun edellä tarkoitettu hankintatyö, josta saatu palkka sisältyy osana hankintahintaan, on rinnastettavissa vierassa metsässä tai omassa metsässä pystykaupan yhteydessä eri sopimuksella tehtyyn työhön, josta saatu tulo on veronalaista, olisi komitean mielestä myös hankintatyöstä saatu tulo katsottava erikseen veronalaiseksi tuloksi. Tämän kannan on nyttemmin myös Korkein hallinto-oikeus omaksunut.

Edellä esitetyn perusteella ja ottaen huomioon mitä aikaisemmin on esitetty sen työn arvon verottamisesta, minkä verovelvollinen itse on tehnyt metsiensä hoidon, myynnin ja hallinnon yhteydessä, komitea ehdottaa,

— että tulo- ja omaisuusverolain 19 §:n 4 kohdan ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen 82 §:n 3 kohdan

säännökset metsätalouden hyväksi tehdyn työn arvon verottamisen osalta korvattaisiin sen työn arvon verottamista koskevalla säännöksellä, minkä verovelvollinen tai hänen perheensä jäsenet ovat tehneet valmistaessaan tai kuljettaessaan puutavaraa verovelvollisen metsästä hankintamyynnin tai siihen verrattavan myynnin yhteydessä,

— että edellä tarkoitettua työstä saatu tulo olisi arvioitava rahassa siihen määrään, mikä siitä työstä olisi ollut palkatulle henkilölle suoritettava ja

— että valtiovarainministeriön asiaksi jäisi tarkempien määräyksien antaminen edellä tarkoitettun työn arvon arvioimisen perusteista.

Edellä tehdyt ehdotukset huomioon ottaen on komitean toimesta suoritettu laskelma niistä metsien käyttö- ja kunnossapitokustannusten ja arvonvähennysten määrästä, jotka olisi keskimääräisenä otettava huomioon metsätalouden puhtaasta tuotosta arviotaessa. Laskelmaan sisältyviin kustannuksiin ei siten ole luettu verovelvollisen tekemän työn arvoa metsien hoidossa, myynnissä ja hallinnossa eikä metsänhoitomaksua. Siihen ei myöskään ole luettu perusmetsitys-, soiden ojittamis- eikä metsäteiden rakentamiskustannuksia, koska komitea tuonempana esittää perusmetsitys- ja ojitusalueiden määräraikaista verovapautta sekä metsäteiden rakentamiskustannusten osalta veronhuojenusta. Keskimääräisvähennyserään jäisi siten kuulumaan seuraavat metsien hoito- ja hallintokustannukset, joita verovelvollisella edellytetään keskimäärin olevan, sekä kohtuulliset arvonvähennykset, kuten:

- metsien leimaukskustannukset,
- metsänviljelykustannukset lukuun ottamatta perusmetsityskustannuksia,
- taimistojen hoitokustannukset,
- metsien suojele- ja valvontakustannukset,
- puutavaran myyntikustannukset,
- metsäojien ja pysyvien metsäteiden kunnossapitokustannukset,
- metsätalouteen käytettyjen koneiden, rakennusten ja laitteiden kunnossapitokustannukset ja arvonvähennykset,
- metsävakuutusmaksut, sekä
- edellä mainittuihin töihin liittyvät työnantajana suoritettut sosiaaliturvamaksu, työttömyys- ja tapaturmavakuutusmaksu sekä työntekijäin eläkemaksu.

Edellä määriteltyjen kustannustekijöiden perusteella on komitean toimeksiannosta Keskusmetsäseura Tapiossa suoritettu eräiden metsänhoitolautakuntien alueella selvitys maatilataloudessa maksettujen metsien hoito- ja hallintokustannusten sekä arvovähennysten määrien selvittämiseksi. Selvitys on tehty niiden tilastotietojen pohjalta, joita mainitun keskusmetsäseuran toimesta on kerätty vuosilta 1959—61. Selvityksen suorittamistapa ja tulokset ilmenevät liitteestä 5, jossa kustannusten määrät, joita on pidettävä likimäärinä, on esitetty vuotta kohti laskettuina keskiarvoina. Komitean toimesta on kustannusten kokonaismäärää verrattu verokuutiometrin bruttoarvoon. Laskelmat on suoritettu verokuutiometriä kohti. Tällöin on verokuutiometriin sisältyvien puutaveralajien jakaantumana käytetty komitean ehdottamia verokuutiometrin alueettaisia rakenteita ja perustutkimusta vastaavien hakkuuvuosien 1958—59, 1959—60 ja 1960—61 kantohintojen metsänhoitolautakunnittaisia keskiarvoja. Kustannuksiin on lisätty v.

Metsänhoitolautakunta:	v. 1961	v. 1962
Lounais-Suomi	5.4 %	4.8 %
Uusimaa-Häme	6.7 %	6.0 %
Etelä-Savo	5.4 %	4.8 %
Itä-Savo	7.0 %	6.1 %
Keski-Suomi	8.6 %	7.3 %
Keski-Pohjanmaa	9.5 %	8.3 %
Maan eteläpuolisko keskimäärin	6.8 %	6.0 %
Kainuu	14.4 %	12.1 %
Lappi	12.6 %	10.2 %
Koillis-Suomi	15.4 %	12.4 %
Maan pohjoispuolisko keskimäärin	13.7 %	11.2 %

Asetelman prosenttiluvuista ilmenee, että kustannusten osuus verokuutiometrin bruttoarvosta vaihtelee sekä alueittain että ilmeisesti myös vuosittain. Suomen eteläpuoliskolla (ehdotetut metsäveroalueet 1—7) kustannusten suhteellinen osuus on selvästi pienempi kuin maan pohjoispuoliskolla (ehdotetut metsäveroalueet 8—10). Niiden vuotuisen vaihtelu on Pohjois-Suomessa suurempi kuin etelämpänä, mikä ilmeisesti johtuu puutavaran kantohintojen ja siis myös verokuutiometrin brutto-arvon suuremmasta vuotuisesta vaihtelusta Pohjois-Suomessa. Kun on ilmeistä, että edellä tarkoitettujen kustannusten osuus metsätalouden tehostuessa saat-

1960 vakuutusstilaston (Suomen virallinen tilasto XCII A: 66) perusteella lasketut metsävakuutusmaksut, jotka eivät sisälly perustutkimuksen kustannuseriin. Vakuutusmaksuksi on saatu 9 penniä verokuutiometriä kohti. Kustannusten suhteellisen osuuden selvittämiseksi on laskettu kuinka monta prosenttia verokuutiometriä kohti saatujen kustannusten määrä on edellä mainitulla tavalla lasketusta verokuutiometrin bruttoarvosta. Ajateltavissa kuitenkin on, että nämä prosenttiluvut kustannusten määrän ja kantohintojen vuosittain muuttuessa eivät pysy vakioina. Viitteen saamiseksi mahdollisesta muuttumisesta on laskettu myös vastaavat prosenttisuhteet edellä esitettyjen kustannusten ja hakkuuvuosien 1959—60, 1960—61 ja 1961—62 kantohintojen keskiarvon perusteella lasketun verokuutiometrin bruttoarvon kesken. Laskelmien tuloksena saatiin verovelvollisen maksamien metsien hoito- ja hallintokustannusten sekä arvovähennysten suhteelliseksi osuudeksi verokuutiometrin bruttoarvosta seuraavat prosenttiluvut:

taa muuttua, olisi aiheellista aika-ajoin suorittaa tätä koskeva tarkistus.

Komitean käsityksen mukaan ei ole taroituksenmukaista keskimääräisvähennyksen osuudeksi puhtaan tuoton arvioimisessa määrätä esim. metsäveroalueittain toisistaan vähän poikkeavia prosenttilukuja. Tarkoituksenmukaisempaa olisi määrätä ne erikseen vain maan etelä- ja pohjoispuoliskoa varten. Suorittamansa tutkimuksen tulosten perusteella komitea ehdottaa,

— että metsätalouden puhtaan tuoton arvioimisessa metsien hoito, myynti- ja hallintokustannusten sekä arvovähennysten määräksi hyväksyttäisiin komitean tuonnempana

ehdottamalla metsäveroalueilla 1—7 7 % ja metsäveroalueilla 8—10 12 % verokuutiometrin bruttoarvosta.

Puhtaan tuoton arvioimisessa huomioon otettavaan keskimääräiseen vähennyserään, sisältyy nykyisin *kotitarvepuun myyntipuuta huonommasta laadusta johtuvan alhaisemman hinnan* osuus. Bruttoarvon alentaminen tällä perusteella on katsottu oikeutetuksi sen vuoksi, että verokuutiometrin raha-arvo lasketaan pelkästään myyntipuun kantohintojen perusteella. Kun alennuksen määrä on ollut summittainen, katsoi komitea aiheelliseksi selvittää, olisiko tällä perusteella syytä alentaa verokuutiometrin bruttoarvoa ja missä määrin.

Runkopuun ensikertaista käyttöä koskevista puunkäyttötutkimuksen tuloksista ilmenee, että maatalousväestön kotitarvepuun osuus eli v. 1955 13.5 % puun ensikertaisen käytön kokonaismäärästä, kotitarvepolttopuun 31 % polttopuun kokonaismäärästä ja rakennuspuun 10 % järeän puun kokonaismäärästä. Maatalousväestön kotitarvekäyttö koostuu pääasiassa polttopuusta (71 %) ja rakennuspuusta (26 %) lopun ollessa aitaus- ja irtaimistopuuta. Seuraavasta vertailusta näkyy kotitarve- ja myyntipolttopuun määrien koostuminen eri polttopuulajeista v. 1955:

	Kotitarve	Myynti
Koivuhalkoa	41 %	68 %
Sekahalkoa		
Havuhalkoa	41 %	25 %
Leppä-, haapa- ym.		
halkoa	18 %	7 %
Yhteensä	100 %	100 %

Vertailusta ilmenee, että kotitarvepuuhun sisältyy huomattavasti enemmän halpa-arvoista sekahalkoa kuin myyntipolttopuuhun. Todennäköistä lisäksi on, että kotitarpeeksi käytettyyn polttopuuhun sisältyy osaksi myös laadultaan sellaista puuta, jonka myyminen yleiseen kulutukseen olisi vaikeata.

Rakennuspuun ryhmään, jonka kokonaismäärä oli v. 1955 1.46 milj. k-m³, on puunkäyttötutkimuksessa luettu sellainen puu, joka muodossa tai toisessa on käytetty uudisrakennuksiin tai rakennusten korjauksiin, kuten rakennushirret, erilaiset tukipuut, sahatavara, pärepuu ym. sekä pylvää ja siltarumpujen rakentamiseen käytetty puu. Suu-

relta osalta tämän ryhmän raaka-aineena käytetyt puut ovat järeätä havupuuta mutta osaksi myös pienempää, lähinnä pyöreän pinotavaraan rinnastettavaa puuta. Tutkimuksiin perustuvia tietoja siitä poikkeako rakennuspuuna tai muutoin kotitarpeeksi käytetty järeä puu laatunsa tai järeytensä puolesta järeästä myyntipuusta ei ole käytettävissä. Todennäköistä kuitenkin on, että se järeydeltään on keskimäärin myyntipuuta pienempää ja siten myös vähäarvoisempaa. On kuitenkin huomattava, että jäljempänä ehdotettavan verokuutiometrin rakenteen perustana käytettyä hakkuusuunnitetta laadittaessa on puolet pienimmän läpimittaluokan (6 tuumaa) kuusitukeista laadusta riippumatta ja neljännes III laatuluokan mäntytukeista järeästä riippumatta siirretty pyöreän pinotavaran ryhmään. Näiden siirtojen yhteismäärä on n. 2.0 milj. k-m³ eli n. 1.5 kertainen edellä mainitun rakennuspuuryhmän kokonaismäärään verrattuna. Voidaankin päätellä, että ehdotetussa verokuutiometrin rakenteessa ainakin pääosa laadultaan ja järeydeltään kotitarpeeksi käytettyä järeätä puuta vastaavasta puutavarasta sisältyy pyöreään pinotavaraan eikä järeän puutavaran ryhmään ja tulee täten hinnoitelluksikin sellaisena verokuutiometrin raha-arvoa laskettaessa.

Yhdistelmänä edellä esitetyistä komitealle on muodostunut käsitys, että kotitarpeeksi käytetty puu, lähinnä polttopuun osalta, todella on laatunsa puolesta heikompa ja sen perusteella vähäarvoisempaa kuin myyntipolttopuu ja että verokuutiometrin bruttoarvon alentaminen tämän johdosta on perusteltua.

Sen selvittämiseksi, kuinka suuri tämän alennuksen tulisi olla, on menetelty siten, että verokuutiometrin rakenteeseen sisältyvän polttopuun ryhmistä puolet kotitarvekäytön osuutta vastaavasta määrästä on harkintaan perustuen hinnoiteltu 70 %:ksi ko. ryhmän myyntipuun hinnasta. Näin laskien päädyttiin siihen, että puutavaran myyntihintojen perusteella laskettua verokuutiometrin bruttoarvoa olisi kotitarvepolttopuun huonomman laadun vuoksi alennettava koko maassa yhdellä prosentilla.

Edellä esitettyjen tutkimustulosten perusteella komitea ehdottaa,

— että verokuutiometrin bruttoarvoa kotitarvepolttopuun myyntipolttopuuta huonom-

man laadun vuoksi alennettaisiin yhdellä prosentilla, mikä toteutettaisiin aikaisemmin esitettyjen metsien hoito-, myynti- ja hallintokustannuksia sekä arvovähennyksiä koskevan keskimääräisvähennyksen yhteydessä korottamalla näitä edustavia prosenttilukuja yhdellä, jolloin yhteiseksi alennusprosentiksi metsäveroalueilla 1—7 tulisi 8 % ja metsäveroalueilla 8—10 13 % ja

— että alennuksen kokonaismäärää koskeva säännös otettaisiin asetuksen.

Pinta-alaperusteisiin nojautuva verotusjärjestelmä edellyttää, että metsätaloutta voidaan harjoittaa normaalilla tavalla ja, että siitä saadaan säännöllisesti hakkuutuloja. Tämän vuoksi esim. luonnonsuojelualueiksi julistetuilta alueilta, joilla metsänkäyttö on säännöksillä rajoitettu tai kokonaan kielletty, saatua tuloa ei ole katsottu voitavan, Korkeimman hallinto-oikeuden omaksuman tulkinnan mukaisesti (KHO 2614/56), verottaa pinta-alaperusteiden, vaan niiltä saadun puhtaan tulon mukaan.

Luonnonsuojelualueiden lisäksi metsän käyttöä on rajoitettu myös suojametsistä annetun lain (196/22) nojalla annetulla valtioneuvoston päätöksellä (137/39) perustetulla Lapin suojametsäalueella, johon kuuluu Enontekiön ja Utsjoen kunnat sekä alueita Sallan, Savukosken, Sodankylän, Inarin, Kitilän ja Muonion kunnista. Metsärajan alenemisen ehkäisemiseksi ja asukkaiden kotitarvepuun kestävän saannin turvaamiseksi metsänkäyttöä tällä alueella on rajoitettu niin, että lukuunottamatta tuulenkaatojen ja risujen ottamista kotitarpeeksi, metsänkäyttö on sallittua vain metsänhoitoviranomaisten osoituksen mukaan. Pääosa alueesta kuuluu valtion ja vain vähäisempi osa yksityisten omistukseen. Suojametsäalueen perustaminen Perä-Lappiin on ollut seurausta siellä vallitsevasta metsänkasvulle epäedullisesta ilmastosta. Kasvukausi mainitulla alueella on lyhyt ja viileä sekä puuston kasvu tämän vuoksi hidasta. Samasta syystä myös siemen vuosia sattuu harvoin ja taimistotuhot ovat yleisiä. Metsän uudistumisvaihe muodostuu täten pitkäksi ja uudistuminen epävarmaksi. Syrjäisen sijainnin ja harvan tieverkoston seurauksena jatkuvaa menekkiä näihin saakka on ollut vain järeällä puulla. Metsien hoidolle ja uudistamiselle tarpeellisia hakkuiden jälkitoimenpiteitä (puhdistushakkuut, rai-vaus, laikutus) ei ole kustannukset huomioon

ottaen aina voitu ajallaan suorittaa. Hitaasta kasvusta johtuen ja suojametsälain tarkoitus huomioon ottaen hoitohakkuut voidaan toistaa vasta pitkien, keskimäärin 40—70 vuoden väliaikojen jälkeen ja varovaisesti suorittaen. Vastaavasti myös hakkuutuloja saadaan vain harvoin. Alueilla, jotka ovat yli 250—300 m. merenpinnan yläpuolella (ns. toimenpideraja) hakkuutoiminta on hyvin vähäistä ja tapahtuu poiminnan luontoisesti. Epäedulliset ilmastosuhteet ja menekin puute aiheuttavat myös sen, että metsien hoitokustannukset muodostuvat sekä markkamääräisesti että puutavaran myyntituloihin verrattuna korkeiksi ja että metsien puuntuotoksesta saatu nettotulo jää pieneksi. Näistä syistä soveltuu nykyinen metsäverotusjärjestelmä komitean käsityksen mukaan sangen huonosti ko. alueelle. Verotus arvioidun keskimääräisen puhtaan tuoton mukaan johtaa Perä-Lapissa ilmeiseen epäoikeudenmukaisuuteen. Mahdollista esimerkiksi on, että metsänomistajalla hänestä riippumattomista luontosuhteista johtuen, ei ole lainkaan mahdollisuutta omistusaikanaan myydä metsäänsä ja saada hakkuutuloja. Veroa hän joutuu kuitenkin maksamaan metsästään vuosittain nykyistä järjestelmää sovellettaessa. Metsäverotuksen saattamiseksi oikeudenmukaiseksi ja todellisia olosuhteita vastaavaksi komitea on harkinnut mahdollisuuksia siirtymiseksi Perä-Lapissa metsätaloudesta saatujen todellisten puhtaiden tulojen verottamiseen niinkuin jo nyt tehdään kunnallisverotuksessa valtionmaiden osalta. Enontekiön ja Utsjoen kunnissa. Kysymyksessä ei siis olisi varsinaisesti uuden metsäverotusjärjestelmän luominen, vaan jo osaksi sovelletun järjestelmän laajentaminen alueellisesti sekä koskemaan kaikkia verovelvollisia valtion- ja kunnallisverotuksessa.

Selvittäessään erilaisia näkökohtia, jotka puhtaan tulon verotukseen siirryttäessä tällä alueella olisi otettava huomioon, komitea on kiinnittänyt huomiota siihen, että metsien hakkuutoiminta ns. Inarin varsinaista talousmetsäaluetta lukuunottamatta tapahtuu metsänhoitoviranomaisten valvonnassa ja että puutavaran ostajien määrä on vähäinen. Myyntitulojen selvittäminen verotusta varten olisi täten verrattain helposti suoritettavissa. Hankintatyön arvon verotusta varten ne jo nykyisin useassa tapauksessa selvitetään verotusviranomaisten toimesta. Kun on

ilmeistä, että kotitarvepuulle, jonka osuus on n. 1/3 koko hakkuumäärästä, ei jää kantohintaa, pitää komitea kohtuullisena, että sen osuus jätettäisiin verotuksen ulkopuolelle. Verotus olisi kohdistettava vain niihin tuloihin, jotka verovelvollinen saa verovuonna metsästään tapahtuneesta puun mynnistä tai käytöstä omissa jalostuslaitoksissa myyntiä varten jalostamiseen. Myyntituloista saisi vähentää tämän tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet kustannukset, joihin luettaisiin todelliset metsään kohdistuvat hoito- ja myyntikustannukset ja arvovähennykset sekä valtion maita lukuunottamatta, hallintokustannukset. Kustannuksiin ei kuitenkaan luettaisi verovelvollisen hankintakaupan yhteydessä puutavaran valmistamisessa ja kuljettamisessa tekemän työn arvoa.

Harkitessaan millä alueella puhtaan tulon verotusta sovellettaisiin komitea on pitänyt lähtökohtana Lapin suojametsäaluetta. Sen raja jakaa kuitenkin paitsi kunnan alueita myös yksityisiä metsälöitä niin, että osa niiden alueesta kuuluu suojametsäalueeseen ja osa varsinaiseen talousmetsäalueeseen. Käytännön verotustyön kannalta olisi hankalaa, jos osassa kuntaa tai osassa yksityistä metsälöä metsistä saatujen tulojen verotuksessa sovellettaisiin kahta periaatteiltaan erilaista järjestelmää. Yleensä pyritään verotuksessa noudattamaan hallinnollisia rajoja. Edellä esitetyistä syistä ei suojametsäalueen raja sovellu nyt kyseenä olevaan tarkoitukseen. Komitean mielestä olisi tarkoituksenmukaisempaa määritellä alue kokonaisten kuntien puitteissa, jolloin välttyttäisiin edellä mainituilta hankaluuksilta. Alueena, jossa metsätaloudesta saadun puhtaan tulon verotusta sovellettaisiin, tulisi tällöin kysymyksen Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnat. Toisin Inarin kunnassa ns. Inarin varsinainen talousmetsäalue ei kuulu Lapin suojametsäalueeseen. Luontosuhteet ja siitä johtuvat metsien kasvun ja käytön edellytykset tällä alueella eivät kuitenkaan poikkea oleellisesti ympäristöalueen olosuhteista. Tämän ja verotuksen yhtenäisyyden takia olisi komitean mielestä tarkoituksenmukaista myös tällä alueella soveltaa puhtaan tulon verotusta. Siinä osassa Lapin suojametsäaluetta, joka kuuluu muihin kuin edellä mainittuihin kolmeen kuntaan, sovellettaisiin edelleenkin nykyistä metsäverotusjärjestelmää.

Siirtyminen nykyisestä järjestelmästä puhtaan tulon verottamiseen voidaan yksityisten verovelvollisten osalta ajatella aiheuttavan epäoikeudenmukaisuutta sen johdosta, että myyntitulojen muodossa jouduttaisiin ehkä maksamaan veroa toistamiseen tulosta, josta sitä on jo puhtaan tuoton muodossa aikaisemmin maksettu. Kysymyksen tulevista kunnista Utsjoelle ei kuitenkaan ole nykyisen järjestelmän aikana lainkaan vahvistettu verotusperusteita eikä Enontekiöllekään kaikkina vuosina. Inarin kunnassa verotusperusteet on vahvistettu jatkuvasti, vuodesta 1956 lähtien kuitenkin vain suppealle alueelle, koska kantohintaa ei ole muualla muodostunut. Verotusperusteita ei ole kuitenkaan säännöllisesti sovellettu suojametsäalueeseen. Vahvistettujen verotusperusteiden alaisuus, pitkä hakkuukierto ja kotitarvepuun jättäminen verotuksen ulkopuolelle merkitsevät käytännössä sitä, ettei kahdenkertaisesta verotuksesta voi olla kysymys niissäkään osissa Enontekiön ja Inarin kuntia, joissa pinta-alaverotusta on sovellettu.

Esitettyjen näkökohtien perusteella komitea ehdottaa,

— että metsätaloudesta saadun tulon verottamisessa Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa luovuttaisiin nykyisestä verotusjärjestelmästä ja verotus mainituissa kunnissa toimitettaisiin sen puhtaan tulon perusteella, minkä verovelvollinen on verovuonna saanut puun mynnistä tai käytöstä, kotitarvekäyttöä lukuunottamatta. Puhtaan tulon laske- misessa ei hallintokustannuksia valtionmaiden osalta otettaisi huomioon.

Ottamalla huomioon kaiken sen mitä aikaisemmin on esitetty metsätalouden veronalaisen tulon arvioimiseen vaikuttavista näkökohdista komitea ehdottaa,

— että, lukuun ottamatta Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntia, metsätalouden puuntuotoksesta saaduksi veronalaiseksi tuloksi katsotaan se puhdas tuotto, jonka samantyyppisen metsämaan arvioidaan kunnassa verovuonna päätyneenä ja kahtena sitä edeltäneenä hakkuuvuotena keskimäärin hehtaaria kohti antaneen ottamalla huomioon kantohintatason ja metsään kohdistuvat tavalliset hoito-, hallinto- ja myyntikustannukset sekä kohtuulliset arvovähennykset sen mukaan kuin siitä asetuksella säädetään,

— että tämä ja edellä ehdotettu Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntia koskevat

säännökset sisällytettäisiin erillisinä momentteina tulo- ja omaisuusverolain 15 §:ään ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen 82 §:n 1 kohtaan ja että samalla kumottaisiin edellämainitun asetuksen 78 §:n 3 momentin säännös valtion metsien verottamisesta Enontekiön ja Utsjoen kunnissa.

4. Metsätalouden perusparannukset.

Metsätalouden perusparannuksista aiheutuneiden kustannusten ei katsota olevan verotuksessa vähennyskelpoisia menoja (TOL 27 § 3 k.). Ne ovat luonteeltaan metsätalouteen investoituja pääomamenoja, joilla pyritään kohottamaan metsän tuottoa ja arvoa. Tällaisina metsään kohdistuvina perusparannuksina tulevat lähinnä kysymykseen *vajaa- tuottoisten maiden perusmetsitys, soiden ojitus ja pysyvien metsäteiden rakentaminen*. Puuraaka-aineen tuotoksen lisäämiseksi ja kuljetusolojen parantamiseksi metsien perusparannustoiminnan edistäminen on kansantalouden kannalta tärkeätä. Valtion taholta metsien perusparannustoimintaa tuetaan metsänparannuslain (423/57) nojalla myönetyillä lainoilla ja avustuksilla, metsäojoitustyöstä maksettavista palkkioista annetun lain (309/60) ja metsänviljelyn edistämisestä annetun lain (478/63) nojalla myönetyillä palkkioilla ja avustuksilla sekä asutuslakien nojalla asutustilojen perusparannuksiin varatuilla määrärahoilla.

Valtakunnan metsien IV inventoinnissa (vv. 1960—63) todettiin, että maassamme on vielä paljon laadultaan hyviä metsämaita, jotka ovat aukeana tai puustonsa puolesta selvästi vajaatuottoisissa tilassa. Osa näistä on sellaisia, ettei alueelle saada uutta metsää ilman kylvöä tai istutusta. Vajaatuottoisista metsistä on suurin osa yksityisluontoisia metsämaita. Metsänkasvatamiseen soveltuvia ojitattomia soita on myös todettu olevan runsaasti. Suoritetun inventointien perusteella tehtyjen laskelmien ja nykyisen käsityksen mukaan tällaisia soita on maassamme vähintään 3—4 miljoonaa hehtaaria.

Kuten aikaisemmin on mainittu, verotetaan voimassaolevan metsäverotusjärjestelmän mukaan myös vajaatuottoisia metsiä niiden maapohjan edellyttämän tuottokyvyn mukaan eikä metsälöytämien oteta huomioon sitä, että tällaisten metsien heikosta puus-

tosta johtuva tuotto on samanlaatuisen metsämaan keskimääräistä tuottoa huomattavasti pienempi.

Eräistä toimenpiteistä vajatuottoisten metsien uudistamiseksi annetun lain (834/43) nojalla, voidaan eräille uudistusalueille myöntää määräaikainen verovapaus tulon osalta valtion ja kunnallisverotuksessa (siv. 10). Mainittu laki annettiin poikkeuksellisten olosuhteiden vallitessa ja sen tarkoituksena lähinnä oli sijoittamalla silloisia ns. pakkohakkuita vajaatuottoisille alueille edistää niiden metsien uudistamista. Pakkohakkuiden osalta lakia ei enää sovelleta. Sen sijaan tämän lain vapaaehtoista metsänuudistamista koskevan säännöksen (5 § 2 mom.) on katsottu edelleen olevan voimassa. Sanottu säännös, joka aikanaan oli tarkoituksenmukainen, ei enää ole sitä mm. siitä syystä, että laki ei koske vain vajaatuottoisia metsiä, vaan sen nojalla voidaan runsaspuustoisillekin alueille, jotka on uudistettu yksityismetsälain (161/28) 2 §:n mukaisen metsänhoitolautakunnalle hyväksyttäväksi esitetyn suunnitelman mukaan, myöntää määräaikainen verovapaus alueelta saaduista suuristakin hakkuutuloista riippumatta. Komitean käsityksen mukaan uudistamistoiminta tällaisilla runsaspuustoisilla alueille on kuitenkin katsottava normaaliksi metsätaloustoiminnaksi, jota ei ole syytä veronhuojennuksilla tukea. Tämän vuoksi komitea pitää välttämättömänä määritellä, mitä vajaatuottoisella metsällä verotuksessa tarkoitetaan.

Harkitessaan näkökohtia vajaatuottoisen metsän käsitteen määrittelemiseksi veronhuojennuksia silmällä pitäen, komitea on lähtenyt siitä ajatuksesta, että keskimääräisen verotusjärjestelmän puitteissa, joissa vajaatuottoiset metsät omalla painollaan jo vaikuttavat alentavasti eräisiin metsänverotuksen perusteisiin (verokuutioluvut, verokuutiometrin rakenne), se olisi määriteltävä suppeaksi eli sellaiseksi, että sen piiriin tulisivat sisältymään vain selvästi vajaatuottoiset alueet. Tältä pohjalta lähtien komitea on määritellyt vajaatuottoisen metsän käsitteen verotusta varten. Tällöin on pidetty perusnäkökohtana sitä, ettei uudistettavalla alueelta saatu hakkuutulo ainakaan sanottavasti ylitä uudistamiskustannusten määrää. Tämän mukaan vajaatuottoisten alueiden piiriin tulisivat kuulumaan järkevän metsätalouden kannalta ensisijaisesti uudistamisen

tarpeessa olevat alueet, kuten vanhastaan aukeat alueet, taloudellisesti vähäarvoisen puuston hallussa olevat alueet ja vähäpuustoiset ja selvästi heikkoon tuottokuntoon joutuneet alueet, jotka verotuksessa on luettu metsämaaksi tai joutomaaksi.

Komitean toimesta on myös alueittaisina pistokokeina yleisimmin esiintyvien metsätyyppien puitteissa suoritettu tutkimus valtakunnan metsien III inventoinnin aineistoon nojautuen edellä tarkoitettujen vajaatuottoisten metsien alan, puulajisuhteiden, puuston määrän ja kasvun selvittämiseksi sekä verrattu näitä tunnuksia normaalien hoitotoimenpiteiden piiriin kuuluvien metsien tai keskimääräisten metsien vastaaviin tunnuksiin. Tutkimustulosten perusteella, huomioon ottaen sanottujen metsätyyppien määrä maan eri osissa, on vajaatuottoisten metsien ala arvioitu koko maassa. Arviointilaskelmassa päädyttiin n. 1,5 miljoonan hehtaarin kokonaisalaan. Metsäntutkimuslaitoksen myöhemmin IV inventoinnin (vv. 1960—63) perusteella suorittamissa laskelmissa on päädytty suunnilleen samaan määrään. Komitean suorittaman tutkimuksen tulokset on esitetty liitteenä olevassa taulukkosarjassa (liite 6).

Taulukosta 6 a havaitaan, että komitean edellä määrittelemien vajaatuottoisten metsien pinta-ala on keskimäärin 13 % kokonaisalasta vaihdellen alueittain ja metsätyypeittäin huomattavasti. Suhteellisesti eniten niitä on Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan metsänhoitolautakunta-alueiden ryhmässä, erikoisesti hyvillä metsämailla. Keskiokuutiomäärä vajaatuottoisissa metsissä on selvästi pienempi kuin metsissämme keskimäärin. (taulukko 6 b). Puulajisuhteiltaan vajaatuottoiset metsät ovat hyvin selvästi lehtipuuvaltaisempia kuin normaalien hoitotoimenpiteiden piiriin kuuluvat metsät (taulukko 6 c). Järeysuhteiltaan vajaatuottoiset metsät ovat myös selvästi heikompia kuin muut metsät (taulukko 6 d). Niiden keskikasvu on vain vähän yli puolet kaikkien vastaavien metsämaiden metsien keskikasvusta (taulukko 6 e). Lisäksi kasvu kohdistuu voimakkaana taloudellisesti vähäarvoisten lehtipuumetsien osalle (taulukko 6 f). Mikäli vajaatuottoisilla alueille metsät olisivat samanlaisia kuin normaalien hoitotoimenpiteiden piiriin kuuluvat metsät keskimäärin, on taulukko 6 g nojautuen laskettu, että kaikkien kangas-

maiden metsien keskikasvu ja siten myös verokuutioluvut suurentuisivat keskimäärin n. 5 %:lla.

Tutkimusten tulosten perusteella voidaan päätellä, että komitean vajaatuottoisiksi määrittelemät metsät ovat todella suuressa määrin heikkopuustoisia. Luonnollista on, että vajaatuottoisia metsiä uudistettaessa näillä alueilla kasvu aluksi pienenee. Viljelymetsäköiden kasvun kehitystä selvittelevien tutkimusten (kasvu- ja tuottotaulukot) perusteella voidaan päätellä, että keinollisesti uudistettujen alojen puuston kasvu kuitenkin hyvin nopeasti saavuttaa ja ylittää tutkimuksessa todetun vajaatuottoisten metsien kasvun sekä että syntyneet metsiköt ovat laadultaan ja taloudelliselta arvoltaan hyvin paljon parempia.

Edellä esitetyn tutkimuksen tulokset ja niiden nojalla tehdyt päätelmät tukevat aikaisemmin esitettyä komitean käsitystä siitä, että vajaatuottoisten metsien tuottokuntoon saattaminen on valtakunnallisesti tärkeä toimenpide.

Vajaatuottoisten metsien ja joutomaiden perusmetsitykseen liittyy läheisesti kysymys *eräiden verotuksessa pelloksi, luonnonlaitumeksi tai -niityksi* luettujen alueiden metsittäminen. Koneellistuminen on johtanut siihen, ettei syrjäisten, vähäalaisten tai maaperänsä puolesta karujen viljelysmaa-alueiden käyttö entiseen tarkoitukseen ole taloudellisesti kannattavaa. Ne jäävät tämän vuoksi usein käyttämättä mihinkään tuottavaan tarkoitukseen. Yleensä nämä alueet soveltuvat ja ne olisi tarkoituksenmukaista käyttää metsän kasvattamiseen. Tällaisten alueiden luontainen metsittyminen on kuitenkin hidasta ja keinollinen metsittäminen vaatisi melkoisia kustannuksia. Metsänparannusvarojen käyttäminen näiden alueiden metsittämiseen on metsänparannuslain nojalla mahdollista mutta käytännössä harvinaista. Määräaikaisen verovapauden myöntäminen voimassa olevien säännösten nojalla sitävastoin ei voi tulla kysymykseen, sillä sanottuja säännöksiä voidaan soveltaa vain ennestään metsämaana käytettyyn alueeseen. Kun näiden alueiden käyttäminen metsän kasvattamiseen on katsottava olevan tarkoituksenmukaista, pitäisi komitean käsityksen mukaan pyrkiä edistämään niiden metsittämistä myös verolainsäädäntöä kehittämällä. Tämän vuoksi komitea katsoo, että sellaiset

verotuksessa pelloksi, luonnonlaitumiksi tai -niityiksi luetut alueet, jotka vähäisen alansa, syrjäisen sijainnin tai maaperän karuuden vuoksi paremmin soveltuvat metsämaaksi ja olisi tarkoituksenmukaista sellaisena käyttää, rinnastettaisiin jäljempänä ehdotettavaan verovapauteen nähden vajaatuotoksiin metsäalueisiin. Sensijaan komitea katsoo, ettei veronhuojennuksilla olisi tuettava sellaisten alojen metsittämistä, joiden käyttäminen edelleen maatalousmaana on luontaisilta edellytyksiltään tarkoituksenmukaista.

Suuren ryhmän vajaatuotokseksi luettavia alueita muodostavat *ojituskelpoiset suot*, joiden määräksi vuoden 1963 lopussa on arvioitu vähintään 3—4 miljoonaa hehtaaria. Ojittamalla nämä suot voidaan niiden tuotoksen arvioida lisääntyvän ojitusten aikana vaikuttaessa täydellä teholla n. 10 miljoonalla k-m³:llä vuodessa. Ojitus toiminta on pitkällä tähtäimellä suoritettua perusparannustoimintaa puuston kasvuedellytysten pysyväiseksi parantamiseksi. Komitean käsityksen mukaan metsäojitus sinänsä on rinnastettavissa kovien maiden perusmetsityksiin riippumatta siitä saadaanko alueelta mahdollisesti välittömästi hakkuutuloja vai ei. Tämän vuoksi ne olisi ehdotettavaan verovapauteen nähden asetettava samaan asemaan kuin vajaatuottoisten metsien uudistusalat kovilla mailla.

Perusmetsitettävien alueiden tuottavaan metsänkasvuun saattaminen niissäkin tapauksissa, jolloin toimintaa tuetaan valtion varoilla, on pääasiassa riippuvainen maanomistajan omasta toimeliaisuudesta ja tehtävään irroitettavissa olevien varojen määrästä. Vielä suuremmassa määrin kuin vajaatuottoisten kovien metsämaiden metsittäminen vaatii soiden ojittaminen sekä ojitusaluiden metsittäminen kustannuksia, joista hyöty useinkin koituu vasta seuraavien sukupolvien hyväksi.

Niinkuin aikaisemmin on esitetty on määrälläisen verovapauden myöntämisen edellytyksenä nykyisin mm., että uudistyo on tehty kokonaan maanomistajan omilla varoilla. Tämän seikan on katsottava jarruttavan erityisesti eniten vajaatuottoisten ja kokonaan metsättömien alueiden uudistamistoimintaa. Jotta tällaisten alueiden uudistamistoimintaa voitaisiin tehokkaasti edistää, ei komitean käsityksen mukaan se näkökohta, että työ suoritetaan valtion tuella, saisi olla esteenä verovapauden myöntämiselle.

Milloin maanomistaja on metsittänyt edellä määritellyn vajaatuottoisen tai metsättömän alueen tahi ojittanut suon ja suorittanut tämän joko kokonaan tai osittain omilla varoilla, on hän suorittanut työtä, jota olisi sopivalla tavalla tuettava. Komitean mielestä mainitunlaista toimintaa olisi edistettävä myöntämällä tällaiselle alueelle tuoton osalta määrälläinen verovapaus. Verovapautta ei kuitenkaan olisi aiheellista myöntää metsälle, jonka uudistumisen metsänomistaja itse on saattanut vaaraan ja jonka rauhoittamisesta on tehty sanotun lain 10 §:ssä tarkoitettu sopimus.

Uudistusalueiden metsittymisvaihe kylvöä tai istutusta käyttäen, on maan eri osissa lähes saman pituinen. Metsäojitusten yksityistaloudellinen kannattavuus on tehtyjen vertailujen mukaan puhtaan tuoton arviomisperusteiden ja metsänparannus- ym. yleisten varojen alueittaisen porrastuksen ansiosta likimäärin samanlainen kautta maan. Mainitun vertailun mukaan ojitusten kannattavuus etelästä pohjoiseen siirryttäessä muuttuu hyvin vähän. Sama on asianlaita myös vajaatuottoisia metsiä yleisten varojen tuella uudistettaessa.

Verovapauden aikamäärä on lähinnä riippuvainen siitä, missä määrin katsotaan tarkoituksenmukaiseksi veronhuojennuksilla edistää nyt kysymyksessä olevaa metsätaloudellista toimintaa. Aikamäärää harkitessaan komitea on pitänyt tarkoituksenmukaisena keskittää ehdotettu verovapaus voimakkaana kohdistumaan lyhyehköön ajanjaksoon, jolloin juuri se metsänomistaja, joka metsitystä tai ojitustyön on suorittanut, saa myöskin verovapauden. Pitkän ajan kestävä vuosittaiselta määrältään vähäinen veronhuojennus on sitäpaitsi verotuskäytännön kannalta hankala. Komitea on tämän vuoksi katsonut tarkoituksenmukaiseksi esittää samanpituista 15 vuoden verovapausaikaa koko maassa.

Varmuuden saaminen siitä, että metsittämis- ja ojittamiskohteet, joille haetaan verovapautta, soveltuvat metsänkasvattamiseen ja täyttävät muutoin säännösehdoituksessa tarkoitettavat ehdot ja että näillä alueilla tehtävät työt ovat tarkoituksenmukaisia, edellyttää ennen metsittämis- ja ojittamistyöhön ryhtymistä hyväksytyä suunnitelmaa. Metsitys- ja ojitussuunnitelman hyväksyjäksi ja verovapauden saantiin oikeuttavan todistuksen antajaksi yksityisluontoisten metsämai-

den osalta komitean mielestä sopii parhaiten metsänhoitolautakunta.

Koska perusmetsitysten ja metsäojitusten edistäminen on myös valtion metsissä metsätaloudellisesti tärkeää ja kun sen on tapahduttava taloudellisesti kannattavasti, komitea esittää edellä tarkoitettua verovapauden myönnettäväksi myös valtion omistuksessa olevien alueiden osalta kunnallisverotuksessa. Verotusmenettelyn yhtenäisyys puoltaa myös tätä. Valtion omistamalla maalla suunnitelman laatisi ja todistuksen toimenpiteen loppuun suorittamisesta antaisi se viranomaisen, jonka hallinnassa metsitettävä tai ojitettava alue on.

Edellä esitetyin perustein komitea ehdottaa,

— että vanhastaan aukealle alueelle tai komitean edellä vajaatuottoiseksi määrittelmälle, verotuksessa metsämaaksi tai joutomaaksi luetulle alueelle, joka joko kokonaan tai osittain on maanomistajan omin varoin kylvetty tai istutettu ja toimenpide on suoritettu ennen työhön ryhtymistä hyväksytyin suunnitelman mukaan, myönnettäisiin valtion ja kunnallisverotuksessa tuoton osalta verovapaus viideltätoista vuodelta sen kalenterivuoden alusta lukien, jona metsitys alueella on loppuun suoritettu. Suunnitelman hyväksyisi ja todistuksen työn valmistumisesta antaisi yksityisluontoisten maiden osalta metsänhoitolautakunta ja valtion maiden osalta se viranomaisen, jonka hallinnassa metsitettävä alue on. Edellä tarkoitettu verovapaus myönnettäisiin myös milloin maanomistaja joko kokonaan tai osittain omin varoin on metsänkasvattamista varten ojittanut suon tahi kylvämällä tai istuttamalla metsittänyt verotuksessa pelloksi, luonnonlaitumeksi tai -niityksi luetun alueen, joka sijaintinsa, vähäisen alansa tai tuotto-kykynsä puolesta paremmin soveltuu metsämaaksi. Verovapautta ei kuitenkaan myönnettäisi alueelle, jonka metsä on yksityismetsälain nojalla rauhoitettu tai jonka rauhoittamisesta on tehty mainitun lain 10 §:ssä tarkoitettu sopimus,

— että metsittämis- tai ojittamistyön loppuun suorittamisesta maanomistajan olisi esitettävä verolautakunnalle metsänhoitolautakunnan tai edellä tarkoitettua viranomaisen antama todistus,

— että säännös perusmetsitettyjen alueiden ja ojitusaluiden määrälläisestä verovapau-

desta otettaisiin tulo- ja omaisuusverolakiin ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettuun asetukseen, sekä samalla kumottaisiin laki eräistä toimenpiteistä vajatuottoisten metsien uudistamiseksi (834/43).

Metsien perusparannustoimintaan liittyvä läheisesti metsien tuoton lisääminen *metsämaiden lannoituksen* avulla. Tässä tarkoituksessa on suoritettu laajamittaista tutkimusta ja kokeilutyötä. On jo voitu todeta, että lannoitus välittömästi lisää puuston kasvua sekä kangasmailla että ojitetuilla soilla.

Metsämaiden lannoituksen yleistyessä tulee sillä olemaan vaikutusta metsätalouden tuoton perusteisiin: veronalaisen metsämaan pinta-alaan, metsäverolukuihin, metsien hoitokustannuksiin ja myöhemmin metsätyyppiin. Metsämaiden lannoituksella ei ole kuitenkaan toistaiseksi katsottava olevan verotuksen kannalta yleistä merkitystä. Niissä tapauksissa, jolloin lannoitusta on suoritettu, tuotoksen lisäyksen voidaan katsoa korvavan kustannukset. Puhtaan tuoton arviomisperusteita tarkistettaessa, niinkuin komitea esittää, tulevat lannoituksen aiheuttama tuotoksen lisäys ja kustannukset huomioon otetuiksi.

Oman ryhmänsä metsien perusparannustoiminnassa muodostaa *metsäautoteiden rakentaminen*. Yksityisistä teistä annetussa laissa (358/62) on vastaavasta tiettyypistä käytetty nimitystä metsätie, jolla siinä tarkoitetaan pääasiassa metsätalouden edellyttämiä kuljetuksia varten rakennettua tietä. Metsänparannuslaissa ¹⁾ (423/57) ja asetuksessa (49/58) on myös säännöksiä tällaisten teiden rakentamisesta ja kustannusten rahoittamisesta. Metsäteiden pääasiallisimpana käyttömuotona on puutavaran kuljetus moottoriajoneuvoilla. Ne on rakennettu ympärivuotista liikennöimistä silmällä pitäen. Verotuksessa näiden teiden rakentamiskustannukset on katsottu perusparannuskustannuksiksi, kun sensijaan kevyemmin rakennettujen talvi- ja lähikuljetusteiden kustannukset on katsottu hankintakustannuksiksi. Pysyvien metsäteiden rakentamisen edellytyksenä pidetään, että siihen sijoitetut varat lisääntyneiden hakkuutulojen muodossa tulevat kuoletetuiksi lyhyemmän ajan kuluessa kuin muihin metsänparannustoihin sijoitetut varat.

¹⁾ Lain voimassaoloaikaa on jatkettu ja uusi on valmisteltavana.

Metsäteiden rakentamistoimintaa valtio tukee metsänparannuslain nojalla myönnettävillä lainoilla ja avustuksilla, joiden suuruus vaihtelee eri osissa maata. Avustuksen enimmäismäärä lainan ohella on vyöhykkeittäin etelästä pohjoiseen siirryttäessä 30—60 prosenttia työkustannuksista ja tarvikkeista. Työkustannuksiksi ei tällöin lueta suunnitelman laatimisesta, työnjohdosta ja valvonasta eikä työvälaineistä aiheutuvia kustannuksia, jotka maksetaan metsänparannusvaroilla. Ilman lainaa saa avustuksen osuus olla 15 prosenttiyksikköä suurempi. Metsänparannusvaroja ei myönnetä kunnille, seurakunnille, yhtiöille, osuuskunnille eikä muille yhteisöille. Edellä esitetyn valtion myöntämän tuen, avustuksien ja lainojen, lisäksi pysyvien metsäteiden rakentaminen vaatii myös metsänomistajan välittömästi sijoittamia varoja. Niiden määrä maatilametsälöiden osalta jää yleensä vähäiseksi, keskimäärin alle 10 % kokonaiskustannuksista. Mikäli hankkeessa on mukana myös yhteisöjä, joille metsänparannusvaroja ei myönnetä, saattaa näiden osalta välittömästi sijoitettujen varojen määrä nousta suureksikin. Kunkin tieosakkaan lopullinen osuus kustannuksista selviää loppukatselmuksen yhteydessä.

Pysyvien metsäteiden rakentamiskustannusten ei ole katsottu olevan verotuksessa vähennyskelpoisia menoja. Niitä on pidetty verotuksessa pääomamenoina, joiden avulla pyritään lisäämään metsäteiden vaikutuspiiriin kuuluvien metsien tuottoa ja arvoa. Pysyvien metsäteiden vuotuiset kunnossapitokustannukset on sensijaan otettu huomioon metsämaan puhdasta tuottoa arvioitaessa verokuutiometrin bruttoarvosta tehdyn keskimääräisvähennyksen yhteydessä.

Komitean käsityksen mukaan kuitenkin mm. sellaisissa tapauksissa, jolloin pysyvä metsätie tulee korvatuksi yleisellä tiellä, olisi metsäteiden rakentamiskustannukset voitava kuolettaa. Myöskin osaa pysyvien metsäteiden rakentamiskustannuksista on pidettävä sellaisina perusparannuskustannuksina, joista saadaan tehdä vuotuiset arvovähennykset, jotka ovat verotuksessa vähennyskelpoisia menoja. Verotusnäkökohtia silmällä pitäen komitea on täydentänyt yksityistielaisissa olevaa metsätien määritelmää siten, että *pysyvällä metsätieellä tarkoitetaan pääasiassa metsätalouden kuljetuksiin kautta vuoden autolla liikennöitäväksi tarkoitettua tietä.*

Edellä määriteltyjen metsäteiden rakentamisesta aiheutuvat kustannukset suhteellisen harvoin metsänomistajiin kohdistuvina ovat luonteeltaan sellaisia erityiskustannuksia, joita ei voida sisällyttää puhdasta tuottoa arvioitaessa huomioitavaan keskimääräisvähennykseen. Tarkoituksenmukaista olisi, että ne saataisiin erikseen vähentää metsätalouden puhtaasta tuotosta. Kohtuullisena vähennyksen määränä komitea pitää 30 % verovelvolliselle aiheutuvista edellä määritellyn metsätien rakentamiskustannuksista. Kun edellä tarkoitettujen vähennyksen määrä saataisiin pienillä metsälöillä ylittää vuotuisen puhtaan tuoton määrän, katsoo komitea, että vähennys olisi tehtävä pienempinä erinä pitemmän ajan kuluessa. Tarkoituksenmukaisena aikana komitea pitää 10 vuotta, jolloin vähennyksen vuotuisiksi määräksi tulisi 3 % verovelvolliselle aiheutuneista edellä tarkoitettujen tien rakentamiskustannuksista.

Edellä esitetyin perustein komitea ehdottaa, että

— verovelvollinen saisi tulo- ja omaisuusverolain 15 §:n ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen 82 §:n 1 kohdassa tarkoitettua metsätalouden veronalaisesta tulosta, sellaisena kuin komitea on ehdottanut tämän tulon määriteltäväksi, erikseen vähentää hänelle aiheutuneista pääasiassa metsätalouden kuljetuksiin kautta vuoden autolla liikennöitäväksi tarkoitettujen metsäteiden rakentamiskustannuksista 30 % yhtäsuurina vuotuisina erinä kymmenen vuoden aikana sen kalenterivuoden alusta lukien, jona sanottu tie on valmistunut ja

— että tämä säännös otettaisiin tulo- ja omaisuusverolakiin ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettuun asetukseen.

5. Luonnontuhot metsäverotuksessa.

Maamme metsissä sattuu aika-ajoin erilaisia *luonnontuhoja*, kuten metsäpaloja, myrsky-, lumi-, hyönteis-, sieni- ym. tuhoja, jotka saattavat vahingoittaa metsien puustoa yksityisillä metsälöillä siinä määrin, että kestävä metsätalouden harjoittaminen vaikeutuu tai käy suorastaan mahdottomaksi. Esimerkkinä tällaisista laajamittaisista viime vuosina sattuneista luonnontuhoista mainittakoon v. 1959 lumituho ja v. 1961 myrskytuho Etelä-

Suomessa sekä ns. Honkajoen metsäpajo v. 1961. Tällaiset tuhot ovat luonteeltaan luonnon aiheuttamia onnettomuuksia, joiden seurauksena metsistä poistuu tai joudutaan poistamaan puustoa huomattavassakin määrässä. Kun nämä tuhot ovat satunnaisia eikä metsämaan puuntuottoa niiden johdosta muutu eräitä metsäpalotapauksia lukuunottamatta, ei niitä voida veroluokituksessa ottaa huomioon. Kasvavan puuston tuhoutuminen on katsottava pääomatappioksi, jota verotuksessa ei voida huomioida vähennyksenä. Tuhon johdosta tapahtuva äkillinen puutavaran tarjonnan lisääntyminen, puiden vahingoittuminen ja niiden nopean markkinoinnin välttämättömyys aiheuttavat puutavaran hintojen alenemista tuhoalueella ja sen lähiympäristössä. Tämä vuorostaan vaikuttaa verokuutiometrin raha-arvoa alentavasti ja siten välillisesti verotusperusteisiin asianomaisissa kunnissa lähivuosien aikana. Tuhon kohteeksi joutuneilla metsälöillä sen vaikutus on usein huomattavasti suurempi kuin kunnassa keskimäärin. Voimakasasteisessa tuhossa puustopääoman poistumisesta on seurauksena metsien tuotoksen pienentyminen tuhoa seuraavien lähivuosien aikana.

Tapahtumiltaan edellämainittuja hitampia, mutta seurauksiltaan usein merkittäviä luonnontuhoja ovat eläinten (hyönteiset, hirvet) ja sienien (maannousema) aiheuttamat. Voimakkaan hyönteistuhon seurauksena metsänkasvu saattaa joksikin aikaa hidastua ja taimistot kokonaankin tuhoutua. Pääasiassa kuusikoissa esiintyvä maannousema, joka sienituhoista on merkittävin, ei sitävastoin saattavasti vaikuta kasvun määrään, mutta lahoamalla runkojen arvokkainta tyviosaa alentaa tuotoksen arvoa. Sen torjuminen edellyttää puulajin vaihdosta. Luonnontuhoihin on käytännössä rinnastettu myös sotien metsille aiheuttamat sirpalevahingot ja puuston tuhoutuminen. Yhteisenä piirteenä luonnontuhojen seurauksista voidaan todeta, metsien tuotoksen määrän tai arvon alentuminen tuhon jälkeisinä vuosina. Tähän perustuu luonnontuhojen huomioon ottaminen verotuksessa.

Tulo- ja omaisuusverolain 18 §:n ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen 82 §:n 3 kohdan säännösten, joiden soveltamisesta on säädetty maatalouskiinteistöjen verotuksesta annetun asetuksen 17 §:ssä, mukaan voidaan luonnontuhosta aiheutunut

metsämaan tuotoksen pienentyminen ottaa verotuksessa huomioon kohtuullisessa määrässä, mikäli tulon pienentyminen tuhon johdosta on huomattavasti suurempi kuin kunnassa yleensä. Säännöksen tarkoituksena on metsää kohdanneen poikkeuksellisen luonnontuhojen johdosta oikaista erityistapauksissa keskimääräisyyteen perustuvaa pinta-alaperustein määritettävää verotusta tosioloja paremmin vastaavaksi.

Periaatesäännösten soveltaminen metsäverotukseen on tuottanut käytännössä tulkintavaikeuksia. Myöskään edellä mainittu soveltamissäännös ei ole komitean käsityksen mukaan tarkoituksenmukainen. Muun muassa siinä säädetty veronhuojennuksen aikamäärä, enintään 30 vuotta, on liian pitkä, sillä isäntäpolvi metsälöillä vaihtuu keskimäärin 15—20 vuoden väliajoin. Käytännön verotuksen kannalta on ilmeistä hankaluutta siitä, että sama tuhoalue saattaa kuulua veronhuojennuksen piiriin usean isäntäpolven aikana. Myöskin säännöksen nojalla myönnetyn veronhuojennuksen enimmäismäärä verrattuna eräistä toimenpiteistä vajatuottoisten metsien uudistamiseksi annetun lain (834/43) nojalla myönnettyyn on erilainen. Komitean käsityksen mukaan kaikkien metsään kohdistuvien veronhuojennusten tulisi pinta-alaverotuksessa olla perusteiltaan yhdenmukaisia. Veronhuojennusten tulisi myöskin riittävän voimakkaana kohdistua siihen ajankohtaan, jolloin alueelta ei saada sanottavasti hakkuutuloja.

Valtioneuvosto asetti v. 1960 myrskytuholautakunnan, jonka tehtävänä on tutkia myrskyjen kasvavalle metsälle aiheuttamien vahinkojen laatua ja laajuutta sekä sitä minkälaisiin toimenpiteisiin asia mahdollisesti antaa aihetta valtiovallan taholta. Lautakunta jätti joulukuussa v. 1961 maatalousministeriölle välimietintönsä, joka koski kesällä 1961 Etelä-Suomessa sattuneen myrskytuhojen metsille aiheuttamia vahinkoja ja niiden huomioonottamista verotuksessa. Lautakunta on suorittanut perusteellisen tutkimuksen myrskytuhojen aiheuttamista kasvutappioista ja (niiden) arvioimisen perusteista veronhuojennuksia silmällä pitäen. Mietinnössään lautakunta esittää tulon verotuksen osalta seuraavaa:

Myrskytuhojen johdosta alentunut metsämaan tuotto otettaisiin tulon verotuksessa tulon vähennyksenä huomioon siten, että

huojennusten perustaksi otettaisiin puuston vähenemisestä johtuva kasvutappio kuutiomäärältään keskimääräisissä metsissä. Määräalan veronhuojennusta ei kuitenkaan sovellettaisi sellaisiin tuhometsiköihin, joiden ikä ylittää asianomaisella seudulla metsätalouden suunnittelussa käytettävän hakkuukypsyyden. Veroilmoitukseen liitettävän todistuksen tulisi perustua myrskytuholautakunnan esittämään selvitysmenetelmään ja että sen tulisi olla metsänhoitolautakunnan antama tai hyväksymä. Erityisistä syistä pitäisi tuhon voimakkuuden ja paikalliset olosuhteet huomioon ottaen valtion osoittaa tarpeelliset varat metsänhoitolautakunnalle lisähenkilöstön palkkaamiseksi veronhuojennus selvittelyä varten.

Tutkimustensa perusteella myrskytuholautakunta on ehdottanut, että tuhoalueen veronalainen tulo jätettäisiin verotuksessa huomioon ottamatta enintään 15 vuoden aikana. Tämä aika vastaa tutkimuksessa määriteltyä alipuustoisuusaikaa eli sitä aikaa, joka kuuluu tuhoetuksesta siihen hetkeen, enintään kuitenkin hakkuukypsyyden loppuun, jolloin jällelle jäänyt puusto on kasvanut tuotopuuston (metsikön puusto normaalin hakauksen jälkeen) suuruisiksi. Keskimääräisten puustojen kasvutappioiden maksimiluvut ovat myöskin jotakuinkin yhtäsuuret kuin tuhoalueen 15 vuotta vastaavat verokuutiomäärät. Myrskytuholautakunnan ehdotuksessa verovapaus on keskitetty siihen ajanjaksoon, jolloin hakkuutoiminta itse tuhosta johtuvia hakkuita lukuunottamatta, tuhometsälöissä ovat pienimmillään.

Lautakunta on laatinut ohjeet myrskytuhojen arvioimiseksi veronhuojennuksia varten. Ohjeet sisältävät taulukon verotuksessa huomioon otettavasta kokonaiskasvun vähenemisestä myrskytuhossa eri metsätyypeillä ja tuhosadannesmäärillä (liite 7).

Myrskytuholautakunnan mietinnössään esittämät ehdotukset perusteluineen, jotka voitaneen yleistää kaikkia luonnontuhoja koskeviksi, tukevat sitä käsitystä, minkä metsäverokomitea asiasta on saanut. Lautakunnan ehdotukset niveltyvät myös tarkoituksenmukaisesti niihin verovapausehdotuksiin, joita komitea on esittänyt vajaatuottoisten metsien uudistusaloille. Tuhon arvioimisohteet ja huojennustaulukko on kiteytetty sellaiseen muotoon, että niiden avulla kasvutappio ja veronhuojennusten määrä sekä huojennuksen

aika voidaan käytännössä verrattain vähäisellä työllä määrittää.

Tulo- ja omaisuusverolain 18 §:n ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen 82 §:n 3 kohdan säännökset lienee tarkoitettu lähinnä maataloudessa sattuvien vahinkojen huomioon ottamista varten siitä päätellen, ettei viimeainitussa lainkaan puhuta metsissä tapahtuvista vahingoista. Metsää kohdanneet vahingot ovat metsätalouden pitkäjänteisyydestä johtuen tapahtumiltaan ja varsinkin seuraustensa aikamäärään nähden hyvin erilaiset kuin maataloudessa. Myöskään nykyisten säännösten edellyttämiin tilastollisiin vertailuihin metsää kohdanneissa laajamittaisissa tuhotapauksissa ei ole käytännössä yleensä mahdollisuuksia. Tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaista tarkistaa säännökset ja määritellä ne metsämaan ja maatalousmaan osalta erikseen.

Edellä esitettyihin näkökohtiin ja myrskytuholautakunnan perusteluihin ja ehdotuksiin yhtyen komitea ehdottaa,

— että metsää kohdanneen luonnontuho johdosta metsämaan veronalainen tulo tuhoalueen osalta jätettäisiin huomioon ottamatta valtion ja kunnallisverotuksessa tuhon voimakkuudesta riippuen enintään 15 vuoden aikana,

— että veronhuojennusten määrän ja ajan määrittämisessä noudatettaisiin myrskytuholautakunnan esittämiä perusteita ja selvitysmenetelmää,

— että verovelvollisen tulisi verolautakunnalle esittää metsänhoitolautakunnan antama tai hyväksymä todistus veronhuojennusten vuotuisesta määrästä sekä huojennuksen ajasta,

— että tulo- ja omaisuusverolain 18 §:n ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen 82 §:n 3 kohdan säännöksiä metsää kohdanneiden luonnontuhojen osalta edellä esitetyt näkökohdat huomioon ottaen tarkistettaisiin,

— että maatalouskiinteistöjen verotuksesta annetun asetuksen 17 §:n säännös tarpeettomana jätettäisiin pois.

6. Metsätalouden puhtaan tuoton arvioimisperusteet.

Niinkuin aikaisemmin on esitetty metsätalouden puhdas tuotto arvioidaan eräiden met-

sätalouteen liittyvien ulkonaisten tuntomerkkien avulla. Näistä on säädetty asetuksella tai valtioneuvoston päätöksillä ja niiden soveltamisesta valtiovarainministeriö on antanut ohjeet. Metsätalouden puhtaan tuoton arvioimisperusteet ovat seuraavat: veroluokitus ja mittaus, verokuutiometrin puutavaralajittainen rakenne, verokuutioluvut, vyöhykejako ja puutavaroiden kantohinnat.

Veroluokituksen ja mittauksen avulla selvitetään metsälöitten metsämaan laatu ja määrä. Maatalouskiinteistöjen verotuksesta annetun asetuksen (376/59) mukaan metsämaa on luokitettava sen *tuottokyvyn* perusteella. Sen näkökohdan korostamiseksi, että veroluokitus perustuu nimenomaan metsämaiden erilaiseen kykyyn tuottaa puuta, olisi nykyistä täsmällisempää, jos luokituksen periaatesäännöstä tarkistettaisiin siten, että tuottokyky korvattaisiin käsitteellä *puuntuottokyky*.

Nykyisten säännösten mukaan metsämaa jaetaan metsätyyppi-järjestelmää hyväksi käyttäen kuuteen veroluokkaan ja lisäksi erotetaan joutomaa. Luokitusjärjestelmässä metsätyypit edustavat metsämaan puuntuottokykyä. Palauttaen mieleen sen, mitä aikaisemmin (siv. 20) on ehdotettu V veroluokkaan luettavien huonokasvuisten metsämaiden siirtämisestä joutomaahan, komitea pitää nykyisen asetuksen mukaista luokkajakoa, lukuunottamatta Perä-Pohjolan aluetta, tarkoituksenmukaisena.

Vähäisessä määrässä on arvostelun aihetta antanut vain kasvullisten korpimaiden lukeminen yhdessä kuivimpien kangasmaiden (CT, ErCT, CIT) ja paksusammaltyyppin (HMT) kanssa samaan eli III veroluokkaan. Valtakunnan metsien III inventoinnin mukaan kasvullisten korprien keskikasvu on selvästi edellämäinittujen tyyppiryhmien metsämaiden keskikasvua suurempi asetuen niiden ja puolukkatyyppiryhmän (VT, EVT) väliin. Tämä edellyttäisi oman veroluokan muodostamista kasvullisia korpimaita varten tai puuntuottokyvyltään parhaiden korpimaiden liittämistä II ja huonompien III tai IV veroluokkaan. Komitea ei ole kuitenkaan katsonut tässä vaiheessa tarkoituksenmukaiseksi esittää voimassa olevaan luokkajakoon kasvullisten korpimaiden osalta muutoksia sen takia, että Perä-Pohjolaa lukuunottamatta, valtaosassa maamme kuntia veroluokitus on jo suoritettu. Muutoksen toteuttami-

nen aiheuttaisi pitkäaikaisen käymistilan luokitustyössä.

Veroluokitusten toimittaminen Perä-Pohjollassa on valtaosalta suorittamatta. Tämä tilanne johtuu siitä, että luokituskustannukset verotuottoon nähden ovat tällä alueella suuret. On katsottu, että luokituskustannusten tulisi olla tarkoituksenmukaisessa suhteessa verotuottoon. Metsämaan luokituskustannukset vaihtelevat eri osissa maata suhteellisen vähän. Eräiden viimeisimpien luokitusten perusteella tehtyjen laskelmien mukaan ne ovat keskimäärin hehtaaria kohti 1—2 metsäveroalueilla¹⁾ 1: 50—1: 60, 4. metsäveroalueella 1: 70—1: 75 ja 8.—9. metsäveroalueilla 1: 80—1: 85. Metsämaasta kertyvä verotuotto pinta-alayksikköä kohti pienenee monista syistä johtuen hyvin suuresti etelästä pohjoiseen siirryttäessä. Tästä johtuen myöskin metsämaan luokituskustannusten suhde verotuottoon vaihtelee. Vaihtelun osoittaminen laskelmilla on kuitenkin siihen tarvittavien tilastojen puuttuessa vaikeata. Viitteen saamiseksi kannattavuuden vaihtelusta on laskettu kuinka monikertainen metsämaan keskimääräinen puhdas tuotto hehtaaria kohti v. 1963 on edellä esitettyihin luokituskustannuksiin verrattuna. Kertaluvuiksi saatiin 1.—2. metsäveroalueella 3, 4. metsäveroalueella 8 ja 8.—9. metsäveroalueella 20. Kertalukujen perusteella voitaneen päätellä, että luokituskustannukset verotuottoonkin nähden ovat Perä-Pohjollassa huomattavasti suuremmat kuin eteläisimmässä osassa maata.

Metsien verotus Perä-Pohjollassa on toimitettu pääasiassa verovelvollisten veroilmoituksissaan esittämien tietojen perusteella niitä maarekisteritiedoilla täydentäen tai määräämällä kunnassa metsämaalle keskimääräinen veroluokka. Tiedot veronalaisen metsämaan pinta-alasta ja laadusta metsälöittäin ovat olleet summittaisia. Tilanteen sekavuutta lisää vielä, että esim. asutustiloilla verotus muista metsälöistä poiketen, toimitetaan niiden muodostamisen yhteydessä suoritettun luokituksen perusteella, joka ainakin lähimain vastaa voimassa olevia säännöksiä. Valtion metsämaiden osalta verotus perustuu metsätalouden tarkastuksien yhteydessä syntyneeseen luokitukseen.

Kyseenä olevalla alueella lienee verotuksen

¹⁾ Metsäveroalueet on esitetty liitteessä 2.

kannalta merkittävintä veronalaisen metsämaan pinta-alan metsälökohtaisella selvittämällä. Komitean käsityksen mukaan tämä olisikin paikallista asiantuntija-apua hyväksi käyttäen mahdollista suorittaa riittävällä tarkkuudella ilmakuviavulla sisätyönä vain vähäisin maastotutkimuksin. Tällöin luokituskustannukset tuntuvasti alenisivat. Näin pelkistettyä menettelyä komitea ei ole kuitenkaan katsonut voivansa sen eräistä eduista huolimatta esittää. Sitä tuskin voitaisiin sanoa luokituksiksi. Erilaatuisten metsämaiden puuntuottoa kyky kyseenä olevalla alueellakin vaihtelee. Myöskin metsälöittäin metsämaan keskimääräisessä laadussa saattaa olla tuntuviakin eroja. Menettely edellyttäisi keskimääräisen verokuutioluvun määrittämistä joko metsälöittäin, kunnittain tai kuntaryhmien puitteissa siitä riippuen, kuinka suureen metsälökohtaiseen tarkkuuteen pyritäisiin. Keskimääräisten verokuutiolukujen metsälö- ja kuntakohtainen määrittäminen edellyttäisi maastossa suoritettua arviointia. Kuntaryhmien puitteissa se ehkä voisi tapahtua valtakunnan metsien inventoinnin tulosten perusteella.

Nykyisen tilanteen korjaamiseksi komitea on harkinnut myös muita mahdollisuuksia kustannusten ja tarkkuuden puolesta tarkoituksenmukaisen luokitusmenettelyn kehittämiseksi maan pohjoisia osia varten. Tällöin on kiinnitetty huomiota verokuutiolukujen suhteellisen pieniin eroihin veroluokasta toiseen siirryttäessä pohjoisimmissa metsäveroalueissa niinkuin liitekartasta 2 nähdään. Ääriluokkien verokuutiolukujen erot ovat nykyisellä metsäveroalueella yksi = 1.2, metsäveroalueella kaksi = 1.5, mutta sensijaan eteläisimmillä metsäveroalueella yhdeksän = 4.5. Nykyinen luokkajaoitus maan pohjoisimpiin osiin sovellettuna johtaa puuntuotoksen tarkempaan jaoteluun kuin mihin olosuhteet huomioon ottaen on perusteltua aihetta. Tältä pohjalta lähtien komitea on ryhtynyt kehittämään nykyistä yksinkertaisempaa ja halvempaa luokitusmenettelyä maan pohjoisia osia varten.

Yksinkertaistettua luokitusmenettelyä tarvittaisiin lähinnä alueella, jonka etelärajan on Ylitornion, Rovaniemen mlk:n, Ranuan, Posion ja Kuusamon kuntien eteläraja ja pohjoisrajana Enontekiön ja Inarin kuntien eteläraja. Se vastaa komitean tuonnempana ehdottamaa metsäveroaluetta 10. Tällä alueella

metsien luontaiset kasvuedellytykset lähinnä ilmastosta ja maaston korkeussuhteista johtuen ovat selvästi heikkomat kuin sen eteläpuoleisella alueella, mikä ilmenee myös metsien keskikasvuluvuista. Suorittamiensa laskelmien perusteella ja kuultuaan paikallisia asiantuntijoita, komitea on päättänyt siihen käsitykseen, että veronalainen (kasvullinen) metsämaa tällä alueella olisi tarkoituksenmukaista jakaa vain kahteen veroluokkaan.

Komitea on tutkinut myös muita keinoja luokitusmenettelyjen alentamiseksi Perä-Pohjolassa. Tässä tarkoituksessa on selvitetty metsälökohtaisen linja-arviointimenetelmän käytön edellytyksiä. Todettiin kuitenkin, ettei sen avulla edellä esitettyä luokkajakoa käyttäen saavutettaisi nykyiseen menettelyyn verrattuna luokitusmenettelyjen, tulosten tarkkuuden eikä kartta- ja asiakirja-aineistojen käyttökelpoisuuden osalta etuja. Samassa tarkoituksessa selvitettiin myös eräiden saatavissa olevien kartta- ja asiakirja-aineistojen (Kuusamon isojako-aineisto, yhteismetsien metsätaloussuunnitelma-aineistot) käytön edellytyksiä. Näidenkin osalta todettiin, että ne, muita tarkoituksia varten tehtyinä, huonosti soveltuvat veroluokituksessa käytettäväksi. Komitea päätyikin siihen käsitykseen, että metsämaat Perä-Pohjolassa olisi jaettava kahteen veroluokkaan nykyistä luokitusmenettelyä käyttäen.

Harkitessaan, millä tavalla metsämaat kaksiluokkaisen jaon puitteissa olisi tarkoituksenmukaista jakaa eri veroluokkiin Perä-Pohjolassa, komitea on ensiksikin katsonut, että molempien veroluokkien osuus tulisi merkittäväksi. Toiseksi on pantu painoa sille näkökohdalle, että veroluokkien raja olisi maastossa mahdollisimman selvästi todettavissa. Komitean ja paikallisten asiantuntijain käsityksen mukaan tällainen raja on löydettävissä variksenmarja-mustikkatyypin ja varpu-jäkälätyypin väliltä. Suoritettujen laskelmien mukaan, joka perustuu valtakunnan metsien III inventoinnin tuloksiin, yksityisluontoiset metsämaat, haittatekijöistä johtuvat siirrot luokasta toiseen huomioon ottaen, jakaantuisivat edellä mainittua rajaa käyttäen veroluokkiin keskimäärin siten, että III lk:n osuus olisi n. 58 % ja IV lk:n 42 % kasvullisen metsämaan alasta. Luokat on katsottu tarkoituksenmukaiseksi nimetä mainitulla tavalla sen takia, että tuonnempana ehdotettavat metsäveroluvut tällöin sopivasti

liittyvät muiden metsäveroalueiden vastavien luokkien lukuihin.

Edellä esitettyjen näkökohtien perusteella komitea ehdottaa,

— että metsämaat komitean ehdottamalla metsäveroalueella 10 veroluokituksessa jaetaan kahteen veroluokkaan, jotka nimettäisiin III ja IV veroluokaksi siten, että edelliseen luettaisiin lehtomaat, lehtomaiset maat, mustikkatyypin, puolukka-mustikkatyypin, variksenmarja-puolukkatyypin ja variksenmarja-mustikkatyypin maat ja jälkimmäiseen varpujäkälätyypin, jäkälätyypin ja paksusammaltypin maat sekä kasvulliset korpi- ja rämemaat,

— että veroluokituksista ei toimitettaisi Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa.

Maatalouskiinteistöjen verotuksesta annettuun asetukseen (4 § 4 mom.) sisältyy säännös *ojitettujen metsämaiden luokituksesta*. Säännöksen mukaan ojituksen aiheuttama metsämaan tuottoa parantaminen otetaan huomioon Oulun ja Lapin lääneissä aikaisintaan 15 vuoden ja muualla maassa 10 vuoden kuluttua ojituksen päättymisestä lukien toimitettavassa verotuksessa. Kun komitea, niinkuin aikaisemmin on esitetty, on tehnyt ehdotuksen määräaikaisen verovapauden myöntämiseksi tulon osalta ojitusalueille, ei nykyisen asetuksen säännös ojitusaluiden luokituksesta, mikäli komitean ehdotus tulee hyväksytyksi, enää olisi tarpeellinen. Luokittaminen ojitusalueilla tapahtuisi normaalisti ojitusalueen puuntuottoa perusteella.

Edellä esitettyin perusteiden komitea ehdottaa,

— että maatalouskiinteistöjen verotuksesta annettuun asetukseen 4 §:n 4 momentin säännös tarpeettomana jätettäisiin pois asetuksesta.

Verokuutiometri on verotusta varten määritetty puuntuotoksen yksikkö. Se sisältää kiintokuutiometrin kuoretonta runkopuuta. Voimassa olevan säännöksen mukaan ei siihen lueta kantoa, kuorta eikä käyttämättä jäävää luontaista poistoa. Metsätaloudesta saatujen tulojen kannalta niillä onkin pääasiassa vain teoreettinen merkitys. Tämän vuoksi komitea onkin katsonut, että maininta niistä voitaisiin tarpeettomana jättää pois verokuutiometrin määritelmästä.

Aikaisemmin on mainittu, että valtakunnan metsien III inventoinnissa on todettu

metsien tilassa edellisen inventoinnin ajankohdan jälkeen tapahtuneen muutoksia mm. puulaji- ja ikäsuhteissa, puuston kuutiomäärässä ja järeyssuhteissa. Valtakunnan metsien IV inventoinnista (vv. 1960—63) käytettävissä olevat tiedot viittaavat myös tähän. Nykyisin pyritään kasvatushakkuut suorittamaan entistä enemmän alhaalta, pienistä puista lähtien ja uudistushakkuut sijoittamaan pienehköön puuston hallussa oleville vajaatuottoisille alueille. Myöskin kuvien kangasmaiden kuusettumista pyritään aikaisempaa voimakkaammin estämään hakkuilla. Ilmeistä on, että edellä pääpiirtein esitetyillä muutoksilla on merkitystä myös verokuutiometrin puutavaralajittaiseen rakenteeseen. Komitea katsoo, että verokuutiometrin nykyisen rakenteen määrittämistekijät ovat muuttuneet, ja että rakenne kaipaa tarkistusta.

Tarkastellessaan nykyisiä verokuutiometrin rakennealueita (liite 1) valtakunnan metsien III ja IV inventoinnin tulosten valossa, komitea on saanut sen käsityksen, että aluejako ainakin eräiltä osiltaan on liian suuripiirteinen. Esim. toiseen rakennealueeseen (pääosa Kymen lääniä, Mikkelin, Kuopion, Pohjois-Karjalan, Keski-Suomen ja Vaasan läänit), jossa verokuutiometrin rakenne on sama, kuuluvat puulajisuhteiltaan kovin erilaiset Savon ja Pohjanmaan alueet. Edellisellä alueella on runsaasti (n. 25 %) lehtipuuvaltaisia metsiä näiden osuuden eteläisellä Pohjanmaalla ollessa huomattavasti vähäisempi (n. 10 %). Lisäksi koivikot edellisellä alueella ovat puuston määrän ja laadun puolesta parempia kuin jälkimmäisellä alueella. Metsien puulajisuhteilla ja luonnollisesti merkitystä hakkuusuunnitteen ja -kertymän ja sitä kautta myös verokuutiometrin rakenteeseen.

Sen johdosta, että koivutukkien yksikköhinta, mittaustavan erilaisuuskin huomioon ottaen, on viime vuosina ollut selvästi havu-putukkien hintaa alhaisempi, on koivutukkien sisältyminen verokuutiometrin rakenteessa havutukkien kanssa samaan järeän puun ryhmään epätarkoituksenmukaista ja saattaa siitä aiheutua epäoikeudenmukaisuutta myös verotusperusteisiin. Jotta metsätalouden puhtaan tuoton arvioimisessa voitaisiin nykyistä paremmin huomioida myös alueelliset näkökohdat, olisi verokuutiometrin puutavaralajiryhmittelyä järeän puun osalta

samoin kuin myös rakennealuejakoa tarkistettava.

Verokuutiometrin puutavaralajittaisen rakenteen tarkistuksessa voisivat lähtökohtina tulla kysymykseen metsien puuston rakenne, hakkuusuunnitteen rakenne tai todellisen hakkuun rakenne. Tiedot kahden ensiksi mainitun osalta on saatavissa valtakunnan metsien inventoinnin ja viimeksimainitun osalta puunkäyttötutkimuksen tuloksista. Luonnollisinta olisi tutkia verokuutiometrin rakennetta todellisen hakkuun rakenteen perusteella, jolloin päästäisiin lähemmäksi taloudellista todellisuutta. Todellisen hakkuun määrä ja sen rakenne vaihtelevat suhdanteista riippuen kuitenkin vuosittain huomattavasti eikä tilastoja toistaiseksi ole verotustarkoitusta varten riittävän nopeasti ja sopivassa muodossa saatavissa. Käytännön verotustyön kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että verokuutiometrin rakenne olisi vakio pitkähkön ajan. Tämän vuoksi on päädytty siihen, että verokuutiometrin rakenne olisi määriteltävä lähiaikojen varten laaditun uusia metsänhoidollisen hakkuusuunnitteen rakenteen perusteella. Siinä on pyritty pitkällä tähtäyksellä ottamaan huomioon asiaan vaikuttavat tekijät metsissä selvitettyinä sekä myös puuston määrän ja koostumuksen kehittämisen tarve. Sen puitteissa voidaan myös verokuutiometrin rakenteeseen vaikuttavat alueittaiset näkökohdat sopivasti saada esille. Vertailevassa mielessä olisi syytä käyttää myös muita metsien puuston ja hakkuun rakenteesta saatavia tietoja.

Kun kaikki runkopuu ei tule käyttöön, vaan osa jää käyttämättömänä metsään, olisi verokuutiometrin sisältämä runkopuumäärä tarkoituksenmukaista jakaa käyttöpuuhun ja hakkuutähteisiin. Viimeksimainittuun kuuluisivat tyveykset, katkomispätkät, pieni harvennuspuu ym. Käyttöpuu olisi verokuutiometrin raha-arvon laskemista varten jaettava puutavaralajeihin edellä mainitun lähiajan hakkuusuunnitteen rakenteen perusteella puutavarakaupassa yleisimmin esiintyviin puutavaralajeihin ryhmiteltynä. Kuhunkin puutavaralajiryhmään olisi luettava vain sellainen puutavara, joka mittojensa ja laatunsa puolesta täyttää myyntipuutavaralle asetettavat vaatimukset. Puutavarakaupassa nykyään puutavaralajien hinnat määritellään teknillistä eli ns. kaupallista mittayksikköä kohti, havutukit kuorettomana ja muut puutavara-

lajit yleisesti kuorellisina. Verokuutiometrin raha-arvon laskemisen helpottamiseksi olisi tämän vuoksi myöskin verokuutiometriin sisältyvien puutavaralajien määrät tarkoituksenmukaista ilmaista näitä mittayksikköjä käyttäen, havutukit kuorettomana ja muut puutavaralajit kuorellisina määrinä sekä siten mitattuina kuin myydyn puutavaran mittauksesta on säädetty.¹⁾ Sensijaan hakkuutähteiden määrä olisi ilmaistava kiinto-kuutiometreinä kuoretta.

Puutavarakaupassa yleisesti hyväksytään heikomman myyntipuutavaran minimiläpimitaksi 5 cm. Tämä olisi tarkoituksenmukaista ottaa myös käyttöpuun minimiläpimitaksi verokuutiometrin rakennetta määrättäessä. Läpimitaltaan pienemmät ja laadultaan myyntipolttopuiksi kelpaamattomat rungot ja rungon osat sekä edellämainitut tyveykset ja katkomispätkät, joiden ei ole katsottava välittömästi vaikuttavan kantohintaan, olisi luettava hakkuutähteisiin ja niiden määrä olisi selvyiden vuoksi ilmaistava verokuutiometrin rakenteessa. Minimiläpimitalla luonnollisesti vaihtelee olosuhteista riippuen alueittain, omistajaryhmittäin ja metsälösuuruusluokittain. Kaikkialla maassa ei toistaiseksi kannata ottaa puutavaraa talteen 5 cm läpimitaan saakka. Tästä on seurauksena, että hakkuutähteiden osuus eri osissa maata vaihtelee.

Harkitessaan, millä tavalla käyttöpuu olisi jaettava puutavaralajiryhmiin, on komitea katsonut, että järeän puun ryhmää lukuunottamatta, jaottelu olisi toistaiseksi pysyttävä ennallaan. Sellaisia puutavaralajeja, kuten ohutpuu ja koivupaperipuu, ei ole katsottu aiheelliseksi erottaa omiksi ryhmiksi, vaikka niiden menekki onkin lisääntynyt. Edellinen olisi sisällytettävä sekahalkojen ja jälkimmäinen koivuhalkojen ryhmään, joihin ne laatunsa tai hintansa puolesta lähinnä ovat rinnastettavissa. Tämän ilmaisemiseksi olisi verokuutiometriin sisältyvien puutavaralajiryhmien nimityksiä aiheellista tarkistaa. Havusahapuun osalta on todettavissa pyrkimystä käyttää heikkolaatuiset mutta sahapuun mitat täyttävät rungot, kuusen osalta usein laadusta välittämättä, paperipuiksi. Tämä on myös otettu huomioon edelläm-

¹⁾ Myydyn puutavaran mittauksesta on säädetty puutavaran mittauksesta annetussa laissa (337/38) ja sen nojalla annetuissa asetuksissa (374/38, 395/38).

nitussa hakkuusuunnitteessa. Kun koivutukin yksikköhinta, niinkuin aikaisemmin on esitetty, on huomattavasti alhaisempi kuin havutukin, on katsottava tarkoituksenmukaiseksi jakaa järeän puun ryhmä havupuun ja lehtipuun kesken niissä osissa maata, jossa viimeksimainitun osuus on merkittävä. Verokuutiometrin rakenteen tarkistusta suunniteltaessa on lisäksi kiinnitetty huomiota yleisesti tarpeellisena pidettyyn koivun hakkuumahdollisuuksien lisäämiseen, mitä käytännössäkin on todettu jossain määrin tapahtuneen. Jonkin puutavaralajin liiallista painottamista olisi kuitenkin syytä pyrkiä välttämään siitä huolimatta, että niillä olosuhteista johtuen saattaa olla huomattavaakin paikallista me-
nekkiiä.

Edellyttäen, että ehdotus metsäverolu-
vuista, joiden määrittely osittain perustuu verokuutiometrin veroluokittaiseen rakenteeseen, hyväksytään, olisi verokuutiometrin rakenne edelleenkin määritettävä keskimääräisenä suurehkojen alueiden puitteissa.

Edellä esitetyt näkökohdat on pyritty ottamaan huomioon siinä tutkimuksessa, mikä komitean toimesta verokuutiometrin keskimääräisen rakenteen määrittämiseksi maan eri osia varten on suoritettu. Tutkimuksen perustana on käytetty valtakunnan metsien III inventoinnin tuloksena laadittua ns. uusittua hakkuusuunnitetta.¹⁾ Tarkasteltaessa laskemisen perusteeksi otetun hakkuusuunnitteen lukuja todettiin, ettei taloudessa toistaiseksi yleensä käytetä puuta niin pienen läpimitaan saakka (2 cm) kuin suunnitteessa edellytetään eikä myöskään pyöreään pinotavaraan yleisesti lueta latvaläpimitaltaan 7—8 cm pienempää puuta. Tämän vuoksi laskelmissa ei käytettykään suunnitteen lukuja sellaisinaan, vaan nojautumalla varhempaan suunnitteeseen²⁾ tehtiin siihen seuraavat muutokset: pyöreään pinotavaran minimiläpimitaksi otettiin 1—2 m:n pölkkyinä 8 cm kuoren alta ja suunnitteessa pyöreäksi pinotavaraksi luettu latvaläpimitaltaan 8—5 cm pölkky siirrettiin polttopuun ryhmään. Polttopuun minimiläpimitaksi otettiin 5 cm kuoren päältä ja suunnitteessa lähinnä polttopuiksi luettu, läpimitaltaan

¹⁾ Ilvessalo: Suomen metsien hakkuumahdollisuudet metsävarojen kehittämiseen tähtäävän hakkuusuunnitteen valossa; MTL:n julk. 51.9/59.

²⁾ Ilvessalo: Suomen metsät metsänhoitolautakuntien toiminta-alueittain; MTL:n julk. 47.3/57.

5—2 cm runkopuu siirrettiin hakkuutähteisiin. Järeän puun osalta sovellettiin suunnitteen lukuja sellaisenaan. Kun sanotussa suunnitteessa käytetty aluejako ei ole tarkoituksenmukainen verotuksessa käytettäväksi, on komitean tutkimuksissa lähdetty inventoinnin perusaineistosta.

Edellä hahmotellulta pohjalta lähtien peruslaskelmat suoritettiin metsänhoitolautakunnittain. Kun vierekkäisten lautakuntien tuloksissa ilmeni huomattavaa yhdenmukaisuutta, pidettiin aiheellisena yhdistää lautakunta-alueita ryhmiksi ottamalla samalla huomioon eräät yleisesti tunnetut jyrkät vaihtelut, joista merkittävin on Itä-Hämeen metsänhoitolautakunnan itä- ja länsiosien välillä. Tämän vuoksi ei aina voitukaan noudattaa metsänhoitolautakuntien rajoja niin kuin alunperin oli ollut tarkoituksena, vaan lautakunta-alueita jouduttiin jakamaan. Tutkimuksen perusteella muodostui kaikkiaan kuusi rakennealuetta. Suoritettuihin peruslaskelmiin nojautuen määritettiin sitten kullekin alueelle verokuutiometrin puutavaralajeittain keskimääräinen rakenne. Tutkimuksessa ilmeni myös, niinkuin ennakoita oli odotettavissakin, että hakkuutähteiden osuus eri puolilla maata vaihteli. Sen määrässä oli selvästi todettavissa suurentumista etelästä pohjoiseen ja lännestä itään siirryttäessä. Sama suunta on todettavissa myös puunkäyttötutkimuksen tuloksissa, joihin saatuja tuloksia on verrattu. Metsäveroalueita metsäverolukuineen ja rakennealueita rakenteineen tarkastettiin myös rinnakkain niiden yhteisvaikutuksen toteamiseksi puhtaan tuoton määrään. Tällöin havaittiin jyrkkiä porrastuksia varsinkin sellaisilla alueilla, missä rakennealueen ja metsäveroalueen rajat sattivat päällekkäin. Tämän välttämiseksi katsottiin eräillä alueilla aiheelliseksi muodostaa väliportaita siirtämällä jompaa kumpaa aluerajaa. Näin meneteltiin mm. Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan, Keski-Suomen pohjoisosan ja Keski-Pohjanmaa raja-alueilla sekä Pohjois-Satakunnassa. Kun metsien tilassa tapahtunee jatkuvasti joskin hitaasti muutoksia, joilla on merkitystä myös verokuutiometrin puutavaralajittaiseen rakenteeseen, olisi sitä sen mukaan kuin tutkimukset osoittavat, aika-ajoin tarkistettava.

Tutkimuksen perusteella muodostuneet verokuutiometrin rakennealueet ja keskimääräinen puutavarajaoittelu kussakin alueessa

on esitetty liitteessä 8. Rakennealueet olisi tarkoituksenmukaista määritellä asetuksessa. Verrattaessa liitteessä 8 esitettyjä alueittaisia rakenteita voimassa oleviin havaitaan, että järeän puun ja sekahalon osuus on pienentynyt, kuusipaperipuun ja koivuhalon sensijaan suurentunut, kun taas mäntypinotavaran osuus on pysynyt suunnilleen ennallaan. Tämä on seurausta lähinnä metsien käsittelyssä tapahtuneesta muutoksesta. Laskemalla hankintavuoden 1961—62 yksikköhintoja käyttäen verokuutiometrin raha-arvot voimassa olevan ja ehdotetun rakenteen perusteella voitiin todeta viimemainittuun perustuvan raha-arvon olevan 8—10 % pienemmän kuin edelliseen perustuvan, mikä johtunee lähinnä tukkipuun osuuden pienenemisestä.

Edellä esitettyyn viitaten komitea ehdottaa,

— että verokuutiometrin rakennealuejako ja keskimääräinen puutavaralajittainen rakenne kussakin alueessa asetuksessa määrätäisiin liitteen 8 mukaisiksi.

Kuten aiemmin on selostettu *metsämaiden vuotuinen tuotto hehtaaria kohti ilmaistaan verokuutiolukuina metsäveroalueittain*. Tuotolla tarkoitetaan edellä puuston kuutiokasvua. Vakiintuneen käytännön mukaan nykyisin tuotolla tarkoitetaan kuitenkin tuotannon tulosta rahassa mitattuna, kun taas tuotannon aineellisen tuloksen määrää sanotaan tuotokseksi. Kun puuston kuutiokasvussa on myös kysymys tuotannon aineellisesta tuloksesta, olisi käsitteen selventämiseksi myös kuutiokasvun määrän määrittelyssä verotusta varten käytettävä nimitystä *tuotos*. Erotukseksi metsämaan muusta tuotoksesta (jäkälät, marjat ym.) olisi puuna saatua tuotosta sanottava *puuntuotokseksi*. Tätä nimitystä komitea onkin käyttänyt määriteltessään puuston vuotuista kuutiokasvua hehtaaria kohti.

Nykyisin voimassa olevat verokuutioluvut perustuvat valtakunnan metsien II inventoinnin (vv. 1936—38) tuloksiin. On todettu, että metsien vuotuisen puuntuotoksen määrässä ja rakenteessa on mainitun ajankohdan jälkeen tapahtunut merkittäviä muutoksia. Nämä muutokset ovat alueittain eri suuria ja eri suuntaisia. Komitea katsookin, että verokuutiolukujen määrittämiseksi ovat siinä määrin muuttuneet, että lukujen tarkistaminen on aiheellista.

Valtiovarainministeriön pyynnöstä on Metsäntutkimuslaitoksessa jo v. 1959 tehty ehdotus metsäveroaluejako ja verokuutiolukujen tarkistamiseksi valtakunnan metsien III inventoinnin tulosten perusteella. Metsäntutkimuslaitos esitti tällöin valtakunnan jakamista kahdeksaan metsäveroalueeseen nykyisen yhdeksän asemesta. Aluejako perustana olivat metsänhoitolautakuntien alueet. Vain jyrkkien porrastusten välttämiseksi oli näiden rajoista poikettu. Muodostamansa aluejako puitteissa Metsäntutkimuslaitos esitti myös verokuutioluvut kahtena perusteiltaan toisistaan poikkeavana sarjana: *metsien nykyisen ja metsien tasaisen ikäluokkajako* mukaisen vuotuisen kasvun keskimääräisluokina.

Maamme nykymetsien ikärakenne eroaa tasaisesta ikäluokkajakoista vielä huomattavassa määrin. Muutokset ikärakenteessa tapahtuvat hitaasti, joten tasaisen ikäluokkajako saavuttaminen on mahdollista vasta pitkähkön ajan kuluessa. Varhemmin suoritettujen ja komitean toimesta tietyiltä osin tarkistettujen muiden verotusperusteiden laskennassa on nojaututtu nykymetsien puustoon. Komitea katsoikin, että edellä mainituista Metsäntutkimuslaitoksen ehdotuksista metsien nykyiseen ikäluokkajako perustuva ehdotus verokuutioluvuiksi on tarkoituksenmukaisempi ja on ottanut sen jatkotutkimustensa perustaksi. Metsäntutkimuslaitoksen ehdottama metsäveroaluejako ja jatkotutkimuksen perustaksi valitut verokuutioluvut nähdään liitteessä 9.

Verokuutiolukusarjojen välillä havaitaan jyrkkäköjä porrastuksia eräiden vierekkäisten alueiden kesken. Porrastuksen jyrkkyyttä lisää usein vielä verokuutiometrin rakennealuerajan yhtyminen metsäveroaluerajaan, kuten aikaisemmin on mainittu. Tällaisia jyrkkiä porrastuksia esiintyy mm. Pohjois-Satakunnassa 9. ja 6. ja Keski-Pohjanmaalla 7. ja 4. metsäveroalueen kesken. Ottamalla huomioon verokuutiolukujen ja verokuutiometrin rakenteen yhteisvaikutus puhtaaseen tuottoon, komitea katsoi, että mainittunlaisia porrastuksia olisi syytä pyrkiä lieventämään.

Komitea kiinnitti myös huomiota puuston rakenteen erilaisuuteen erilaatuisilla metsämailla. Metsämaan hyvydellä on merkitystä paitsi puuston kokonaistuotoksen määrään myös puuston laatuun, järeyteen ja muo-

toon, ja siten myös tuotoksen arvoon. Hyvien metsämaiten puuntuotos sisältää yleensä huomattavasti enemmän arvokasta järeätä puuta kuin huonojen metsämaiten. Kun verokuutiometrin rakenne komitean ehdotuksessa on määritelty nykyistä käytäntöä noudattaen keskimääräisenä koko metsämaalla, saattaa verotus muodostua runsaasti hyviä metsämaita sisältävissä metsälöissä keskimääräistä lievemmäksi ja runsaasti huonoja metsämaita sisältävissä metsälöissä taas keskimääräistä ankarammaksi. Välillisesti maan laadusta johtuvia ovat Itä-Suomen kaskimaiden koivu- ja leppävaltaisten metsien puustot. Kaskialueen metsämaat kuuluvat pääasiassa mustikkatyyppin maihin tai sitä parempiin. Hyvästä kasvualustasta huolimatta näiden puustot ovat rakenteeltaan keskimääräistä huomattavasti heikompia. Hakkuutaloksesta valtaosa (n. 70—75 %) on pinotavaraa, lähinnä polttopuuta. Koivutukkien ja erikoisesti koivupinotavaran havupuita alhaisemman hinnan johdosta kaskikoivikoiden tuotto rahassa mitattuna on suhteellisen pieni.

Mainittunlaiset puuston rakenteelliset ominaisuudet olisi syytä pyrkiä ottamaan huomioon verotuksessa. Todettiin, että tämä voisi parhaiten tapahtua siten, että pelkästään tuotoksen määrää edustavia verokuutiolukuja korjattaisiin kertoimilla, jotka edustavat puuston erilaisesta rakenteesta johtuvia tuotosyksikön arvoeroja erilaatuisilla metsämailla. Kertoimet olisi valittava niin, etteivät ne muuttaisi tuotoksen kokonaismäärää metsämaan hyvyden puolesta keskimääräisissä metsälöissä siitä, miksi se korjaamattomilla verokuutioluvuilla laskettuna muodostuisi, mutta lisääisivät sitä keskimäärää paremmissa ja vähentäisivät keskimäärää huonommissa metsälöissä. Kertoimien laskemisessa komitea katsoi tarkoituksenmukaiseksi käyttää tutkimuksen perustana samaa lähiajan hakkuusuunnitteen aineistoa kuin verokuutiometrin keskimääräistä rakennetta selvitetäessäkin. Tätä menetelyä puoltaa puhtaan tuoton eri arvioimisperusteiden tutkimusperustan yhdenmukaisuus sekä se, että hakkuusuunnitteen voidaan katsoa edustava, joskaan ei kiinteästi, myös kasvavan puuston rakennetta. Hakkuusuunnitteen rakenne voidaan myös laskea veroluokittain.

Tutkimuksessa laskettiin hakkuusuunnitteen puutavaralajittainen rakenne kiintokuu-

tiometriä kohti keskimäärin koko metsämaalla ja veroluokittain. Puutavaralajit ryhmiteltiin samalla tavoin kuin verokuutiometrin rakennetutkimuksessa tehtiin. Alueellisenä perusyksikkönä käytettiin metsänhoitolautakuntien alueita. Rakenteiden saattamiseksi yhteismitallisiksi laskettiin kiintokuutiometrin raha-arvo sekä keskimäärin että veroluokittain hakkuuvuosina 1958/59, 1959/60 ja 1960/61 puutavaroista saatujen keskimääräishintojen perusteella. Kun laskelmat useissa vierekkäisissä lautakunta-alueissa johtivat yhdenmukaisiin tuloksiin, pidettiin kohtuullista alueiden yhdistelyä aiheellisena. Näin menetellen muodostui neljä aluetta (liite 9). Näiden alueiden puitteissa laskettiin veroluokittaiset suhdelukusarjat vertaamalla verokuutiometrin veroluokittaisia rakennearvoja vastaavien alueiden keskimääräisiin rakennearvoihin (= 100). Neljännen luokan suhdelukujen laskennassa otettiin vähäisessä määrin huomioon myös tuotosyksikön keskimääräistä suurempien hankintakustannusten vaikutus. Suhdelukusarjat muodostuivat liitteen 10 mukaisiksi.

Saaduilla suhdeluilla, joita nimitetään korjauskertoimiksi, kerrottiin pelkästään tuotoksen määrää edustavat Metsäntutkimuslaitoksen ehdottamat verokuutioluvut. Tuloksena saatiin kymmenen tuotoslukusarjaa ja vastaava määrä alueita, Metsäntutkimuslaitoksen ehdottamien metsäveroalueiden 7 ja 8 jakaantueessa kahteen osaan. Tuotoslukuja tarkasteltaessa ilmeni, että Metsäntutkimuslaitoksen esittämään aluejakoon sisältyneet jyrkät porrastukset olivat pääosiltaan poistuneet tai ainakin lieventyneet. Liian suurina pidettäviä eroja oli jäänyt lähinnä 7 metsäveroalueen lounais-luoteisrajalle ja 8 metsäveroalueen luoteisosaan. Suoritettuihin tarkasteluihin nojautuen voitiin porrastusta kuitenkin edelleen lieventää tekemällä ko. alueilla eräitä laskelmien osoittamia vähäisiä rajanmuutoksia.

Korjauskertoimia tarkastettaessa (liite 10) havaitaan, että ne Savon ja Karjalan alueella ovat mm. II veroluokassa suuremmat kuin I A luokassa. Näin on myös Pohjois-Suomessa, missä tosin parhaiden maiden osuus on kovin vähäinen. Syynä on etenkin taloudellisesti vähäarvoisten koivikoiden ja leppiköiden runsas esiintyminen mainittujen alueiden parhailla metsämailla.

Komitea kiinnitti myös huomiota eteläisen ja lounaisen rannikko- ja saaristoalueiden erikoisolosuhteisiin sekä mahdollisuuteen muodostaa tästä alueesta oma metsäveroalue. Tällä alueella metsämaiden kivi- ja kallioperäisyys sekä merellinen ilmasto antavat metsäkuvalle oman erikoislemansa. Näiden puuston kasvun kannalta haittana pidettävien tekijöiden merkitys voidaan veroluokitukselta annettujen säännösten ja ohjeiden perusteella ottaa huomioon. Tästä antaa kuvan luokitustulosten perusteella laskettu keskimääräinen verokuutioluku, joka Helsingin ja Lounais-Suomen metsänhoitolautakunnan rannikko- ja saaristokunnissa on 2,69 ja samojen lautakuntien muissa kunnissa keskimäärin 3,23. Keskeisenä kysymyksenä lienee pikemmin puuston teknillisen laadun heikkyminen sisämaan metsiin verrattuna. Puuston laadulla on merkitystä, varsinkin tukki- ja puuston osalta, kantohintoihin ja sitä kautta verokuutiometrin raha-arvoon, jota se alentaa. Näistä syistä ja kun ei ole ilmennyt riittävästi muitakaan perusteita, ei oman metsäveroalueen muodostamista ko. aluetta varten ole pidetty tarpeellisenä.

Edellä esitetyn tutkimuksen jälkeen on myös IV inventoinnin (vv. 1960—63) päätulosten laskenta saatu päätökseen. Vertailu III inventoinnin tuloksiin osoitti, että puuston määrässä ja rakenteessa oli tapahtunut inventointien välisenä aikana eräitä sellaisia muutoksia, joihin komitean työssä oli syytä kiinnittää huomiota. Havaittiin, että maan eteläpuoliskolla muutokset olivat osittain hyvin vähäisiä (verokuutioluvut), osittain eri suuntiin vaikuttavia (verokuutiometrin rakenne). Maan pohjoispuoliskossa sensijaan oli puuston keskikasvu pienentynyt eteläpuoliskoon verrattuna huomattavasti enemmän, joskin muutos johtunee osittain epäedullisista sääolosuhteista. Toisaalta komitean ehdottama muutos verotuksessa Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien osalta samoin kuin puuston lievä järeytyminen lieventävät keskikasvussa tapahtunutta pienentymistä. Tarkastuksen tuloksena komitea katsoi aiheelliseksi pienentää aikaisemmin laskemiaan verokuutiolukuja 8—9 metsäveroalueilla n. 10 prosentilla.

Kun on ilmeistä, että puuston määrässä ja rakenteessa tapahtunee myös vastaisuudessaakin muutoksia, on komitean mielestä aiheellista tehdä metsäveroaluejakoon ja ve-

rokuutiolukuihin aika-ajoin tutkimusten osoittamat muutokset.

Kuten aikaisemmin on esitetty, oli korjauskertoimet valittava niin, etteivät ne muuttaisi verotuksen keskimääräistä tasoa suurehkoilla alueella, vaan nostaisivat sitä keskimäärää paremmissa ja alentaisivat keskimäärää huonommissa metsälöissä. Tämän toteamiseksi suoritettiin vertailevia laskelmia, joiden tulokset nähdään liitetaulukosta 11 ja 12. Taulukosta 11 nähdään metsäveroalueittain, millä tavalla korjauskertoimien mukaiset keskimääräiset verokuutioluvut poikkeavat vastaavista metsäntutkimuslaitoksen esittämistä verokuutioluvuista. Havaitaan, että erot ovat hyvin pieniä. Korjauskertomien käyttö ei siten muuta tuotoksen alueittaisia kokonaismääriä. Liitetaulukossa 12 esitetään esimerkkien valossa, millä tavalla verokuutiometrimäärät samansuuruisilla metsämaan puolesta hyvillä ja huonoilla metsälöillä poikkeavat alueen keskihyvyyttä edustavan metsälön verokuutiometrimäärästä, jos nojaututaan korjattuihin verokuutiolukuihin. Vastaavat laskelmat on tehty myös Metsäntutkimuslaitoksen ehdottamia verokuutiolukuja käyttäen. Esimerkeissä on metsälö katsottu hyväksi tai huonoksi, jos verokuutiolukujen nojalla laskettu verokuutiometrimäärä poikkeaa n. $\pm 15\%$ keskimääräisenä pidetyn metsälön (veroluokkajakaantuma sama kuin ko. metsänhoitolautakunnan alueella keskimäärin) verokuutiometrimäärästä. Vertailu osoittaa, että korjattuja verokuutiolukuja käyttäen poikkeama molempiin suuntiin on suurempi kuin 15% . Tuotoksen määrä lisääntyy siis hyvillä ja vähentyy huonoilla metsälöillä siitä, mitä ne olisivat verokuutiolukujen perusteella laskettuna. Nykyään erot määräytyvät pelkästään tuotoksen vuotuisen määrän eli verokuutiolukujen suhteessa. Esim. komitean ehdottamalla 1. metsäveroalueella saadaan IB ja IV lk:n verotusarvojen suhteeksi Metsäntutkimuslaitoksen ehdottamia verokuutiolukuja käyttäen $4,4 : 2,0 = 2,2$ ja Oulun seuduilla $2,2 : 1,0 = 2,2$. Esimerkin mukaan verotuksessa vastaa siis 2,2 ha kasvullista rämettä yhtä hehtaaria mustikkatyyppin maata. Korjattuja verokuutiolukuja käyttäen vastaaviksi suhteiksi saadaan $4,6 : 1,4 = 3,3$ ja $1,9 : 0,7 = 2,7$. Komitean käsityksen mukaan korjatut verokuutioluvut nykyisiä verokuutiolukuja paremmin vastaavat erilaatuisten metsämaiden todelli-

sia metsätaloudellisia arvoeroja. Tätä päätelmää tukevat myös metsänarvon laskennassa saadut vastaavat suhdeluvut (Tapion taskukirja 14 painos, taulukko 58). Tämän on katsottava parantavan metsäverotuksen metsälökohtaisuutta.

Kun edellä esitetyillä kertoimilla korjatuissa verokuutioluvuissa on huomioitu paitsi metsämaan vuotuisen tuotoksen määrä myös sen laatu, eivät ne sisällöltään enää vastaa nykyistä, pelkästään puuntuotoksen määrään perustuvaa verokuutioluvun käsitettä. Tämän vuoksi komitea esittääkin, että metsämaan vuotuinen puuntuotos hehtaaria kohti nykyisen verokuutioluvun asemesta ilmaistaan uudella käsitellä *metsäveroluku*. Ehdotettu käsite sopii nimiasunsa puolesta hyvin metsäverotuksen terminologiaan. Metsäveroluvun komitea on määritellyt seuraavasti: *Metsäveroluvulla tarkoitetaan sitä verokuutiometrimäärää, joka huomioon ottaen puuston erilainen rakenne eri veroluokissa, vastaa eri veroluokkiin kuuluvien metsämaiden vuotuista puuntuotosta keskimäärin hehtaaria kohti.*

Tarkistusten yhdistelmänä saatu uusi metsäveroaluejako ja alueittaiset metsäverolukuarjat on esitetty liitteessä 13.

Liitetaulukossa 14 on esitetty rinnakkain Metsäntutkimuslaitoksen esittämät verokuutioluvut ja niistä kertomien avulla johdetut metsäveroluvut. Nähdään, että metsäveroluvut ovat parhailla metsämailla (IA—IB) muutamia poikkeuksia lukuunottamatta suuremmat ja huonoilla aina pienemmät kuin vastaavat verokuutioluvut.

Viitaten edellä esitettyihin perusteluihin ja tutkimuksiin komitea ehdottaa,

— että metsämaan vuotuinen puuntuotos nykyisen verokuutioluvun asemesta ilmaistaan komitean edellä määrittelemällä metsäveroluvulla ja

— että metsäveroalueet ja metsäveroluvut kussakin metsäveroalueessa asetuksessa määrättäisiin liitteen 13 mukaisiksi.

Aiemmin on eri yhteyksissä viitattu niihin näkökohtiin, joita *verokuutiometrin raha-arvon laskemisessa* on otettava huomioon. Verokuutiometrin puutavaralajijakaantumaa lukuunottamatta eivät verotuksesta annetut lait ja asetukset sisällä yksityiskohtaisia säännöksiä verokuutiometrin raha-arvon laskemisen perusteista. Tämän vuoksi esim. verolautakuntien ehdotukset verokuutiometrin

raha-arvoksi ovat olleet epäyhtenäisiä. Kirjavuuden poistamiseksi valtioneuvosto verotusperusteiden määräämistä varten pyytääkin verokuutiometrin kunnittaisesta raha-arvosta lausunnon vuosittain Metsäntutkimuslaitokselta. Metsäntutkimuslaitoksen menettelyä raha-arvon laskemiseksi on selostettu aikaisemmin.

Komitean käsityksen mukaan olisi verokuutiometrin raha-arvon laskemisessa edelleenkin noudatettava Metsäntutkimuslaitoksen kehittämää laskentamenettelyä kuitenkin niin, että keskimääräisvähennyksen sisältö ja määrä otettaisiin huomioon siten, kuin komitea on aiemmin ehdottanut. Laskentamenettelyn mukaan verokuutiometriin sisältyvät puutavaralajit olisi hinnoiteltava hakkuuvuosittaisilla (1.7.—30.6.) myyntipuutavaran keskimääräisillä kantohinnoilla. *Kantohinnalla tarkoitetaan tällöin pystykaupassa maksettua yksikköhintaa ja sitä hankintahinnan osaa, joka jää jällelle, kun hankintahinnasta vähennetään keskimääräiset hankintakustannukset.* Kotitarvepuun, jota myöskin sisältyy verokuutiometriin, kantohinnoista ei ole yleensä tietoja saatavissa. Sen osalta olisi raha-arvon laskemisessa menetteltävä komitean aikaisemmin (siv. 25—26) esittämällä tavalla.

Kun myyntipuun kantohintoihin perustuvasta verokuutiometrin yhden hakkuuvuoden bruttoarvosta vähennetään komitean aikaisemmin ehdottamat verovelvollisen maksamat metsien hoito- ja hallintokustannukset, kotitarvepolttopuun laatu vähennys sekä kohtuulliset arvonvähennykset, päästään verokuutiometrin yhden hakkuuvuoden nettoarvoon. Puhtaan tuoton arvioimisessa käytettävä keskimääräinen verokuutiometrin raha-arvo määrätään sitten verovuonna päättyneen ja kahden sitä edeltäneen hakkuuvuoden verokuutiometriin raha-arvojen painottomana aritmeettisena keskiarvona. Komitean käsityksen mukaan olisi tarpeellista ja selventävää asetuksessa määritellä ne periaatteet, joita verokuutiometrin raha-arvon laskemisessa olisi käytettävä.

Ilmeistä on, että verolautakuntien mahdollisuudet verokuutiometrin raha-arvon oikeaksi määrittämiseksi ovat yleensä vähäiset. Myöskään niillä ei aina ole tilaisuutta eri kuntien keskeiseen verokuutiometrin raha-arvojen vertailuun. Tämän vuoksi on odotettavissa, että verolautakuntien ehdotukset ve-

rokuutiometrin raha-arvoksi tulevat edelleenkin olemaan epäyhtenäisiä eikä niitä sellaisinaan voida käyttää verotusperusteiden vahvistamista varten. Yhtenäisyyden saavuttamiseksi valtioneuvoston tulisi nykyistä tapaa noudattaen pyytää verotusperusteiden määrittämistä varten verokuutiometrin raha-arvoista kunnittaiset ehdotukset Metsäntutkimuslaitokselta.

Edellä esitetyistä näkökohdista huolimatta ei komitea kuitenkaan ole katsonut tarkoituksenmukaiseksi esittää muutoksia maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen 82 §:n 2 kohtaan eikä maatalouskiinteistöjen verotuksesta annetun asetuksen 8 §:n säännöksiin menettelystä metsätalouden verotusperusteiden määrittämiseksi lähinnä säännöksiin sisältyvän verovelvollisen oikeusturvan säilyttämiseksi. Syynä on ollut myös se, että sanotut säännökset koskevat yhteisesti maatalouden ja metsätalouden verotusperusteiden määrittämistä. Maatalouskiinteistöjen verotuksesta annetun asetuksen 8 §:ään on kuitenkin esitetty komitean muista ehdotuksista johtuvia tarkistuksia.

Viitaten esitettyihin perusteluihin komitea ehdottaa,

— että maatalouskiinteistön verotuksesta annettuun asetukseen otettaisiin säännös, jossa määriteltäisiin ne periaatteet, joita verokuutiometrin raha-arvon laskemisessa olisi noudatettava.

Maatalouskiinteistöjen verotuksesta annetun asetuksen 7 §:n 2 momentin säännöksen mukaan voidaan kunnassa *metsämaat jakaa enintään kolmeen vyöhykkeeseen*, milloin puutavaran kantohinnat menekki- ja kuljetussuhteista johtuen ovat huomattavasti erilaiset kunnan eri osissa. Vyöhykejakojen tarkoitusta, määrittelyä ja perusteita on selostettu aikaisemmin (siv. 14).

Käytännössä erilaiset puutavaran hinta-alueet ovat yleensä saarekkeiden muotoisia. Tämän vuoksi asetuksessa hinta-alueista käytetty nimitys *vyöhyke*, jolla yleensä ymmärretään pitkänomaista kapeahkoa aluetta, olisi aiheellista korvata asiaa paremmin luonnehtivalla käsitteellä *kantohinta-alue*.

Puutavaran kaukokuljetusverkoston ja kuljetustekniikan nykyisin nopeasti parantuessa on puutavaran kantohinnoissa tapahtunut

alueellista tasaantumista. Tämä on johtanut siihen, että vyöhykejakojen tarve on entisestään vähentynyt. Laaja-alaisissa kunnissa saattaa olla kuitenkin erillisiä metsäalueita, joissa kantohinnat esim. kuljetusteiden puuttumisen tai vaikeiden maastosuhteiden takia ovat selvästi alhaisempia kuin kunnan muissa osissa. Maan eteläisissä ja läntisissä osissa, missä puutavaran kuljettamiseen soveltuva tieverkosto ja menekki-suhteet ovat verrattain hyvät, on kantohintojen vaihtelu kunta-alueen puitteissa yleensä vähäinen. Tasoltaan huomattavasti erilaisia hinta-alueita muodostuu vain poikkeustapauksissa. Itä- ja Pohjois-Suomessa puutavaran menekki- ja kuljetussuhteet ovat sensijaan edellä mainittuja alueita heikommat ja kunnat alaltaan yleensä suuria. Tästä johtuen kantohintojen vaihtelutkin kunnan eri osissa saattavat olla huomattavia ja metsämaiden jakaminen kolmeenkin kantohinta-alueeseen on edelleen aiheellista.

Edellä olevan perusteella komitea ehdottaa

— että milloin puutavaran kantohinnat ovat kunnan eri osissa puutavaran menekki- ja kuljetussuhteista johtuen huomattavasti erilaiset, metsämaat jaettaisiin metsävero-alueilla 1, 2, 3, 4, 5 ja 7 olevissa kunnissa enintään kahteen ja metsäveroalueilla 6, 8, 9 ja 10 olevissa kunnissa enintään kolmeen kantohinta-alueeseen.

Nykyisten vyöhykejakojen epäyhtenäisyys aiheuttaa epäoikeudenmukaista porrastusta verotusperusteisiin sellaisen vierekkäisten kuntien kesken, joiden vyöhykejaot eivät luontevasti liity toisiinsa. Erikoisesti tämä tulee näkyviin niissä tapauksissa, jolloin vyöhykkeiden määrä on erilainen. Yhtenäisyyden saavuttamiseksi olisi komitean käsityksen mukaan kantohinta-alueiden muodostumiseen vaikuttavista tekijöistä ja näihin tekijöihin perustuen kantohinta-alueista suoritettava yhtenäinen tutkimus. Tehtävän laajuudesta ja monisäikeisyydestä johtuen sen suorittaminen olisi annettava sellaisen laitoksen tehtäväksi, jolla on siihen edellytykset. Tutkimustyö sopisi esim. Metsäntutkimuslaitoksen suoritettavaksi. Tehtävän laajuus edellyttää, että sen suorittajan käyttöön varattaisiin määräraha tätä tarkoitusta varten.

III Komitean ehdotukset muutoksiksi verolainsäädäntöön

1. Ehdotus muutoksiksi tulo- ja omaisuusverolakiin.

15 §.

Maatalouskiinteistöistä saatuna maatalouden tulona on pidettävä sitä puhdasta tuottoa, jonka samanlaatuisten kiinteistöjen kunnassa arvioidaan verovuotena ja kahtena sitä edeltäneenä kalenterivuotena keskimäärin verohettaaria kohtia antaneen huomioon ottaen paikkakunnalla tavalliset käyttö- ja kunnosapitokustannukset, työpalkat sekä kohtuulliset arvonvähennykset.

Maatalouskiinteistöistä saatuna metsätalouden tulona on, lukuunottamatta Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntia, pidettävä sitä puhdasta tuottoa, jonka samanlaatuisen metsämaan arvioidaan kunnassa verovuotena päätyneenä ja kahtena sitä edeltäneenä hakkuuvuotena keskimäärin hehtaaria kohti antaneen huomioon ottaen kantohintatason ja metsään kohdistuvat tavalliset hoito- ja hallintokustannukset sekä kohtuulliset arvonvähennykset. Maa- ja metsätalouden puhdasta tuottoa arvioitaessa noudatetaan Ahvenanmaan maakuntaa lukuunottamatta saman vuoden kunnallisverotusta varten vahvistetuja perusteita.

Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa on metsätaloudesta saatuna veronalaisena tulona pidettävä sitä puhdasta tuloa, jonka verovelvollinen on saanut verovuotena tapahtuneesta puun myynnistä tai käytöstä, kotitarvekäyttöä lukuunottamatta. Puhtaan tulon laskemisessa ei hallintokustannuksia valtiomaiden osalta oteta huomioon.

17 a §.

Maatalouskiinteistön metsätaloudesta saaduksi veronalaiseksi tuloksi luetaan 15 §:n 2 momentissa tarkoitettun tulon lisäksi sen työn arvo, minkä verovelvollinen ja hänen perheensä jäsenet tai milloin verovelvollisena

on kuolinpesä tai muu yhteisö, sen osakkaat ovat tehneet valmistaessaan tai kuljettaessaan puutavaraa verovelvollisen metsästä tapahtuneen hankintamyynnin tai muun siihen verrattavan myynnin yhteydessä, arvioituna rahassa siihen määrään, mikä siitä työstä olisi ollut palkatulle henkilölle suoritettava. Valtiovarainministeriön asiana on antaa tarkempia määräyksiä niistä perusteista, joiden mukaan edellä tarkoitettu työn arvo on arvioitava.

17 b §.

Verovelvollisella on oikeus 15 §:n 2 momentissa tarkoitettusta metsätalouden veronalaisesta tulosta erikseen vähentää suorittamansa metsänhoitomaksu sekä hänelle aiheutuneista pääasiassa metsätalouden kuljetuksiin kautta vuoden autolla liikennöitäväksi tarkoitettujen metsäteiden rakentamiskustannuksista 30 prosenttia yhtäsuurina vuotuisina erinä kymmenen vuoden aikana sen kalenterivuoden alusta lukien, jona sanottu tie on valmistunut.

18 §.

Jos jollakin maatalouskiinteistöllä käytetty viljelystapa olennaisesti poikkeaa paikkakunnalla yleensä käytetystä viljelystavasta tai jos jonkin maatalouskiinteistön tuotto on hallan, tulvaveden, raesateen tai muun sellaisen johdosta vähentynyt huomattavasti enemmän kuin kunnassa yleensä, on edellisessä tapauksessa siitä saatu lisätulo ja jälkimmäisessä tapauksessa tulon vähentyminen kohtuullisessa määrässä otettava huomioon tuloa arvioitaessa.

Jos metsämaan puuntuotos on metsäpalon, luonnontuhon tai muun siihen verrattavan tuhon aiheuttaman puuston vahingoittumisen takia määrältään tai arvoltaan oleellisesti vähentynyt, jätetään tuhoalueen puhdas tuotto huomioon ottamatta tulon perusteella veroa määrättäessä enintään viidentoista vuoden

aikana sen kalenterivuoden alusta lukien, jona tuho on tapahtunut.

Valtiovarainministeriön asiana on antaa tarkempia määräyksiä siitä, millä tavalla 2 momentin säännöstä verotuksessa sovelletaan.

18 a §.

Milloin vanhastaan aukea tai taloudellisesti vähäarvoisen puuston hallussa oleva tahi vähäpuustoinen ja selvästi heikkoon tuottokuntoon joutunut, verotuksessa metsämaaksi tai joutomaaksi luettu alue on joko kokonaan tai osittain maanomistajan omin varoin kylvetty tai istutettu, ei tämän alueen puhdasta tuottoa ole otettava lukuun tulon perusteella veroa määrättäessä niissä verotuksissa, jotka toimitetaan viideltätoista vuodelta sen kalenterivuoden alusta lukien, jona metsitystyö on loppuun suoritettu.

Milloin suo on joko kokonaan tai osittain maanomistajan varoilla ojitettu metsänkasvun parantamista varten tai milloin verotuksessa pelloksi, luonnonlaitumeksi tai niityksi luettu alue, joka sijaintinsa tai vähäisen alansa tahi tuottokykynsä puolesta paremmin soveltuu metsämaaksi, on kylvämällä tai istuttamalla metsitetty, sovelletaan alueeseen mitä 1 momentissa on säädetty.

18 b §.

Edellä tarkoitettujen verovapauden saamisen edellytyksenä on, että metsittäminen tai ojitaminen on tehty metsänhoitolautakunnan ennen työhön ryhtymistä alueelle hyväksymän suunnitelman mukaisesti ja että maanomistaja on verolautakunnalle esittänyt metsänhoitolautakunnan todistuksen työn valmistamisesta.

Tällaista todistusta älköön kuitenkaan annettako, milloin on kysymys alueesta, jonka metsittäminen ei edellytä kylvää tai istutusta tai jonka ojitamista ei kasvupaikan metsäntuottokyvyn parantamisen kannalta voida pitää tarkoituksenmukaisena eikä myöskään milloin kysymys on alueesta, jonka metsä on yksityismetsälain nojalla rauhoitettu tai jonka rauhoittamisesta on tehty sanotun lain 10 §:ssä tarkoitettu sopimus.

Milloin kysymyksessä on valtion omistamalla maalla suoritettava metsitys- tai ojitustyö, suunnitelman laatii ja todistuksen työn valmistamisesta antaa se viranomainen, jonka hallinnan alaisena metsitettävä tai ojitettava alue on.

19 §.

4) sen työn arvo, johtotyö siihen luettuna, minkä verovelvollinen on maataloutensa hyväksi tehnyt, arvioituna rahassa siihen määrään, mikä siitä työstä olisi ollut palkatulle henkilölle suoritettava; sekä

5) sellaisesta kiinteistöllä olevasta tuotantolaitoksesta, jota verotuksessa ei lueta eri liikkeeksi, aiheutunut kiinteistön tuoton lisäys.

Milloin puoliset tai toinen heistä on verovuonna hallinnut maatalouskiinteistöä, on 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuna työn arvona pidettävä ainoastaan sen puolison työn arvoa, jonka kiinteistön maatalouden hyväksi tekemän työn arvo on arvioitava suuremmaksi.

Sen työn arvo, johtotyö siihen luettuna, minkä maataloutta harjoittavan verovelvollisen kotona oleva lapsi tai muu perheenjäsen, joka ennen verovuotta on täyttänyt kuusitoista vuotta, puolisoa lukuun ottamatta, on tehnyt hänen maataloutensa hyväksi, katsotaan lapsen tai perheenjäsenen veronalaiseksi tuloksi.

Tätä lakia sovelletaan ensi kerran vuoden tulojen perusteella toimitettavassa verotuksessa ja sillä kumotaan 22 päivänä loka-kuuta 1943 annettu laki (843/43) eräistä toimenpiteistä vajatuottoisten metsien uudistamiseksi siltä osin kuin se koskee valtionverotusta.

2. Ehdotus muutoksiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettuun asetukseen.

78 §.

Valtio on verovelvoollinen sellaisten maatalous- ja muiden kiinteistöjensä tuloista, joita ei käytetä yleisiin tarkoituksiin, sekä yksityisyrittäisiin verrattavien teollisuus- ja muiden liikkeiden tuottamien puhtaiden tulojen puolesta määrätään ja arvioidaan 82 §:n 1 ja 2 kohdassa mainittujen säännösten ja taksoitusperusteiden mukaan. Veroa ei ole maksettava vuokratuloista, joita valtio

saa vuokralle annetuista virkataloista ynnä muista sellaisista tiloista, ei myöskään rautateistä eikä sellaisista tuotantolaitoksista saaduista tuloista, jotka pääasiallisesti toimivat valtionlaitosten tarpeiden tyydyttämiseksi.

82 §.

Tuloa taksoitettaessa on noudatettava seuraavia säännöksiä:

1) Maatalouskiinteistöstä saatuna maatalouden tulona on pidettävä sitä puhdasta tuottoa, jonka samanlaatuisten kiinteistöjen kunnassa arvioidaan verovuotena ja kahtena sitä edeltäneenä kalenterivuotena keskimäärin verohehtaaria kohti antaneen huomioon ottaen paikkakunnalla tavalliset käyttö- ja kunnossapitokustannukset, työpalkat sekä kohtuulliset arvonvähennykset. Maatalouskiinteistöstä saatuna metsätalouden tulona on, lukuunottamatta Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntia, pidettävä sitä puhdasta tuottoa, jonka samanlaatuisen metsämaan arvioidaan kunnassa verovuotena päättyneenä ja kahtena sitä edeltäneenä hakkuuvuotena keskimäärin hehtaaria kohti antaneen huomioon ottaen kantohintatason ja metsään kohdistuvat tavalliset hoito- ja hallintokustannukset sekä kohtuulliset arvonvähennykset sen mukaan, kuin siitä asetuksella erikseen säädetään. Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa on metsätaloudesta saatuna veronalaisena tulona pidettävä sitä puhdasta tuloa, jonka verovelvollinen on saanut verovuotena tapahtuneesta puun myynnistä tai käytöstä, kotitarvekäyttöä lukuunottamatta. Puhtaan tulon laskemisessa ei hallintokustannuksia valtion maiden osalta oteta huomioon. Poronhoidosta saatuna tulona on pidettävä sitä puhdasta tuottoa, minkä poronhoidon edellisenä poronhoitovuotena arvioidaan paliskunnan toimesta luettua, vuotta vanhempaa poroa kohti antaneen, huomioon ottaen paikkakunnalla tavalliset porokarjasta aiheutuneet kustannukset.

3) Verotusta toimitettaessa vahvistetaan kunkin maatalouskiinteistön sekä kunkin porokarjan puhdas tuotto 2 kohdassa tarkoitettujen perusteiden mukaan. Verovelvollisella on kuitenkin oikeus metsätalouden veronalaisesta tulosta erikseen vähentää suoritamansa metsänhoitomaksu sekä hänelle aiheutuneista pääasiassa metsätalouden kulje-

tuksiin kautta vuoden autolla liikennöitäviksi tarkoitettujen metsäteiden rakentamiskustannuksista 30 prosenttia yhtäsuurina vuotuisina erinä kymmenen vuoden aikana sen kalenterivuoden alusta lukien, jona sanottu tie on valmistunut. Jos kiinteistön tuotto on hallan, tulvaveden tai raesateen vuoksi tahi muusta sellaisesta syystä taikka poronhoidosta saatu tulo porokarjaa kohdanneen vahingon johdosta vähentynyt huomattavasti enemmän kuin paikkakunnalla yleensä, on tämä kohtuullisesti otettava huomioon tuloa arvioitaessa. Jos metsämaan puuntuotos on metsäpalon, luonnontuhon tai muun seurauksiltaan näihin verrattavan tuhon aiheuttaman puuston vahingoittumisen takia määrätään tai arvoltaan oleellisesti vähentynyt, jätetään tuhoalueen puhdas tuotto huomioon ottamatta veroa määrättäessä enintään viidentoista vuoden aikana sen kalenterivuoden alusta lukien, jona tuho on tapahtunut. Milloin maatalouskiinteistöllä käytetty viljelystapa olennaisesti poikkeaa paikkakunnalla yleensä käytetystä viljelystavasta, on täten saatu lisätulo kohtuullisessa määrässä myös otettava huomioon verotuksessa. Kiinteistön tuloksi on lisäksi laskettava puutarhasta, kalavedestä, laidun- ja metsästysmaasta ynnä muista näihin verrattavista etuuksista saatu puhdas tulo sekä verovelvollisen maatalouden hyväksi tekemä työ, johtotyö siihen luettuna, arvioituna siihen määrään, mikä siitä työstä olisi ollut palkatulle henkilölle suoritettava. Milloin puoliset tai toinen heistä on verovuonna hallinnut maatalouskiinteistöä, on edellä tarkoitettuna työn arvona pidettävä ainoastaan sen puolison työn arvoa, jonka kiinteistön maatalouden hyväksi tekemän työn arvo on arvioitava suuremmaksi.

3 b) Maatalouskiinteistön metsätaloudesta saaduksi veronalaiseksi tuloksi luetaan 3 kohdassa tarkoitettujen tulojen lisäksi sen työn arvo, minkä verovelvollinen ja hänen perheensä jäsenet tai milloin verovelvollisena on kuolinpesä tai muu yhteisö, sen osakkaat ovat tehneet valmistessaan tai kuljettaessaan puutavaraa verovelvollisen metsästä tapahtuneen hankintamyynnin tai muun siihen verrattavan myynnin yhteydessä, arvioituna rahassa siihen määrään, mikä siitä työstä olisi ollut palkatulle henkilölle suoritettava.

3 c) Milloin vanhastaan aukea tai taloudellisesti vähäarvoisen puuston hallussa oleva tahi vähäpuustoinen ja selvästi heikkoon tuottokuntoon joutunut, verotuksessa metsämaaksi tai joutomaaksi luettu alue on joko kokonaan tai osittain maanomistajan omin varoin kylvetty tai istutettu, ei tämän alueen puhdasta tuottoa ole otettava lukuun tulon perusteella veroa määrättäessä niissä verotuksissa, jotka toimitetaan viideltätoista vuodelta sen kalenterivuoden alusta lukien, jona metsitystyö on loppuun suoritettu. Milloin suo on joko kokonaan tai osittain maanomistajan varoilla ojitettu metsän kasvun parantamista varten tai milloin verotuksessa peloksi, luonnonlaitumeksi tai -niityksi luettu alue, joka sijaintinsa tai vähäisen alansa tahi tuottokykynsä puolesta paremmin soveltuu metsämaaksi, on kylvämällä tahi istuttamalla metsitetty, sovelletaan alueeseen mitä edellä on metsämaasta säädetty. Edellä tarkoitettun verovapauden saamisen edellytyksenä on, että metsittäminen tai ojitaminen on tehty metsänhoitolautakunnan ennen työhön ryhtymistä alueelle hyväksymän suunnitelman mukaisesti ja että maanomistaja on verolautakunnalle esittänyt metsänhoitolautakunnan todistuksen työn valmistumisesta. Tällaista todistusta älköön kuitenkaan annettako, milloin kysymys on alueesta, jonka metsittäminen ei edellytä kylvää tai istutusta tai jonka ojitamista ei kasvupaikan metsäntuottokyvyn parantamisen kannalta voida pitää tarkoituksenmukaisena eikä myöskään milloin on kysymys alueesta, jonka metsä on yksityismetsälain nojalla rauhoitettu tai jonka rauhoittamisesta on tehty sanotun lain 10 §:ssä tarkoitettu sopimus. Milloin kysymyksessä on valtion omistamalla maalla suoritettava metsitys- tai ojitustyö, suunnitelman laatii ja todistuksen työn valmistumisesta antaa se viranomainen, jonka hallinnan alaisena metsitettävä tai ojitettava alue on.

Tätä lakia sovelletaan ensi kerran vuoden tulojen perusteella toimitettavassa verotuksessa ja sillä kumotaan 22 päivänä lokakuuta 1943 annettu laki (834/43) eräistä toimenpiteistä vajatuottoisten metsien uudistamiseksi siltä osin kuin se koskee kunnallisverotusta.

3. Asetus maatalouskiinteistöjen verotuksesta.

1 §.

Verotusta varten on viljelysmaa jyvitetävä maaperän luontaisen laadun ja tuottokyvyn sekä tilusten aseman perusteella (verojyvitys) sekä metsämaa luokitettava sen puuntuottokyvyn perusteella (veroluokitus). Veroluokitusta ei toimiteta Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa.

Verojyvitys ja -luokitus on suoritettava kaikissa niissä kunnissa, joiden alueella on maatalouskiinteistöjä. Valtiovarainministeriön asiana on määrätä, onko ja missä kunnissa valtion omistamat metsämaat luokitettava.

2 §.

Verojyvityksessä annetaan kullekin tiluskuviolle sen maalaajin perusteella seuraavat peruspistearvot: hiekkamoreeni 60, hieta-moreeni 90, hiesumoreeni 50, savimoreeni 80, karkea hiekka 30, hieno hiekka (pohjavesi lähellä) 50, karkea hieta 70, hieno hieta (hikevä) 100, hiesu 40, hietasavi 100, hiesusavi 70, aitosavi 90, liejusavi (muun muassa urpasavi) 70, lieju 80, järvimuta 80, ruskosammalsaraturve 80, saraturve 80, metsäsaraturve 80, rahkasaraturve 65, sararahkaturve 50, metsärahkaturve 40 ja rahkaturve 30.

Näitä peruspistearvoja on korotettava ruokamultakerroksen paksuuden ja multavuuden, salaojituksen ja muiden puhtaan tuoton edellytyksiä lisäävien seikkojen vuoksi sekä alennettava kivisyyden, haitallisen kaltevuuden, peruskuivatusvaikeuden, kuvion epäedullisen muodon ja haitallisen etäisyyden sekä puhtaan tuoton edellytyksiä heikentävien muiden näihin verrattavien tekijöiden vuoksi.

Valtiovarainministeriön asiana on antaa tarkempia määräyksiä niistä perusteista, joiden mukaan nämä korotukset ja alennukset on eri tiluslajien kohdalta tehtävä.

3 §.

Verojyvityksessä 2 §:n säännösten mukaan luonnonniitylle annettua pistearvoa on alennettava viidelläkymmenellä prosentilla ja luonnonlaitumella annettua pistearvoa seitsemälläkymmenellä prosentilla, minkä jälkeen niiden pinta-alat muunnetaan verohehtaareiksi.

Verotusta varten on kunkin viljelmän eri tiluskuvioiden verohehtaareiksi muunnetut pinta-alat laskettava yhteen.

4 §.

Verokuutiometrillä tarkoitetaan kiinteänä mittana määrättyä kuoretonta runkopuu-kuutiometriä.

Metsämaan vuotuinen puuntuotos hehtaaria kohti ilmaistaan metsäverolukuna.

Metsäveroluvulla tarkoitetaan sitä verokuutiometrilmäärää, joka huomioon ottaen puuston erilainen rakenne eri veroluokissa, vastaa 5 §:ssä tarkoitettuihin veroluokkiin kuuluvien metsämaiden vuotuista puuntuotosta keskimäärin hehtaaria kohti. Kunkin veroluokan metsäveroluvun määräämistä varten jaetaan valtakunta kymmeneen metsäveroalueeseen seuraavasti:

1 alue:

Uudenmaan lääni, Turun ja Porin lääni lukuunottamatta 3 ja 5 alueeseen kuuluvia kuntia, Hämeen lääni lukuunottamatta 3 alueeseen kuuluvia kuntia ja Kymen lääni lukuunottamatta 2 ja 4 alueeseen kuuluvia kuntia sekä Ahvenanmaan maakunta.

2 alue:

Kymen läänistä Parikkalan, Rautjärven, Ruokolahden, Saaren ja Simpeleen kunnat sekä Imatran kauppalat, Mikkelin lääni ja Keski-Suomen läänistä Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Jämsän, Jämsänkosken, Korpilahden, Koskenpään, Laukaan, Leivonmäen, Luhangan, Muuramen, Petäjäveden, Säynätsalon, Toivakan ja Uuraisten kunnat sekä Jyväskylän kaupunki.

3 alue:

Turun ja Porin läänistä Ahlaisten, Ikaalisten, Jämijärven, Kankaanpään, Noormarkun ja Pomarkun kunnat sekä Ikaalisten kauppalat, Hämeen läänistä Kurun, Pohjaslahden, Ruoveden ja Vilppulan kunnat sekä Mäntän kauppalat ja Vaasan läänistä Vertain kunta.

4 alue:

Kymen läänistä Uukuniemen kunta, Kuopion lääni lukuunottamatta 6 alueeseen kuuluvia kuntia, Pohjois-Karjalan lääni lukuunottamatta 6 alueeseen kuuluvia kuntia ja Keski-Suomen lääni lukuunottamatta 2 ja 6 alueeseen kuuluvia kuntia.

5 alue:

Turun ja Porin läänistä Honkajoen, Karvian, Kihniön, Merikarvian, Parkanon ja Siikaisten kunnat ja Vaasan lääni lukuunottamatta 3 ja 7 alueeseen kuuluvia kuntia.

6 alue:

Keski-Suomen läänistä Kinnulan, Kivijärven, Kyyjärven ja Pihtiputaan kunnat, Kuopion läänistä Kiuruveden, Rautavaaran, Sonkajärven ja Vieremän kunnat ja Pohjois-Karjalan läänistä Ilomantsin, Juukan, Nurmeksen, Pielisjärven ja Valtimon kunnat sekä Lieksan ja Nurmeksen kauppalat.

7 alue:

Vaasan läänistä Alavetelin, Halsuan, Himangan, Kaarlelan, Kannuksen, Kaustisen, Kruunupyyn, Kälviän, Lestijärven, Lohtajan, Luodon, Perhon, Pietarsaaren, Purmon, Teerijärven, Toholammin, Ullavan, Vetelin, Ähtävän ja Öjan kunnat sekä Kokkolan ja Pietarsaaren kaupungit ja Oulun läänistä Alavieskan, Haapajärven, Kalajoen, Kärsmäen, Nivalan, Pyhäjärven, Raution, Reisjärven ja Sievin kunnat sekä Ylivieskan kauppalat.

8 alue:

Oulun läänistä Hyrynsalmen, Kajaanin, Kuhmon, Paltamon, Puolangan, Pyhännän, Ristijärven, Sotkamon, Suomussalmen, Vaalan ja Vuolijoen kunnat sekä Kajaanin kaupunki.

9 alue:

Oulun lääni lukuunottamatta 7, 8 ja 10 alueeseen kuuluvia kuntia ja Lapin läänistä Alatornion, Karungin, Kemin, Simon ja Tervolan kunnat sekä Kemin ja Tornion kaupungit.

10 alue:

Oulun läänistä Kuusamon kunta ja Lapin lääni lukuunottamatta 9 alueeseen kuuluvia kuntia ja Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntia.

5 §.

Metsäveroalueilla 1—9 luetaan veroluokituksessa:

I A luokkaan lehtomaat ja käenkaali-mustikkatyypin maat;

IB luokkaan mustikkatyypin ja talvikki-tyypin maat;

II luokkaan puolukkatyypin, puolukka-mustikkatyypin ja variksenmarja-puolukkatyypin maat;

III luokkaan kanervatyypin, variksenmarja-mustikkatyypin, varpu-jäkälätyypin, jäkälätyypin, ja paksusammalatyypin maat sekä kasvulliset korpimaat;

IV luokkaan kasvulliset rämemaat.

Metsäveroalueella 10 luetaan veroluokituksessa:

III luokkaan lehtomaat, lehtomaiset maat, mustikkatyypin, puolukka-mustikkatyypin, variksenmarja-puolukkatyypin ja variksenmarja-mustikkatyypin maat;

IV luokkaan varpu-jäkälätyypin, jäkälätyypin ja paksusammalatyypin maat sekä kasvulliset korpi- ja rämemaat.

Milloin tiettyyn luokkaan muutoin luettava metsämaa on kallioperäistä, poikkeuksellisen kivistä, tuulille altista aavaa selkävettä vastassa olevaa ranta-alueita tai vaaramailla olevaa lumituhoaluetta, tahi milloin metsämaa on siinä määrin soistunutta tai vedenvaavaamaa, taikka milloin metsäpalo on niin voimakkaasti polttanut maan, että tämä huomattavassa määrässä vaikuttaa alentavasti sen puuntuottokykyyn, tai milloin maan tuottokyky on muusta syystä oleellisesti alentunut, on maa luettava siihen luokkaan, jonka tuottokyky lähinnä vastaa näin alentunutta puuntuottokykyä, tai joutomaahan.

Joutomaiksi, joita ei lueta veronalaiseen metsämaahan kuuluviksi, katsotaan sellaiset maat, jotka puuntuottokyvyltään ovat huonompia kuin asianomaisella metsäveroalueella neljänteen veroluokkaan luettavat metsämaat, sekä vähintään kymmenen metriä leveät voimansiirtolinjojen johtoaukeat.

6 §.

Metsäveroluvut ovat kussakin veroluokassa ja metsäveroalueessa seuraavat:

Metsävero- alue	Veroluokat				
	IA	IB	II	III	IV
1	5.1	4.6	3.4	2.3	1.4
2	4.4	4.6	3.6	2.4	1.4
3	4.6	4.1	2.9	1.9	1.1
4	4.0	4.1	3.0	2.0	1.1
5	4.7	3.8	2.6	1.8	1.1
6	3.6	3.8	2.7	1.8	1.0
7	3.8	3.3	2.4	1.6	1.0
8	2.5	2.1	2.1	1.4	0.8
9	2.4	1.9	1.7	1.1	0.7
10	—	—	—	1.2	0.7

7 §.

Verokuutiometrin rakenteen määräämistä varten jaetaan valtakunnan alue kuuteen rakennealueeseen seuraavasti:

1 alue:

Uudenmaan, Turun ja Porin ja Hämeen läänit, Ahvenanmaan maakunta, Kymen läänistä Anjalan, Elimäen, Iitin ja Jaalan kunnat sekä Kouvolan kaupunki ja Kuusankosken kauppala ja Keski-Suomen läänistä Jämsän ja Jämsänkosken kunnat.

2 alue:

Kymen lääni lukuunottamatta 1 alueeseen kuuluvia kuntia, Mikkelin lääni, Pohjois-Karjalan läänistä Kesälahden kunta, Keski-Suomen läänistä Joutsan, Keuruun, Korpi- lahden, Koskenpään, Leivonmäen, Luhangan ja Pihlajaveden kunnat ja Vaasan läänistä Virtain kunta.

3 alue:

Keski-Suomen lääni lukuunottamatta 1 ja 2 alueisiin kuuluvia kuntia, Kuopion lääni ja Pohjois-Karjalan lääni lukuunottamatta Kesälahden kuntaa.

4 alue:

Vaasan lääni lukuunottamatta 2 ja 5 alueisiin kuuluvia kuntia.

5 alue:

Vaasan läänistä Halsuan, Himangan, Kanuksen, Kaustisen, Kälviän, Lestijärven, Lohtajan, Perhon, Teerijärven, Toholammin, Ullavan ja Vetelin kunnat ja Oulun lääni lukuunottamatta 6 alueeseen kuuluvia kuntia.

6 alue:

Oulun läänistä Hyrynsalmen, Kajaanin, Kuhmon, Kuusamon, Paltamon, Pudasjärven, Puolangan, Ristijärven, Sotkamon, Suomussalmen ja Taivalkosken kunnat sekä Kajaanin kaupunki ja Lapin lääni lukuunottamatta Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntia.

8 §.

Verokuutiometriin on kussakin 7 §:ssä tarkoitettussa rakennealueessa katsottava metsien lähiajan hakkuuden rakenteen perusteella sisältyvän eri puutavaralajeja ja hakkuutahdeita seuraavat määrät:

Rakennealue	Järeätä puuta		Pinotavaraa				Hakkuu tähdettä
	Havu- puuta	Lehti- puuta	Kuusi- paperi- puuta	Mänty- paperi- ja kaivos- puuta	Koivu- paperi- puuta ja -halkoa	Ohutpuuta ja seka- halkoa	
	tekn. j ³ , kuoretta	j ³ , kuori- neen	p-m ³ , kuorineen				k-m ³ , kuoretta
1	6.5	1.4	0.33	0.18	0.26	0.25	0.06
2	5.0	2.9	0.21	0.18	0.45	0.17	0.10
3	4.0	2.2	0.30	0.16	0.42	0.24	0.10
4	4.5	—	0.33	0.22	0.35	0.30	0.08
5	4.0	—	0.21	0.26	0.40	0.33	0.12
6	6.0	—	0.26	0.27	0.29	0.18	0.15

9 §.

Verokuutiometrin raha-arvo lasketaan siihen sisältyvien puutavaralajien hakkuuvuositteisten keskimääräisten kantohintojen perusteella. Kantohintojen perusteella lasketusta verokuutiometrin bruttoarvosta vähennetään verovelvollisen maksamina hoito- ja hallintokustannuksina, kotitarvepuun laatu- vähennyksenä sekä arvovähennyksinä metsäveroalueella 1—7 kahdeksan prosenttia ja metsäveroalueilla 8—10 kolmetoista prosenttia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin kustannuksiin ei lueta verovelvollisen metsätaloutensa hyväksi tekemän työn arvoa.

10 §.

Milloin maataloustuotteiden ja -tarvikkeiden menekki- ja hankintasuhteet ovat kunnan eri viljelmillä huomattavasti erilaiset liike- ja kulutuspaikan etäisyydestä tai kuljetusoloista johtuen, ryhmitellään kunnan viljelmät puhtaan tuoton tarkempaa selville- saamista varten enintään kolmeen sijaintiryhmään (sijaintiryhmitys). Jokainen viljelmä on kokonaisuudessaan luettava samaan sijaintiryhmään.

Milloin puutavaran kantohinnat ovat kunnan eri osissa puutavaran menekki- ja kuljetussuhteista johtuen huomattavasti erilaiset, jaetaan metsämaat kunnassa metsävero- alueilla 1, 2, 3, 4, 5 ja 7 enintään kahteen ja metsäveroalueilla 6, 8, 9 ja 10 enintään kolmeen kantohinta-alueeseen.

11 §.

Verolautakunnan tulee tehdessään ehdotuksen verotusperusteiksi:

1) päättää, onko kunnan viljelmät ryhmiteltävä sijaintiryhmiin ja metsämaa jaettava kantohinta-alueisiin, sekä määrätä, mitkä vil-

jelmät luetaan kuhunkin sijaintiryhmään ja mitkä osat metsämaata mihinkin kantohinta-alueeseen;

2) määrätä, tarvittaessa sijaintiryhmittäin, viljelysmaan verovuonna päättyneen ja kahden sitä edeltäneen kalenterivuoden keskimääräinen puhdastuotto verohehtaaria kohti;

3) määrätä, tarvittaessa kantohinta-alueittain, verokuutiometrin verovuonna päättyneen ja kahden sitä edeltäneen hakkuuvuoden keskimääräinen raha-arvo; sekä

4) määrätä 3 kohdassa mainitun arvon ja 6 §:ssä tarkoitettujen metsäverolukujen perusteella metsämaan keskimääräisen puhtaan tuoton raha-arvo hehtaarilta kussakin veroluokassa.

12 §.

Verojyvityksen ja -luokituksen yhteydessä on kunnan alueesta laadittava kartta, jota sanotaan verotuskartaksi.

Verotuskartan pohjana on käytettävä mitakaavaan 1 : 4000 tahi poikkeustapauksissa 1 : 8000 tai 1 : 10 000 suurennettuja ja oikeistuja ilmakuvalaiteita. Milloin kunnan alueesta on olemassa maanmittaushallituksen peruskartta-aineistoa, voidaan kuitenkin sitä tahi ilmakuvia kiintopisteiden avulla ilmakuvalaiteiksi koottuina käyttää verotuskartan pohjana.

Valtiovarainministeriö voi erityisistä syistä hyväksyä verotuskartan pohjaksi muunkin luotettavan kartan.

13 §.

Verotuskarttaa laadittaessa käytetään apuna maanmittaustoimituksia varten laadittuja tai muita luotettavia karttoja, joilta karttapohjalle siirretään ja sovitetaan kiinteistöjen rajat ja rekisterinumero. Viimeksi mainitut on tarkistettava maarekisterin perusteella.

14 §.

Verotuskartalle otettavat tilus- ja luokituskuviot piirretään karttapohjalle tarpeen vaatiessa maastossa tehtävien mittauksen nojalla.

Karttapohja on maastossa täydennettävä ja selvennettävä, jolloin erityistä huomiota on kiinnitettävä kiinteistörajoiden sijaintiin, tilus- ja luokituskuvioiden reunoihin, joutomaihin, tontti- ja tiealueisiin sekä vesistöihin. Verotuskartta on piirrettävä puhtaaksi käyttäen soveltuvin kohdin maanmittaushallituksen hyväksymiä peruskartan merkkien selityksiä ja piirtämisohjeita ja on kartalle merkittävä kylien ja huomattavimpien maatalouskiinteistöjen nimet.

15 §.

Verojyvityksen välittömänä johtajana ja valvojana tulee olla sellainen agronomi tai diplomi-insinööri ja veroluokituksen johtajana ja valvojana sellainen metsänhoitaja, jonka suorittaman tutkinnon aineyhdistelmän on katsottava tuottavan pätevyyden tähän tehtävään. Nämä henkilöt toimivat virkamiehen vastuulla.

Työn suorittajana kentällä älköön ilman valtiovarainministeriön kussakin yksityistapauksessa antamaa suostumusta verojyvityksessä käytettäväksi muita kuin maataloustekniikoita tai vastaavan pätevyyden omaavia henkilöitä eikä veroluokituksessa muita kuin metsäteknikoita tai vastaavan pätevyyden omaavia henkilöitä.

16 §.

Eri numerolla maarekisteriin merkitystä tilasta ja muusta veronalaisesta alueesta, erottamattomasta määräalasta sekä yhteisesti tai sovintojaon perusteella hallitusta alueesta on verojyvityksessä ja -luokituksessa laadittava erityinen verotuskortti. Milloin samaan viljelmään kuuluu kaksi tai useampia eri numerolla maarekisteriin merkittyä, yhdysviljelyksessä olevaa tilaa, voidaan niistä kuitenkin laatia yhteinen kortti.

Verotuskorttiin merkitään verojyvityksen ja -luokituksen yhteydessä laaditusta verojyvityspöytäkirjasta tai pinta-alan laskulistasta erikseen puutarhan, tontin ja joutomaan pinta-alat, viljelysmaan eri maankäyttölajien todelliset pinta-alat sekä niitä vastaavat verohehtaaramäärät ja metsämaan pinta-ala luokittain sekä metsämaan kunkin luokan vuotuista tuottoa osoittavat verokuu-

tiomäärät. Lisäksi on korttiin merkittävä kunkin erikseen verotettavan maatalouskiinteistön kokonaisala, yhteinen verohehtaaramäärä ja metsämaan osalta eri luokkien yhteinen verokuutiomäärä.

17 §.

Milloin kunnassa ei ole verotuslain 68 §:n mukaisesti noudatettavaa verojyvitystä ja -luokitusta, on vuonna 196 ja sen jälkeen toimitettavassa verotuksessa annettava viimeksi toimitetussa verotuksessa ensimmäiseen luokkaan luetulle pellolle 130 pistettä, toiseen luokkaan luetulle pellolle 100 pistettä ja kolmanteen luokkaan luetulle pellolle 60 pistettä sekä ensimmäiseen luokkaan luetulle luonnonniitylle ja -laitumelle 60 pistettä, toiseen luokkaan luetulle luonnonniitylle ja -laitumelle 45 pistettä ja kolmanteen luokkaan luetulle luonnonniitylle ja -laitumelle 30 pistettä. Viljelysmaa on muunnettava näitä pistearvoja käyttäen verohehtaareiksi.

Milloin veroluokitusta metsämaalla ei ole toimitettu tässä asetuksessa säädetyllä tavalla, on metsämaa, joka viimeksi toimitetussa verotuksessa on luettu I veroluokkaan, luettava 1 momentissa tarkoitettussa verotuksessa tässä asetuksessa tarkoitettuun IB veroluokkaan. Muut metsämaat on edelleenkin luettava niihin luokkiin, joihin ne on viimeksi toimitetussa verotuksessa luettu.

18 §.

Metsäntutkimuslaitos antaa valtiovarainministeriölle lausuntoja ja ehdotuksia metsätaloustulojen verotusperusteita koskevissa asioissa.

Nämä lausunnot ja ehdotukset on toimitettava maatalousministeriölle, joka lähettää ne oman lausuntonsa ohella valtiovarainministeriölle.

19 §.

Valtiovarainministeriön asiana on antaa tarkempia määräyksiä tämän asetuksen täytäntöönpanosta ja soveltamisesta.

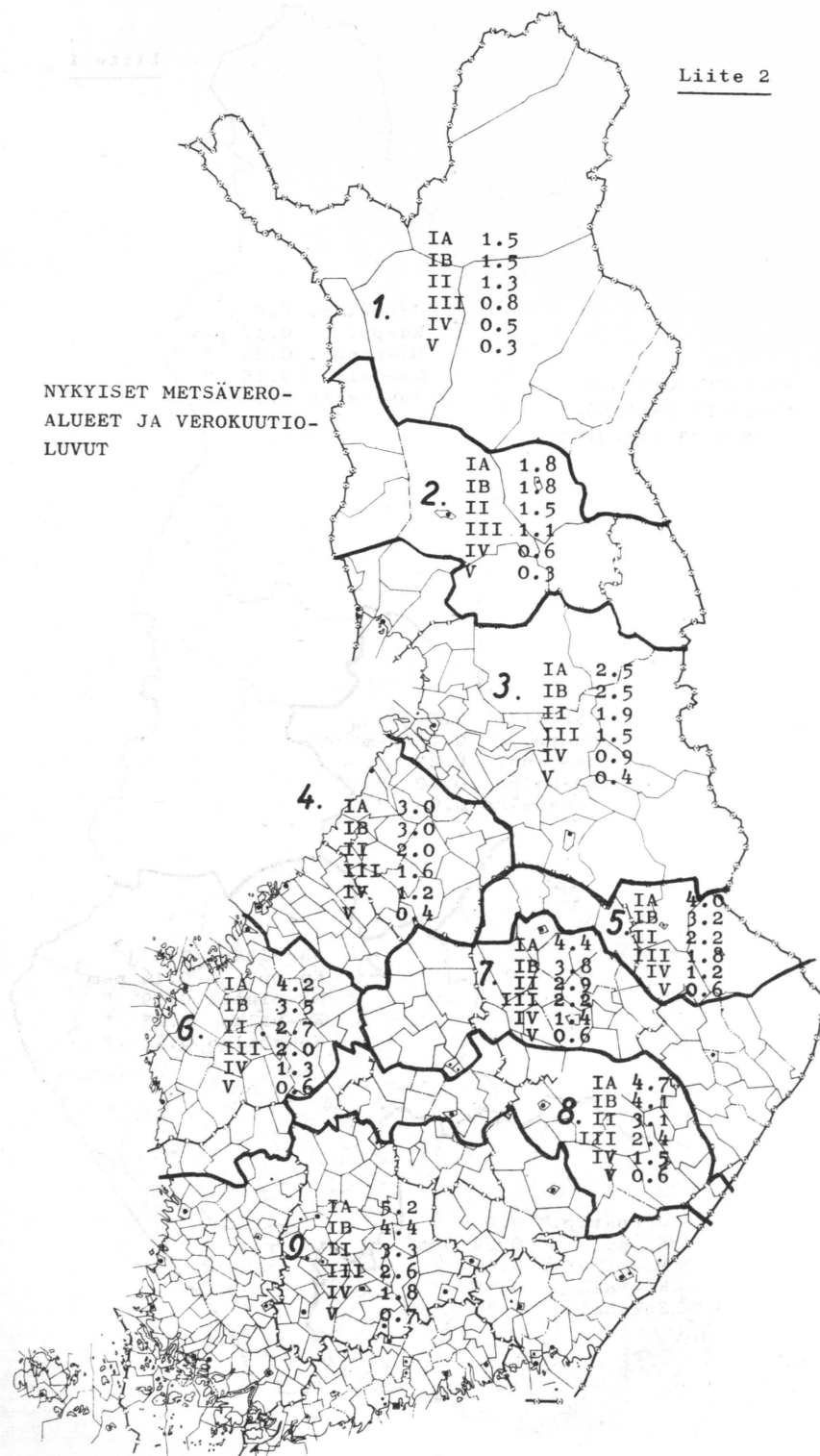
20 §.

Tätä asetusta, jolla kumotaan maatalouskiinteistöjen verotuksesta 1 päivänä loka-kuuta 1959 annettu asetus (376/59), sovelletaan ensi kerran vuoden tulojen perusteella toimitettavassa verotuksessa.

IV Liitteet

Liite 2

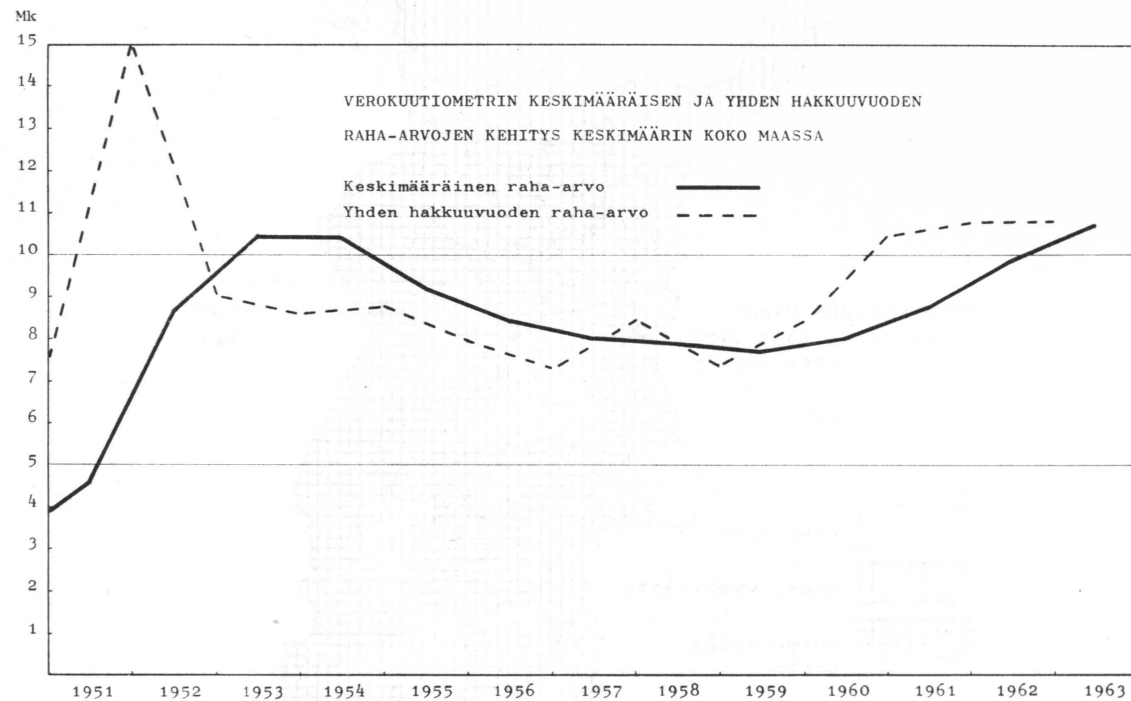
NYKYISET METSÄVERO-
ALUEET JA VEROKUUTIO-
LUVUT

Liite 3

VYÖHYKKEIDEN MÄÄRÄ
KUNNISSA v. 1963 VERO-
TUSPERUSTEIDEN MUKAAN

Selvitys metsänomistajien suorittamista eräistä metsätalouden kuluista vv. 1959—61

Tehnyt metsänhoitaja *Tatu Möttölä***1. Yleistä.**

Laskelma käsittää Lounais-Suomen, Uudenmaan—Hämeen, Etelä-Savon, Itä-Savon, Keski-Suomen, Keski-Pohjanmaan, Kainuun, Koillis-Suomen ja Lapin metsänhoitolautakuntien toimintapiirien yksityismetsien vuotuisia kuluja keskimäärin vv. 1959—61, kuitenkin niin, että siltä osin kuin yksityismetsätalouden edistämisyhteisöjen ammattimiehet ovat valvoneet kuntien, seurakuntien yms. yhteisöjen metsätalouden töitä, ovat näiden metsätalouksien kulut laskelmassa mukana.

Laskelma sisältää seuraavat kulut:

- metsätaloussuunnitelmat
- raakapuun leimaus
- metsänhoidon mok-työt (metsänomistajan omalla kustannuksellaan ilman valtion rahoitusta suorittamat metsänhoitotyöt¹⁾)
- metsäojien, metsäautoteiden sekä metsänhoitotyövälineiden ja -koneiden hoito
- puutavaran myynti
- yleiskustannukset.

Mainittujen toimintakohteiden kuluissa on mukana myös muiden perheenjäsenten kuin isännän tilan metsätalouden hyväksi käytetyn työpanoksen raha-arvo.

Laskelma ei mm. sisällä:

- metsänhoitoyhdistyksen mukaisia täysiä ja neljännesmetsänhoitomaksuja
- metsänomistajien omatoimisesti ilman yksityismetsätalouden edistämisyhteisöjen ammattimiesten ohjausta ja valvontaa suorittamia, tilastojen ulkopuolelle jääneitä metsänhoitotöitä

¹⁾ Käsitteeseen "metsänhoitotyöt" on tässä laskelmassa luettu myös metsäojitukset ja metsäautojen rakentaminen. Näiden määrä metsänparannusvarojen tuella tehtyihin verrattuna on verrattain vähäinen.

— metsänomistajien osuutta valtionvarojen turvin suoritetun metsänhoitotyön rahoituksesta

— isännän oman metsätalouden hyväksi käytetyn työpanoksen raha-arvoa.

Tähdennetään, että laskelma perustuu suurelta osalta arvionvaraisiin tietoihin ja käsityksiin, minkä vuoksi tuloksia on pidettävä vain suuntaa antavina suureina.

Lähdeaineistona on käytetty Tapion vuosikirjaa, minkä lisäksi laskelman perusteita on pohdittu ao. metsänhoitolautakuntien metsänhoitajien kanssa.

2. Laskelman perusteet.

Metsätaloussuunnitelmat:

Tähän ryhmään sisältyvät täydellisten metsätaloussuunnitelmien ja metsäosuunnitelmien laatimisesta aiheutuneet kulut. Suunnitelman laatimisen yksikkökustannuksena on pidetty 1:50 mk/ha muiden paitsi Koillis-Suomen metsänhoitolautakunnan toimintapiirissä, jossa laskelma on suoritettu 0:50 mk/ha mukaan sen vuoksi, että Koillis-Suomessa on sovellettu laskentavuosina halpaa silmävararaisarviointiin perustuvaa suunnitelmien laadintaa laaja-alaisissa yhteismetsissä.

Asutustiloille valtion varoilla tehdyt metsäosuunnitelmat eivät ole laskelmassa mukana.

Raakapuun leimaus:

Leimauskulut on laskettu siten, että järjestön metsäammattimiesten leimauksiin käytetyt päivät on hinnoiteltu metsänhoitolautakuntien ja metsänhoitoyhdistysten keskimääräisillä toimitustaksoilla ja leimausapu-

laisten päivät 17:00 mk/pv mukaan, mihin sisältyy myös sosiaalikulut (13.5 %). Muiden kuin edistämisyjärjestöjen miesten leimausosuus, josta metsänomistajalle on ollut kuluja, on otettu lisäyksenä mukaan arvionvaraisesti.

Metsänhoidon mok-työt:

Näiden töiden kulut on laskettu siten, että metsänhoidon eri työmuotojen vuotuiset keskiarvosaa-avutukset on kerrottu seuraavilla keskimääräisillä yksikkökustannuksilla, joihin sisältyy myös työnjohtokorvaus.

Hakkuualueen raivaus	41:00	mk/ha
Maanpinnan valmistaminen	49:50	„
Kylvö (työ + siemenet)	112:00	„
Istutus (työ + taimet)	233:00	„
Taimiston hoito	63:50	„
Metsäojitus	120:00	„

Tyypillisiä tämän ryhmän töitä ovat yksityismetsälain 2 §:n mukaiset hakkaus- ja uudistustyöt.

Metsäojien, metsäautoteiden sekä metsänhoitotyövälineiden ja -koneiden hoito:

Metsäojien hoidossa on käytetty yksikkökustannuksena 0:25 mk kunnostettua oja-metriä kohden.

Metsäautoteiden vuotuiset hoitokustannukset on laskettu seuraavalla tavalla. Sellaisia autonajokelpoisia metsänparannuslain nojalla tai kokonaan yksityisten varoilla rakennettuja yksityisteitä, joita käytetään myös metsäautoteinä, on Koillis-Suomen ja Lapin metsänhoitolautakuntien alueilla noin 4 m/metsä-ha ja muiden metsänhoitolautakuntien alueilla noin 6 m/metsä-ha. Kun tällaisten teiden vuotuisiksi hoitokustannukseksi lasketaan keskimäärin 0:02 mk/m, saadaan tien hoitokustannukseksi Koillis-Suomessa ja Lapissa 0:08 mk/metsä-ha ja muilla alueilla 0:12 mk/metsä-ha. Kun hoitokuluista on arvioitu noin 3/4 johtuvan metsätalouteen liittyvästä käytöstä ja kun tunnetaan yksityismetsien pinta-alat, päästään metsänhoitolautakunnittaisiin yksityisteiden metsätalouden aiheuttamiin kokonaishoitokuluihin.

Metsänparannuslain mukaisissa töissä on laskettu työkalukustannukseksi 2 % työpalkoista. Kun kuitenkin metsänomistajien omaraohituksen turvin suoritetuissa töissä käy-

tetään pääasiallisesti metsänhoitoyhdistysten työvälineitä, jotka metsänomistajat ovat metsänhoitomaksun tai muun rahoituksen muodossa jo maksaneet, on tässä laskelmassa otettu työkalujen ja koneiden vuotuisiksi hoitokustannukseksi 1 % metsänhoitotöiden työpalkoista.

Puutavaran myynti:

Puutavaran myyntikulut on laskettu tilastoitujen puutavaran luovutusmäärien perusteella siten, että yksikkökustannuksena on pidetty järeän puun osalta 0:04 mk/j³ ja pinotavaran osalta 0:50 mk/p-m³, joihin yksikkökustannuksiin sisältyvät luovutuskustannusten lisäksi myös metsänhoitolautakuntien ja metsänhoitoyhdistysten suorittama kauppojen avustaminen. Sitä vastoin näiden järjestöjen ammattimiesten huolehtima puutavaran hakkuun ja ajon työnjohtokuluja ei ole sisällytetty myyntikuluihin.

Yleiskulut:

Tähän ryhmään on luettu mm. metsäojitussuunnitelmien teossa talon puolesta olleiden apumiesten palkat, maanmittaustoimetus-, edustus-, koulutus-, kirjallisuus-, posti-, puhelin-, matka-, metsäkämpä- ja erinäiset valvontakulut, ts. sellaiset kulut, jotka eivät ole mukana missään aiemmin mainituissa kuluissa. Matkat tarkoittavat metsätaloudellisiin kokouksiin ja neuvotteluihin käytettyjä matkoja, joista metsänomistaja ei saa muualta korvausta. Valvontaan on luettu sellaiset toimintamuodot kuin esim. pystykauppojen valvonta, kulon jälkivartiointi ja talon osuus luonnontuhojen (hyönteistuho) torjunnassa.

Koulutuskulut on laskettu siten, että erilaisiin koulutustilaisuuksiin (kurssit, metsäretkeilyt, esitelmätilaisuudet yms.) osallistuneiden lukumäärästä on otettu 10 %. Näin saatu luku on samaistettu kuvaamaan tilan hoidossa menetettyjä työpäiviä, jotka on hinnoitettu 17:00 mk/pv mukaan. Kymmeenen prosenttiin osanottajien luvusta on päädytty siitä syystä, että isäntä on itse useimmiten mukana näissä tilaisuuksissa ja hänen osuutensa jää nyt po. laskelmien ulkopuolelle. Koulutustilaisuuksia pidetään lukuisasti myös iltaisin, jolloin työajan menetystä ei synny. Lisäksi osanottajien joukkoon saattaa sisältyä ei-metsänomistajiakin, jotka on otettava vähentävänä tekijänä huomioon.

Yhdistelmä metsänomistajien suorittamista eräistä vuotuisista metsätalouden kuluista keskimäärin vv. 1959—61

Metsänhoitolautakunta	Metsätaloussuunnitelmat	Raakapuun leimaus	Metsänhoidon mok-työt	Metsäojien, metsäautoteiden sekä mh-työvälineiden ja -koneiden hoito	Puutavaran myynti	Yleiskustannukset	Yhteensä
	markkaa/vuosi						
Lounais-Suomi	16 300	107 290	397 500	56 160	273 340	67 630	918 220
Uusimaa-Häme	29 360	312 620	403 890	45 520	493 040	103 940	1 388 370
Etelä-Savo	16 320	237 560	278 930	70 450	266 700	99 420	969 380
Itä-Savo	3 170	158 050	344 890	45 350	158 340	56 880	766 680
Keski-Suomi	17 370	328 500	738 960	99 080	510 940	126 330	1 821 180
Keski-Pohjanmaa	9 820	75 890	369 380	65 840	47 220	37 440	605 590
Kainuu	18 980	106 980	373 860	91 700	47 480	63 260	702 260
Koillis-Suomi	26 510	113 410	154 290	55 530	63 280	37 430	450 450
Lappi	14 270	108 000	221 600	77 030	104 920	61 480	587 300
Yhteensä	152 100	1 548 300	3 283 300	606 660	1 965 260	653 810	8 209 430

Vajaatuottoisten metsien heikkopuustoisimmat alat eräiden
metsänhoitolautakuntaryhmien alueilla

Valtakunnan metsien III inventoinnin tuloksia.

I ryhmä = "normaalin" hoitotoiminnan piiriin kuuluvat metsät	Metsänhoitolautakuntaryhmä:	Koealoja kaikkiaan (I + II-ryhmät)
II ryhmä = vajaatuottoisten metsien heikkopuustoisimmat alat	Pohjois-Häme (P-Hä)	774
III ryhmä = kaikki metsät (I + II ryhmät)	Itä-Häme (I-Hä)	667
	Pohjois-Savo (P-Sa) + Pohjois-Karjala (P-Ka)	1 180
	Etelä-Pohjanmaa (E-Po) + Keski-Pohjanmaa (K-Po + Vaasa (Va)	876

Taulukko 6 a. Vajaatuottoisten metsien heikkopuustoisimpien metsiköiden ala (II-ryhmä)

Metsänhoitolautakuntaryhmä	Metsätyyppi	Pinta-ala 1 000 ha	Metsätyyppin kokonaisuudesta (III-ryhmä) %
P-Hä	OMT +	20	13
I-Hä		20	12
P-Sa + P-Ka		64	20
Yhteensä		104	17
P-Hä	MT	10	4
I-Hä		21	10
P-Sa + P-Ka		112	13
E-Po + K-Po + Va ¹⁾		59	12
Yhteensä		202	12
P-Hä	VT	14	8
I-Hä		8	7
P-Sa + P-Ka		74	12
E-Po + K-Po + Va		79	15
Yhteensä		175	13
Kaikki OMT + MT + VT		481	13

¹⁾ Mhl-ryhmässä MT + kaikissa taulukoissa.

Taulukko 6 b. Keskikuutiomäärä II- ja III-ryhmässä

Metsänhoitolautakunta	OMT +		MT		VT	
	II	III	II	III	II	III
m ³ /ha kuorineen						
P-Hä	39	122	29	114	25	82
I-Hä	52	116	51	117	47	108
P-Sa + P-Ka	36	90	39	106	31	96
E-Po + K-Po + Va	—	—	29	98	27	66

Taulukko 6 c. Puulajisuhteet I- ja II-ryhmässä

Metsänhoitolautakunta	Ryhmä	OMT +		MT		VT	
		Havup.	Lehtip.	Havup.	Lehtip.	Havup.	Lehtip.
Osuus puuston kokonaiskuutiomäärästä, %							
P-Hä	I	83	17	87	13	94	6
	II	38	62	61	39	90	10
I-Hä	I	69	31	74	26	92	8
	II	24	76	37	63	73	27
P-Ka + P-Sa	I	66	34	72	28	87	13
	II	25	75	43	57	74	26
E-Po + Va + K-Po	I	—	—	82	18	89	11
	II	—	—	53	47	70	30

Taulukko 6 d. Järeysuhteet (d 1.3-luokkaryhmät) I- ja II-ryhmässä

Metsänhoitolautakunta	Ryhmä	OMT +		MT		VT	
		< 10 cm	10 + cm	< 10 cm	10 + cm	< 10 cm	10 + cm
Osuus puuston kokonaiskuutiomäärästä, %							
P-Hä	I	7	93	8	92	11	89
	II	43	57	23	77	37	63
I-Hä	I	6	94	8	92	6	94
	II	16	84	16	84	19	81
P-Ka + P-Sa	I	11	89	8	92	9	91
	II	37	63	18	82	26	74
E-Po + Va + K-Po	I	—	—	11	89	14	86
	II	—	—	27	73	31	69

Taulukko 6 e. Keskikasvu II- ja III-ryhmässä

Metsänhoitolautakunta	OMT +		MT		VT	
	II	III	II	III	II	III
m ³ /ha kuoretta						
P-Hä	3.3	4.7	1.9	4.0	1.2	2.7
I-Hä	2.9	4.8	2.5	4.5	2.3	3.6
P-Sa + P-Ka	2.6	3.9	2.0	3.7	1.1	2.7
E-Po + K-Po + Va	—	—	1.6	3.4	1.3	2.3

Taulukko 6 f. Kasvun jakaantuminen havu- ja lehtipuiden kesken I- ja II-ryhmässä

Metsänhoitolautakunta	Ryhmä	OMT +		MT		VT	
		Havup.	Lehtip.	Havup.	Lehtip.	Havup.	Lehtip.
Osuus puuston kokonaiskasvusta, %							
P-Hä	I	81	19	85	15	92	8
	II	30	70	61	39	88	12
I-Hä	I	66	34	74	26	89	11
	II	21	79	34	66	72	28
P-Ka + P-Sa	I	65	35	70	30	86	14
	II	23	77	44	56	77	23
E-Po + Va + K-Po	I	—	—	80	20	87	13
	II	—	—	47	53	69	31

Taulukko 6 g. Likimääräislukuja II-ryhmän erottamisesta aiheutuvasta keskikasvun suurentumisesta I-ryhmän mailla

Metsänhoitolautakunta	OMT +	MT	VT
	Suurentuminen likimäärin, %		
P-Hä	4	2	7
I-Hä	6	4	3
P-Ka + P-Sa	10	5	8
E-Po + Va + K-Po	—	6	9

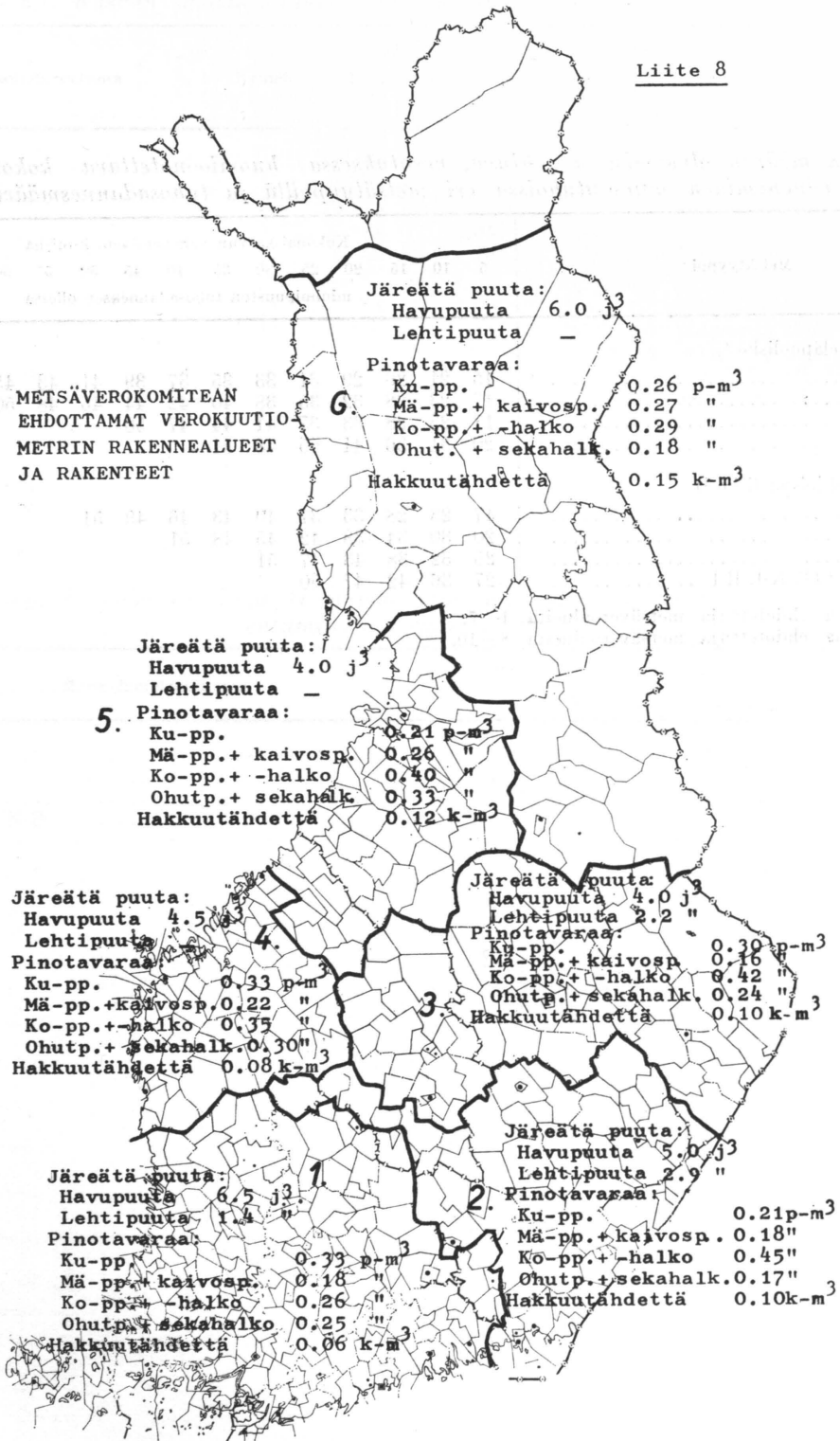
Puuston määrän alenemisesta johtuva, verotuksessa huomioonotettava kokonaiskasvun väheneminen myrskytuhoissa eri metsätyypeillä ja tuhosadannesmäärillä

Metsätyyppi	Kokonaiskasvun väheneminen, k-m ³ /ha														
	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70	75
minimipuuston tuhosadanneksen ollessa															
Suomen eteläpuolisko ¹⁾															
OMT	15	21	26	29	31	33	35	37	39	41	43	45	46	48	49
MT	17	23	28	32	35	38	40	42	44	46	48	50			
VT, K I	17	23	28	33	37	41	44	47	50						
CT, R I	20	31	36	41	45	48	51								
Suomen pohjoispuolisko ²⁾															
MT	17	23	28	33	37	40	43	46	49	51					
VT, EVT	20	30	34	38	42	45	48	51							
EMT	25	32	38	43	47	51									
ErCIT, CT, CIT, K I, R I	27	36	42	47	50										

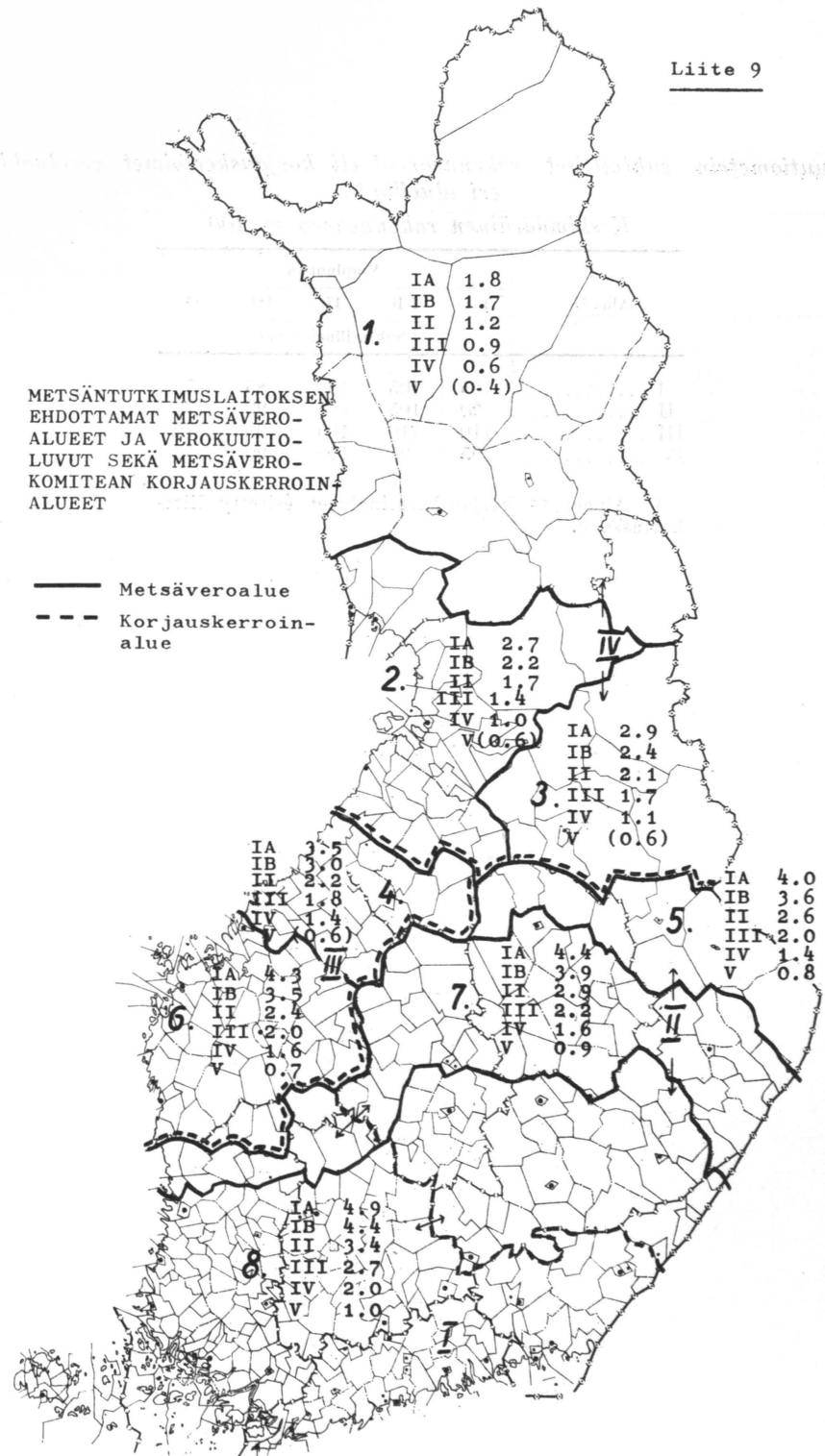
1) Vastaa ehdotettuja metsäveroalueita 1—7.

2) Vastaa ehdotettuja metsäveroalueita 8—10.

Liite 8

Liite 9

Verokuutiometrin suhteelliset rakennearvot eli korjauskertoimet veroluokittain eri alueilla ¹⁾

Keskimääräinen rakennearvo = 100

Alue ¹⁾	Veroluokka				
	I A	I B	II	III	IV
	Suhteellinen arvo				
I	105	105	100	85	70
II	90	105	105	90	70
III	110	110	105	90	70
IV	95	95	110	90	70

¹⁾ Alueet = korjauskerroinalueet esitetty liitekartassa 9.

Keskimääräiset verokuutioluvut metsäveroalueittain Metsäntutkimuslaitoksen (MTL) ehdottamia ja korjattuja verokuutiolukuja käyttäen laskettuna

Metsäveroalue	Metsämaan jakaantuminen veroluokkiin					Keskimääräinen verokuutioluku		
	I A	I B	II	III	IV	MTL	Korjatut	Erotus % MTL:sta
	%							
1	6.8	31.2	36.9	16.4	8.7	3.58	3.54	-1.1
2	7.6	33.5	36.2	16.8	6.2	3.65	3.67	+0.5
3	1.1	25.1	40.4	24.2	9.2	2.88	2.81	-2.4
4	3.7	30.6	36.5	20.9	8.3	3.01	3.01	±0
5	0.3	8.5	39.0	35.1	17.1	2.22	2.17	-2.3
6	2.0	15.7	44.9	24.7	12.7	2.48	2.44	-1.6
7	—	2.2	38.7	43.1	16.0	1.92	1.85	-3.6
8 ¹⁾	—	2.4	46.4	38.2	13.0	1.64	1.66	+1.2
9 ¹⁾	0.2	3.5	38.9	38.3	19.1	1.31	1.29	-1.5
10 (et) ²⁾	—	3.0	44.9	40.1	12.0	1.03	1.04	+1.0

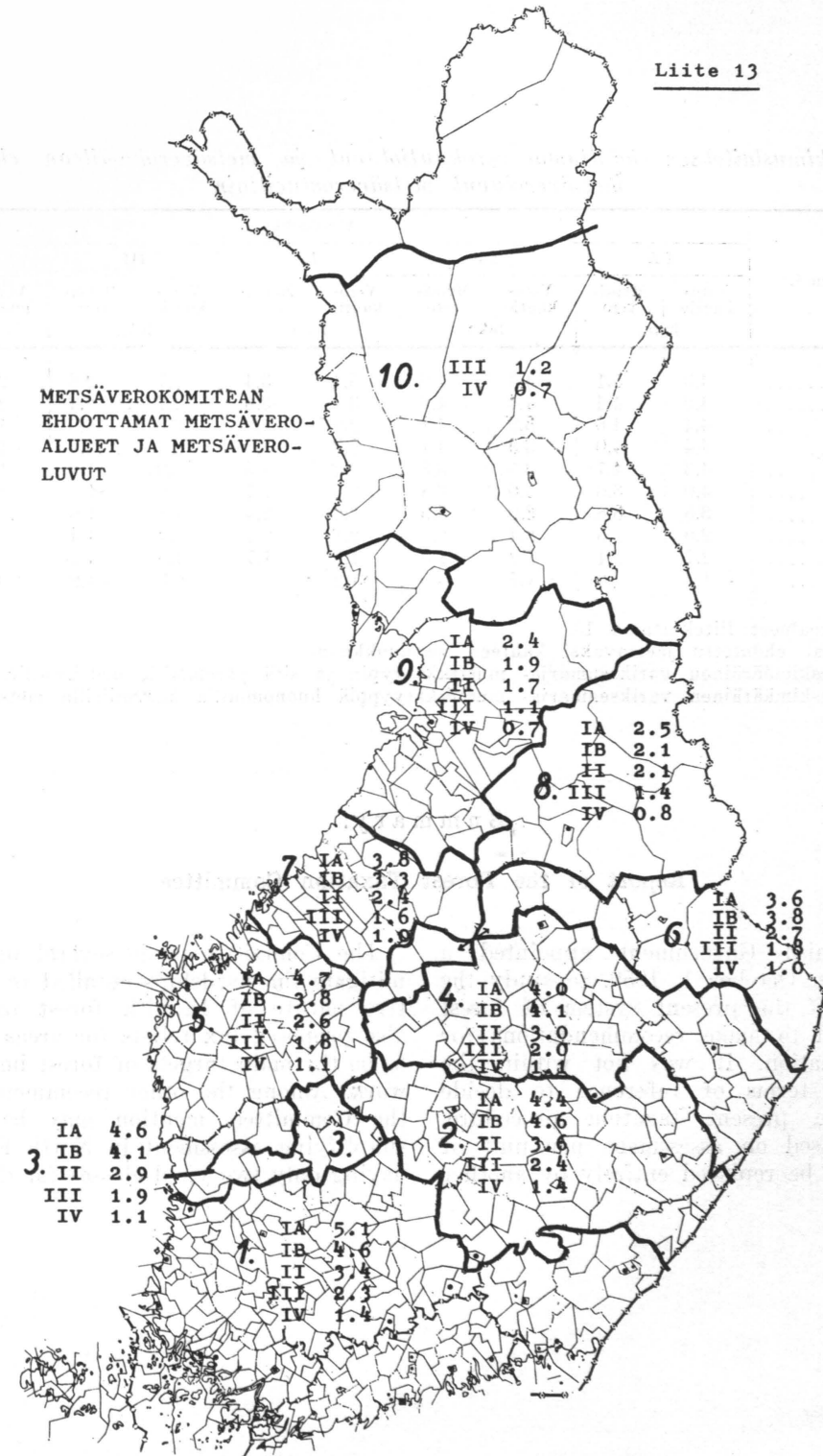
¹⁾ Tarkistettu IV inventoinnin tulosten perusteella.

²⁾ Laskettu nykyistä luokkajakoa käyttäen.

Metsäntutkimuslaitoksen (MTL) ehdottamilla ja korjatuilla verokuutioluvuilla saatujen verokuutiometriamäärien vertailu esimerkkinä muodostetuilla metsämaan laadun puolesta hyvillä ja huonoilla samansuuruisilla metsälöillä¹⁾ eräiden metsänhoitolautakuntien alueilla

Metsänhoitolautakunta	Verokuutioluvut	metsälö	
		Hyvä	Huono
		Verokuutiometriamäärien ero keskimääräiseen metsälöön verrattuna, %	
Uusimaa-Häme	MTL	+15.0	-15.9
	Korjatut	+17.0	-20.3
Lounais-Suomi	MTL	+14.6	-15.5
	Korjatut	+18.3	-20.6
Etelä-Savo	MTL	+13.8	-15.5
	Korjatut	+12.9	-19.5
Pohjois-Savo, pohj. osa	MTL	+15.1	-15.1
	Korjatut	+17.9	-20.8
Pohjois-Karjala, et. osa	MTL	+15.0	-15.8
	Korjatut	+18.1	-18.8
Keski-Pohjanmaa	MTL	+14.2	-13.6
	Korjatut	+22.8	-22.3
Pohjois-Pohjanmaa	MTL	+15.0	-15.0
	Korjatut	+16.3	-22.4
Kainuu	MTL	+15.3	-15.3
	Korjatut	+16.9	-21.6

1) Esimerkeissä sovelletut perusteet selostettu siv. 42.

Metsäntutkimuslaitoksen ehdottamat verokuutioluvut ja metsäverokomitean ehdottamat metsäveroluvut metsäveroalueittain

Metsäveroalue ¹⁾	Veroluokka									
	I A		I B		II		III		IV	
	Verokuutio	Metsävero	Verokuutio	Metsävero	Verokuutio	Metsävero	Verokuutio	Metsävero	Verokuutio	Metsävero
luku		luku		luku		luku		luku		
1	4.9	5.1	4.4	4.6	3.4	3.4	2.7	2.3	2.0	1.4
2	4.9	4.4	4.4	4.6	3.4	3.6	2.7	2.4	2.0	1.4
3	4.4	4.6	3.9	4.1	2.9	2.9	2.2	1.9	1.6	1.1
4	4.4	4.0	3.9	4.1	2.9	3.0	2.2	2.0	1.6	1.1
5	4.3	4.7	3.5	3.8	2.4	2.6	2.0	1.8	1.6	1.1
6	4.0	3.6	3.6	3.8	2.6	2.7	2.0	1.8	1.4	1.0
7	3.5	3.8	3.0	3.3	2.2	2.4	1.8	1.6	1.4	1.0
8	2.9	2.5	2.4	2.1	2.1	2.1	1.7	1.4	1.1	0.8
9	2.7	2.4	2.2	1.9	1.7	1.7	1.4	1.1	1.0	0.7
10 ²⁾	1.8	—	1.7	—	1.2	—	0.9	³⁾ 1.2	0.2	⁴⁾ 0.7

¹⁾ Metsäveroalueet liitekartassa 13.

²⁾ Metsämaat ehdotettu jaettavaksi kahteen veroluokkaan.

³⁾ Luku keskimääräinen variksenmarja- mustikkatyypin ja sitä paremmille metsämailla.

⁴⁾ Luku keskimääräinen variksenmarja- mustikkatyypin huonommilla kasvullisilla metsämailla.

Summary:

Report of the Forest Taxation Committee

The Finnish Government appointed a committee on October 1, 1959, to study the drawbacks of the present system of forest taxation and to make recommendations for their elimination. It was not within the Committee's terms of reference to decide whether the present taxation procedure, which is based on assessment per unit of area, should be replaced entirely by another system.

The Committee made several proposals to mitigate the hardships entailed in the collective nature of Finnish forest taxation. It also proposed tax reliefs for areas which are to be the main targets of forest improvement work. Among the other recommendations of the Committee, mention may be made of simplifying assessment in North Finland by having only two yield classes for that region.